

Előterjesztés

Bicske Városi Óvoda Komplex Személyiségfejlesztő Pedagógiai Programjának jóváhagyásáról

1. előterjesztés száma:108/2025.
2. előterjesztést készítő személy neve: Furka Angéla
3. előterjesztést készítésében közreműködő személy neve: Tóth Erzsébet igazgató
4. előterjesztés mellékleteinek felsorolása:
 1. melléklet: határozati javaslat
 2. melléklet: Bicske Városi Óvoda Pedagógiai Programja
 3. melléklet: intézményvezető levele
5. előterjesztést tárgyaló bizottságok felsorolása: Humánerőforrások Bizottság
6. előterjesztés nyilvános vagy zárt ülésen való tárgyalása: nyilvános
7. előterjesztésről való döntés formája: egyszerű többség
8. előterjesztéshez felhasznált jogszabályok felsorolása:
 - a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.)
 - az óvodai nevelés országos alprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet
 - Bicske Város Önkormányzat Képviselő-testületének Szervezeti- és Működési Szabályzatáról szóló 21/2019. (XII.11.) önkormányzati rendelet (továbbiakban: SZMSZ)

Tisztelt Humánerőforrások Bizottság!

Tóth Erzsébet igazgató asszony benyújtotta a Bicske Városi Óvoda Komplex Személyiségfejlesztő Pedagógiai Programját és kérte annak fenntartói jóváhagyását.

Az Nkt. 5. § (2) bekezdése értelmében az óvodai nevelés alapelveit az Óvodai nevelés országos alprogramja határozza meg. Az óvodák ezen program alapján készítik el helyi pedagógiai programjukat. Ugyanezen törvény 26. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint a nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

A helyi Pedagógiai Program módosítása az Óvodai nevelés országos alprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17) Korm.rendelet, valamint az egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 1. melléklet figyelembevételével készült, ezzel biztosítva a gyermekek sikeres iskolai előrehaladásához szükséges képességek, készségek célzott óvodapedagógiai fejlesztését, jelentős hangsúlyt helyezve az óvodából az iskolába történő átmenet tudatos pedagógiai támogatására. A Korm. rendelet előírása értelmében szükségessé válik az óvodai pedagógiai programok felülvizsgálata az új pedagógiai irányelveknek megfelelően, amelynek rendelkezéseit a 2025/2026. nevelési évben kell első alkalommal alkalmazni.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet a módosított Pedagógiai Programot szíveskedjen jóváhagyni.

Bicske, 2025. szeptember 15.

Tisztelettel:

**Bálint Istvánné
polgármester**

1. melléklet a 108/2025. előterjesztéshez

HATÁROZATI JAVASLAT

Tárgy: Bicske Városi Óvoda Komplex Személyiségfejlesztő Pedagógiai Programjának jóváhagyásáról

Bicske Város Önkormányzat Képviselő-testületének Humánerőforrások Bizottsága átruházott hatáskörben eljárva a Bicske Városi Óvoda Komplex Személyiségfejlesztő Pedagógiai Programját a határozat mellékletei szerinti tartalommal jóváhagyja.

Határidő: 2025. szeptember 30.

Felelős: Humánerőforrások Bizottság elnöke

BICSKE VÁROSI ÓVODA

KOMPLEX SZEMÉLYISÉGFEJLESZTŐ PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM azonosító: 029895

Elfogadta:

Bicske Városi Óvoda nevelőtestülete a 12/2025. (VIII.29.) számú határozatával.

Jóváhagyta: Humánerőforrások Bizottsága

Hatályos: A Humánerőforrások Bizottság döntésének napjától.

Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig.

Nyilvánosságra hozva: Bicske Városi Óvoda honlapján

VERZIÓSZÁM: 8./2025. MÓDOSÍTOTT VÁLTOZAT.

Készítette: Tóth Erzsébet

Készült: 2025/1. példány

*„Szentnek kell tartanunk a gyermek érintetlen lelkét,
amit abba ültetünk, minden próbát kiálljon.
Ha rosszat ültetünk bele, megmételtyezzük egész életére...
s ha jó magot ültetünk bele egész életében virágzik...”*

Kodály Zoltán: Visszatekintés

BICSKE, 2025

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	2
A Pedagógiai Program elkészítését szabályozó törvényi háttér.....	4
ÓVODA ADATAI	5
A Pedagógiai Program módosításába bevont, azt elfogadó nevelőtestület tagjai:	6
I. BEVEZETŐ	7
1. Programunk rövid ismertetése.....	7
2. Óvodánk szerkezeti jellemzői	9
3. Helyzetkép	9
II. HELYZETELEMZÉS	10
1. Bicske Városi Óvoda	10
2. Kakas Tagóvodája	11
3. Óvodáink közös jellemzői.....	12
4. Személyi feltételek	13
III. CÉLKÉPZÉS AZ ÓVODA VILÁGÁBAN.....	14
1. Óvodaképünk	14
2. Gyermekképünk	15
3. Az óvodapedagógus személyisége.....	16
4. Óvodai nevelésünk alapelvei	17
4.1. Óvodánk nevelési gyakorlata, sajátosságai.....	18
5. Az óvodai nevelés célja	18
IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI	19
1. Az egészséges életmód alakítása.....	20
2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	27
3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	33
4. Hagyományápolás, természeti és a csoport életével kapcsolatos ünnepek	39
V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	44
1. Hetirend.....	45
2. Napirend	45
VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	48
1. Játék.....	49
2. Verselés, mesélés	56
3. Ének - zene, népijáték, gyermektánc.....	59
4. Rajzolás, mintázás, kézimunka.....	62
5. Mindennapos mozgás.....	65
6. A külső világ tevékeny megismerése	70
7. Munka	78

VII. AZ INTÉZMÉNY SPECIÁLIS ÉS SAJÁTOS FELADATAI.....	80
1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek.....	80
1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének általános elvei	82
1.2. A beilleszkedési tanulási magatartási nehézségekkel küzdő gyermek (BTMN).....	86
1.3. Tehetséges gyermekek fejlesztése.....	89
1.4. „ Mini csoport”A 2 és fél éves korosztály óvodai nevelése-gondozása.....	92
1.5. Korcsoportjukat ismétlő gyermekek fejlesztése	96
2. Gyermekevédelem az óvodában	98
2.1. Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének segítése, felzárkóztatás	102
3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek.....	105
VIII. SZOLGÁLTATÁSAINK.....	105
IX. AZ ÓVODÁK KAPCSOLATRENDSZERE	107
1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együtt - működésének formái.....	107
2. Székhely és a tagóvodája közötti kapcsolatok	109
3. Óvoda és bölcsőde kapcsolata.....	109
4. Az óvoda és az iskolák kapcsolata.....	110
5. Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata.....	110
6. Az óvoda egyéb kapcsolatai	111
7. Az óvoda kapcsolatainak, együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségei	111
X. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI	112
XI. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	113
1. Óvodába lépés	113
2. Fejlődés jellemzői óvodáskor végére, iskolai tanulásra alkalmasság, iskolaérettség.....	114
XII. A CÉLHOZ RENDELTE ESZKÖZRENDSZER	116
XIII. A PROGRAM FELÜLVIZSGÁLATA	117
XIV. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	118
XV. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	119
FELHASZNÁLT IRODALOM	120
MELLÉKLETEK.....	121
1. Alapító okirat	
2. A német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodai csoportok kiegészítő programja	
3. Intézményi eszköz és felszerelési jegyzék	
4. Jegyzőkönyv kivonata	

A Pedagógiai Program elkészítését szabályozó törvényi háttér:

363/2012. (XII.17.) Kormány rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

2011.évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól

1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról

326/2013. (VIII.30.) Kormányrendelet

277/1997. (XII.) Kormányrendelet

2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 118.§ (3) a)

Az óvoda hatályos Alapító Okirata

Nevelőtestületi határozatok

AZ ÓVODA ADATAI

Az intézmény neve

BICSKE VÁROSI ÓVODA

Székhelye: Bicske Városi Óvoda

2060 Bicske, Árpád utca 13.

Telefon:

(06) 22-952-261

BVÓ Kakas Tagóvodája

2060 Bicske, Apponyi Albert u.2/A.

Telefonszáma:

(06) 22-952-249

Felvehető maximális gyermeklétszám:

Bicske Városi Óvoda

120 fő

BVÓ Kakas Tagóvodája

264 fő

Összesen:

384 fő

Engedélyezett csoport szám:

Bicske Városi Óvoda

5 csoport

BVÓ Kakas Tagóvodája

10 csoport

Összesen:

15 csoport

Nevelés nyelve: Magyar

Két tanítási nyelvű német nemzetiségi nevelés:

Bicske Városi Óvoda 1 csoportjában,

BVÓ Kakas Tagóvodája 1 csoportjában

A Pedagógiai Programot készítette: Tóth Erzsébet

A Pedagógiai Programot elfogadta: Bicske Városi Óvoda Nevelőtestülete

Fenntartó és felügyeleti szerve:

Bicske Város Önkormányzata

Címe:

2060 Bicske, Hősök tere 4.

Telefonszáma:

(06) 22-566-500

Az intézmény jogállása:

önálló jogi személy

**A Pedagógiai Program módosításába bevont, azt elfogadó
nevelőtestület tagjai:**

Bátorfi Rozália
Benkőné Kalmár Debóra
Cser-Csúzy Cintia
Dóczé Bianka
Hegyiné Kontra Veronika
Komlósné Bognár Mária
Orbán Erika
Szarvas Katalin
Széll Csilla
Takács-Ruppert Erzsébet
Tóh Erzsébet
Barta Andrea
Bartik-Kis Cintia
Dobos Ilona
Facsar-Veszeczky Andrea
Hetzmann Mária
Ipachné Karai Edina
Járfás Judit
Kanta Nikoletta
Kepess Imola Zsófia
Nádiné Bachmajer Tímea
Nagy Krisztina
Némethné Gloszauer Mónika
Palusek Fanny
Peregovics Józsefné
Rábainé Marosán Ildikó
Szegedi Tímea Izabella
Szerencsésné Ferencik Julianna
Tóth Nikoletta
Vidáné Horváth Alexandra

I. BEVEZETŐ

Tisztelettel köszöntjük az óvodánk iránt érdeklődőket!

Az Országgyűlés 2011. december 22.-én fogadta el a 2011. évi CXCV. törvényt, a nemzeti köznevelésről.

A 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, valamint a hatálybelépett törvényi rendelkezések, az óvoda szerkezeti átalakítása szükségsszerűvé teszi óvodánk Pedagógiai Programjának felülvizsgálatát.

Pedagógiai alapelveink meghatározásánál a következőkből indultunk ki:

- a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Pedagógiai Programunk: komplex személyiségfejlesztő program.

1. Programunk rövid ismertetése

Programunkat több évtizedes szakmai tapasztalatunkra alapoztuk, megőrizve az óvodai nevelés értékeit, figyelembe véve a világ rohamos változásait.

A szülők, óvodapedagógusok közös felelőssége, hogy megőrizzék a gyermekkor nyugalma, derűjét és megismertessék a gyermekkel mindazokat a tapasztalatokat, amelyek segítségével eligazodnak a világban.

Sajátos arculatunk, tartalmi munkánk jellemzői röviden:

Óvodánk 2 épületben működik, családi jellegű, szeretetteljes, biztonságot adó környezetben. Részben osztott, homogén és vegyes összetételű csoportokban folyik a nevelés. Az egyes tagintézmények más-más környezeti, tárgyi feltételekkel rendelkeznek.

A gyermekek nevelése az egész nap folyamán életkori szükségleteik figyelembevételével változatos, vonzó tevékenységek közben történik.

Óvodai nevelésünk a játékra épül. Valljuk, hogy a játék a kisgyermek elsődleges tevékenysége, a nevelés leghatékonyabb eszköze.

A gyermekek élethelyzetének egyenlőtlenségeiből adódóan programunkban nagyobb hangsúlyt kap a változó, eltérő szükségletek figyelembevétele, a szokások kialakítása, képességek megalapozása. Az eltérő családi értékek és kultúrák tolerálása, a Nemzeti és etnikai kisebbségi hagyományok ápolása. A kétnyelvű német nemzetiségi nevelést folytató óvodai csoportok kiegészítő programja (2. számú melléklet).

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő gyermekcsoportban dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

Munkánkat fejlesztőpedagógusok, pszichológus és a Pedagógiai Szakszolgálat logopédusai, gyógy-testnevelői segítik.

Az alapító okiratban meghatározottak szerint alapfeladat az általános óvodai nevelés mellett, a sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI) integrált nevelésének ellátása.

A fejlesztéshez az illetékes szakértői bizottság szakvéleményének megfelelően az általuk meghatározott területeken a szakszolgálat gyógypedagógusai segítik, végzik a nevelő-fejlesztő munkát.

A nevelési folyamat alapritmusát az évszakok változására, a természeti környezet megszerettetésére és védelmére építjük. A hétköznapiakat kialakult hagyományaink szerint jeles napok, ünnepek színesítik. Mindennapi munkánkban törekszünk a komplex nevelő hatás érvényesítésére.

Programunk tevékenységrendszerének középpontjában a megismerés, mint komplex tevékenységrendszer áll, amelynek tartalmi felosztása és gyakorlati megvalósítása egységes egésznek alkot, elemei nem különülnek el egymástól.

Az eredményes óvodai nevelés feltétele az érzelmi biztonságot nyújtó, élménygazdag, derűs, szeretetteljes légkör.

A gyermekek a fejlesztés eredményeképpen az óvodáskor végére rendelkeznek azokkal a képességekkel, melyek alkalmassá teszik őket az iskolakezdésre. Kialakulnak a szociális és intellektuális képességeik.

Célunk megőrizni eddigi munkánkkal létrehozott értékeinket és továbbfejleszteni óvodánk szakmai színvonalát a mindenkori óvoda-használók és fenntartónk igénye szerint.

2. Óvodánk szerkezeti jellemzői

Inézményünk két feladat-ellátási helyen működik. Székhely intézménye a Bicske Városi Óvoda, tagintézménye a Bicske Városi Óvoda Kakas Tagóvodája.

3. Helyzetkép

Városunk környezeti jellemzői:

Bicske város Fejér megye északi részén a Dunántúli - középhegység lábánál terület, a fővárostól 36 km-re.

A Vértes hegység erdői, az Alcsúti Arborétum, a Zsámbéki - medence, a települést keresztül szelő Szent László patak, halastavak, a városban lévő Batthyány kastély, annak parkja - arborétum, a közeli szőlőhegyek változatos lehetőséget nyújtanak kirándulásokra, a természet megfigyelésére, tapasztalatok, élmények gyűjtésére, megélésére. Mindez beépül nevelőmunkánkba.

A főváros közelsége lehetővé teszi számunkra a természeti megfigyelések kiegészítését. Az állatkert, múzeumok, repülőtér, cirkusz, Margit-sziget, Gellért hegy, bábszínház látogatása a társadalmi, kulturális értékeink megismerését segítik.

II. HELYZETELEMZÉS

1. Bicske Városi Óvoda

A székhely óvoda a telepi városrészben, családi házas környezetben helyezkedik el.

Az épület családi házból évek hosszú sora alatt átépítésekkel lett kétszintes 5 csoportos előírásnak megfelelő, korszerű óvoda.

A Ficánka gyermekcsoportban 2010. szeptemberétől kétnyelvű német nemzetiségi nevelés folyik.

az ingatlan alapterülete 2615 m², melyen OVI-FOCI pálya található. A mozgásfejlesztés új színtere valósult meg. A játszóudvar korszerű játékeszközökkel felszerelt, folyamatos karbantartással és fejlesztéssel.

2. Kakas Tagóvodája

A Kakas Tagóvoda a kertvárosi városrészben, családi házas környezetben helyezkedik el. Változatos szociokulturális környezetből érkeznek a gyermekek.

Egy gyermekcsoportban 2014. szeptemberétől kétnyelvű német nemzetiségi nevelés folyik.

A gyermekcsoportok összetételük szerint homogén és heterogén csoportként működnek.

Az épület előírás szerint, minden kiegészítő helyiséggel rendelkezik, felszereltsége korszerű. A 142 m² alapterületű tornaterem ad lehetőséget a mindennapi mozgásra.

Udvara az épületet körbe zárja, alapterülete optimális, udvari játékeszközökkel megfelelően ellátott, melyen OVI-FOCI pálya található. Belső udvara veteményes kiskertek kialakítását biztosítja.

3. Óvodánk közös jellemzői:

Kapcsolatunk a szülők felé nyitott, az ovikréta felületen hozzáférés biztosításával tájékoztatjuk őket gyermekük fejlődéséről, az óvodai élet eseményeiről.

Lehetőséget biztosítunk az óvodai élet megismerésére, személyes tapasztalatszerzésre: befogadás-beszoktatás, nyíltnap, ünnepek, közös programok, kirándulások.

A szülők véleményét, javaslatát igényeljük, segítő, építő ötleteiket szívesen fogadjuk.

Rugalmas időkeretet biztosítunk a napirendben, hetirendben, igazodva a gyermekek egyéni igényeihez, tempójához, fejlődéséhez.

Hiszünk a szabad játék fontosságában!

Az általunk kínált különböző tevékenységeket - foglalkozásokat - ismeretszerzési lehetőségeket - játékidőben tervezetten végezzük. Fontos része napirendünknek a közös beszélgetés, élménybeszámoló. Nevelő munkánkat fejlesztőpedagógus, pszichológus segíti.

Az óvónők a dajkáikkal, pedagógiai asszisztensekkel szoros munkakapcsolatban állnak. A nevelőmunkát közvetlenül segítők, óvónők irányítása mellett a gondozási feladatokon túl aktív részesei a gyermekek tevékenységeinek.

Heti egy alkalommal nagycsoportosaink számára fenntartó önkormányzatunk:

- úszás tanfolyamot, vízhez szoktatást biztosít a város tanuszodájában.
- Hitoktatás lehetőségét szülői igény szerint biztosítjuk.

Óvodánk színvonalas működésének garanciája, hogy nevelőtestületünk tagjai sokoldalúan képzett, szakmát szerető és eredményesen művelő pedagógusok legyenek.

Az óvoda pedagógusainak szakmai felkészültsége magas színvonalú.

A szakmai továbbképzés követelményeit a kollégák törvényi előírás szerint teljesítik.

4. Személyi feltételeink:

Bicske Városi Óvoda dolgozói

ssz.	beosztás	fő	végzettség
1.	igazgató	1	főiskola + szakképzés
2.	igazgató helyettes, óvodapedagógus	1	főiskola + szakképzés
3.	tagóvoda igazgató, óvodapedagógus	1	főiskola + szakképzés
4.	tagóvoda igazgató helyettes, óvodapedagógus	1	főiskola
5.	óvodapedagógus	27	főiskola (28 fő) + szakképzés (6fő)
6.	pszichológus	1	egyetem
7.	fejlesztő pedagógus	1	főiskola + szakképzés
8.	pedagógiai asszisztens	7	érettségi (7) + pedagógiai asszisztens képző (2)
9.	gyógypedagógiai asszisztens	1	érettségi + gyógypedagógiai asszisztens képző
10.	dajka	15	pedagógiai asszisztens képző (3fő) dajkaképző (8fő), érettségi (2fő) kisgyermeknevelő (2fő)
11.	óvodatitkár	2	érettségi + szakképzettség
12.	takarító	3	8 általános
13.	karbantartó	2	szakmunkás (2fő)

III. CÉLKÉPZÉS AZ ÓVODA VILÁGÁBAN

A társadalmi változások, a pedagógia, a pszichológia fejlődése szükségessé tették óvodánk struktúrájának, nevelési céljainak átgondolását, változtatását.

Középpontban a gyermek áll, az ő szükségletei, fejlődésének törvényszerűségei szabják meg a nevelés feladatait és keretét.

A szakszerűen, helyesen alkalmazott kötetlenség figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait, játékosan biztosítja a sokoldalú személyiségfejlesztést.

1. Óvodaképünk

Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, amely a személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik.

Komplex módon, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével, a gyermekek nevelését a harmadik életévtől az iskolába lépésig vállalja.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Intézményünk a környezet igényeihez igazodva, és általuk befolyásolva, elsősorban a családi nevelés kiegészítését, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Gyermekekörpöntú óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására irányul, biztonságos környezetével, szeretetteljes és mindenkit elfogadó családias légkörével.

Intézményünk elsősorban, a bicskei óvodások nevelését biztosítja. Az esélyegyenlőség az egyenlő hozzáférés megvalósulásának érdekében valamennyi óvoda az óvodai alaptevékenységekre vonatkozóan azonos értékrenden alapuló, színvonalas nevelésben részesül óvodáinkban.

A német nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, dolgozóinknak feladata lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

2. Gyermekképünk

*„Mindenhez van jogom
hát játszom.
Fönről gyermek, lentől
embernek látszom.”
Ratkó József*

A gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi, és biológiai értelemben is, egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások -beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is- együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és a meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodai nevelésünk optimálisan hat a gyermeki személyiség fejlődésére a következők programba építésével:

- a gyermekek változó, eltérő szükségleteinek figyelembevételével,
- a hiányzó szokások kialakításával,
- a gyermekek együttes vagy osztott, részben osztott csoportokban történő nevelésével,
- az eltérő családi értékek és kultúrák tolerálásával,
- a halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermekek fokozottabb mentális, érzelmi és szociális támogatásával,
- tehetséggondozással

Tekintettel vagyunk az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, nembeli, érésbeli, vérmérsékleti különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére.

A személyiségbeli értékek, tulajdonságok közül óvodásainkban az alábbiakat kívánjuk erősíteni:

- pozitív énkép,
- érzelmi gazdagság, szeretet,
- kulturált magatartás,
- a másság tolerálása,
- társakkal való együttműködés,
- a döntés, választás, a rugalmas gondolkodás, a kreativitás képessége,
- önzetlen, áldozatkész feladatvállalás,
- udvariasság,
- türelem,
- őszinteség, becsületesség,
- a természeti-, társadalmi környezet és a művészetek iránti érzékenység.

3. Az óvodapedagógus személyisége

Fontosnak tartjuk, hogy óvodapedagógusaink személyisége és minden megnyilvánulása érzelmi biztonságot, szeretetet, megértést és védelmet sugározzon a gyermekek felé.

A gyermekkel való kapcsolatot az elfogadás jellemezze, mely nem zárja ki a tudatos fejlesztést, a személyiség formálásának szándékát.

Az óvodapedagógusok személyisége a gyermekek számára mintaértékű, melynek hatása megnyilvánul:

- személyre szóló pedagógiai hatásokban,
- szeretetteljes elfogadásban,
- pedagógiai optimizmusban,
- a kommunikációban és az ezt kifejező metakommunikációban,
- segítségadásban,
- a személyiség értékeinek elfogadtatásában,
- személyes érzéseket, gondolatokat feltáró beszélgetésekben,
- a gyermeki kommunikáció megértésében,
- a gyermekek változó testi-lelki szükségleteinek kielégítésében.

A szülők irányába megnyilvánul:

- a szülők bevonásában a gyermeküket érintő nevelési kérdésekben,
- az eltérő családi értékek és kultúrák különbözőségének tolerálásában,
- a kapcsolattartásban.

Óvodapedagógusaink és munkatársaink:

- megismerik a családok értékrendjét és a szülők véleményét óvodai nevelésünkről,
- bevonjuk a szülőket az óvodai életbe, szakmai támogatást adunk a családi neveléshez,
- szükség szerint közvetítünk a családok és a szolgáltató, szociális intézmények között,
- a családokkal közösen gazdagítjuk a gyermekek tapasztalatait, élményeit, óvodánk feltételrendszerét.

4. Óvodai nevelésünk alapelvei

- a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, bizalom és megbecsülés övezi,
- a nevelés és nevelési módszereink tegyék lehetővé, és segítsék a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Gondoskodunk:

- a kisgyermekes egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra,
- e tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség-tartalmak közvetítéséről,
- olyan óvodai élet megteremtéséről, amelyben a gyermeket az életkori igényeinek megfelelő szeretet, törődés, elfogadás és biztonság övezi, figyelembe véve a gyermekek eltérő testi-lelki szükségleteit.

4.1. Óvodánk nevelési gyakorlata, sajátosságai

Óvodánk nevelési gyakorlatába beépül a komplex személyiségfejlesztő program és annak szellemisége.

Bicske Városi Óvoda:

Környezet tevékeny megismerésére és védelmére nevelés, környezettudatos magatartás megalapozása

Kétnyelvű német nemzetiségi nevelés a Ficánka gyermekcsoportban

Ovi foci program

Kakas Tagóvoda:

Környezet tevékeny megismerésére és védelmére nevelés, környezettudatos magatartás megalapozása, **hagyományőrzés**

Kétnyelvű német nemzetiségi nevelés a Manó gyermekcsoportban

Ovi foci program

Az óvodánk nevelési gyakorlata épít a gyermekek azon alapvető tevékenységeire, amelyek az óvodás korosztály sajátosságai; a játék, mozgás, anyanyelvi nevelés, hangsúlyozott a külső világ tevékeny megismerése, -, esztétikai-, erkölcsi értékek közvetítése, az inkluzív pedagógia, a nemzetiségi kultúra, nemzetiségi hagyományok átörökítése, valamint a szülők megnyerése és partnerként való kezelése nevelésünk során.

5. Az óvodai nevelés célja

*„Mert mi teremtünk szép, okos lányt
és bátor, értelmes fiút,
ki őriz belőlünk egy foszlányt,
mint nap fényéből a Tejút.”*

József Attila

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását).

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki és értelmi fejlesztése.:

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Programunk feladatrendszere

Fontosnak tekintjük az egészséges testi és lelki fejlődést

- az egészséges életmód szokásainak alakítását,
- a szükségletek és a mozgásigény kielégítését,
- az egészség óvását, védését, a prevenciót,
- az érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, elfogadó, kiegyensúlyozott, családi légkör megteremtését,
- az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek kialakulásának erősítését, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a közösségben.
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítását;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását, a környezettudatos magatartás megalapozását;

Az értelmi képességek fejlesztésében a gyermekek eltérő tapasztalataira, egyéni és közös élményeire, érdeklődésére és kíváncsiságára építve: a cselekvés, tevékenység, a beszéd, a gondolkodás egységét megteremtve fontosnak tartjuk:

- az utánzásra épülő játékos tanulással együtt a felfedezéseket, próbálkozásokat, a komplex tapasztalatszerzést,
- a pszichikus funkciók intenzív fejlesztését,
- a hagyományok ápolását,
- a természet, az élőlények szeretetét és védelmét,
- a fenntarthatóságot,
- az anyanyelv, az írott nyelv és a jelzések iránti érdeklődés felkeltését.

1. Egészséges életmód alakítása

„A kisgyermek fejlődésének szabadsága nem azt jelenti, hogy egyszerűen magukra hagyjuk, hanem segítő szeretettel emeljük köré a megfelelő környezetet... Minél tökéletesebb a környezet, annál kevesebb beavatkozásra van szükség a felnőtt részéről... Arra kell törekedni, hogy a gyermek mindent, amire képes, önállóan el is végezze.”

Montessori

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása, megteremtése;
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Célunk:

A gyermekek egyéni fejlődési ütemüknek megfelelően, egészségesen éljenek és fejlődjenek. Egészséges életvitel és a rendszeres testmozgás igényének kialakítása.

A gyermekek egészségének óvása, megőrzése, védelme, betegségek megelőzése. Kulturált, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások, környezettudatos magatartás kialakítása.

A családok életkörülményeinek, a gyermekek családból hozott szokásainak megismerése után feltárjuk egyéni sajátosságait, mely meghatározza a velük való foglalkozást, bánásmódot.

Szeretetteljes, megértő gondoskodásunkkal elfogadó viszony kialakítására törekszünk.

Olyan kapcsolatot alakítunk ki, mellyel segítjük az egészséges és kulturált élet szokásainak megismerését.

A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk egészségvédő feladatainkról, kérjük együttműködésüket.

Környezet biztosítása:

Az óvoda helyiségeinek kialakításánál és berendezésénél fontos szempont, hogy az egészségvédő és önkiszolgáló képességek fejlesztése biztosított legyen.

Az önkiszolgáló képességek fejlesztése, esztétikus, egészséges és biztonságos környezetben történik, melyben adott a gyermekek komfortérzete, biológiai mozgásszükséglete.

A környezethigiéniára nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását: a foglalkoztató-termek szellőztetését, az ivóvíz higiéniáját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvarok tisztán tartását, gondozását, a helyiségek, mellékhelyiségek takarítását (benne az önkiszolgálást is), a játékeszközök higiéniáját, rendben tartását.

A csoportszobát jellemezze:

A színek és berendezés összhangja, a céltudatos elrendezés, a megfelelő fény, hőmérséklet, páratartalom, folyamatos szellőztetés, rendezett, tiszta környezet.

Az öltözőkben, mosdókban személyes holmijukat elérhető helyen jellel látjuk el. A tisztasági eszközök mindig rendelkezésükre állnak.

Az udvar szerves része az óvodai élet színterének, ennek figyelembevételével alakítjuk, fejlesztjük tagóvodáinkban. Célunk, hogy minden évszakban lehetőség legyen a tartalmas udvari életre.

Biztonságos és egészséges környezetet alakítunk ki az udvari játékok folyamatos karbantartásával, a homok cseréjével, felásásával, öntözésével, a füves terület nyírásával, árnyékos, napos játszóhelyek kialakításával, mellyel biztosítjuk a szabadban való nyugodt játékot.

A balesetek elkerülése érdekében megtanítjuk a gyerekeket a játékeszközök biztonságos és célszerű használatára, a kialakított játékszabályok elfogadására és betartására.

Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet környezettudatos magatartás megalapozásával.

Egészséges és kulturált szokásrend kialakítása:

A harmonikus fejlődés alapfeltétele a megfelelő táplálkozás, mozgás, pihenés, személyi higiénia lehetőségeinek megteremtése.

Helyes életritmus kialakításával a rendszerességre törekszünk.

Személyi higiénia:

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi szokások, összehangolása segít az azonos elvek betartásában.

Az óvodai élet kezdetén a gyerekeket megismertetjük a testápolási teendők helyes végzésének módjával, megtanítjuk a tevékenységek sorrendjét.

- Egészséges életmód alakításának alapvető feltétele az egészséges és biztonságos környezet. Az egészséges életmód szokásainak formálása egész életre kihatóan befolyásolhatja a gyermek viselkedését.

A szomatikus nevelés körében mindennapos óvodai feladat a személyi higiéniára nevelés (a testápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása), az óvoda környezeti tisztaságának megóvása, a fertőző betegségek és tartási rendellenességek megelőzése. A szomatikus nevelés aktív gyakorlata a testedzés, az óvodai nevelési programban szereplő mozgás, a mozgáskultúra megalapozása, vagyis a rendszeres, fizikai aktivitás, szokássá, magatartásuk részévé alakítása, a biológiailag szükséges mozgásigény kielégítése.

Öltözködés:

Az öltözködés, alkalmazkodás az időjáráshoz, de formálja a gyermekek ízlését, önállóságát, igényességét.

A szülőkkel együttműködve szoktatjuk a gyerekeket az időjárásnak megfelelő réteges, kényelmes öltözködéshez.

Öltözködés terén az önállósodásuk kialakulását differenciáltan segítjük és következetesen neveljük a tiszta, rendezett külső igényére.

Mozgás:

Biztosítjuk a gyermekek számára mozgásigényük kielégítését, a mindennapi szabad mozgás lehetőségét. Mozgáskoordinációjuk fejlődéséhez szervezett mozgásos tevékenységekkel járulunk hozzá.

Mindennapi testnevelés

A rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését az óvodai nevelési programban szereplő délelőtti és délutáni edző tevékenység, a mindennapi testnevelés szolgálja. Célunk a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös (játékos, sportos) mozgás által kiváltott öröm átélése.

Testnevelési foglalkozás (játékos testnevelés)

A mindennapos testnevelés edző jellegű gyakorlatai mellett korcsoportra szabott, testnevelés csoportos foglalkozás is tartható, heti egy illetve két alkalommal.

Tudatosan törekszünk gyermekeink egyéni mozgásigényének kielégítésére és ösztönözzük az óvodánk külső, belső környezetének kialakításával:

Gyermekeink számára a szabad mozgás lehetőségét a nap bármely szakaszában biztosítjuk igény szerint csoportokon belül, a tornatermekben vagy az udvaron mozgásos eszközökkel, és a hozzá kapcsolódó megalapozott szokás - szabályrendszerrel.

Tervező munkánkban tudatosan, napi szinten megjelennek a gyermekeink felé kínált változatos mozgásos játék lehetőségek (labdajátékok, mozgásos szabadjátékok, népi, énekes - dalos játékok), amelyben testi képességeik fejlődnek.

Speciális szükségletű, mozgásigényű gyermekink terhelhetőségét kedvelt mozgásos tevékenységek szervezésénél figyelembe vesszük

Az óvodai mozgásos lehetőségeket szülői igényre, bővítjük, külső szolgáltatások beépítésével (úszás, sajtkukac, stb.).

Pihenés:

A gyermekek pihenés- és alvásigénye az életkortól és az egyéni szükségletektől függően változó.

A gyermekek alvási szokásait tiszteletben tartjuk a pihenést nem zavaró apróbb játékokat, „tárgyaikat” maguknál tarthatják.

A nyugodt pihenés érdekében kényelmes fekhelyet, ágyneműt, csendet, folyamatos légcserét biztosítunk.

A pihenés kezdetén mesélünk, énekelünk, zenét, hallgatunk.

Étkezés:

A gyermekek napi háromszori étkezését a Bicske Városi Konyha biztosítja.

A székhelyintézmény tálaló konyhával rendelkezik. Az egészséges, korszerű táplálkozás érdekében dietetikus segíti az élelmezésvezető munkáját az étlap összeállításánál.

Toleráljuk a gyermekek különböző étkezési szokásait, biztatjuk őket a számukra újszerű ételek elfogadására, kényszerítés nélkül.

Az étkezések során hangsúlyt fektetünk az igény szerinti mennyiség biztosítására, az ételek és alapanyagaik megnevezésére.

A gyerekek táplálkozásáról, az étrendről rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket, ettől függően tudatosan tervezhető az otthoni kiegészítés.

Egészségvédelem:

A fertőző betegségek terjedését gyakori szellőztetéssel és fokozott fertőtlenítéssel igyekszünk megelőzni.

Bármilyen fertőző betegség, járvány esetén az INTÉZKEDÉSI TERV szerint járunk el.

Betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak kialakítása érdekében, a helyes kézmosás és zsebkendőhasználat fontosságának tudatosítása.

Beteg gyerek az óvodát nem látogathatja.

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, ha lehet, azonnal elkülönítjük, és értesítjük a szülőt.

Az esetleges ágybavizelést tapintatosan kezeljük, igyekszünk a szülővel közösen az okokat megkeresni és kiküszöbölni.

Évente egy alkalommal a gyermekorvos, szűrővizsgálatot tart intézményünkben.

A feltárt rendellenességekről és a teendőkről tájékoztatjuk a szülőket.

A védőnő szükség szerint látogatja az óvodát, évente több alkalommal.

A mindennapos testnevelés során tartásjavító és lábboltozat erősítő gyakorlatokat is végeztetünk a gyerekekkel, az esetleges deformitások megelőzése céljából.

Fogaik védelmében a gyermekeket a rendszeres rágásra és az alapos fogmosásra szoktatjuk.

Edzettség:

A gyermekek ellenálló képességének növelése érdekében, évszaktól, időjárástól függően minél többet tartózkodunk a szabad levegőn.

A szabad mozgás mellett szervezünk sétát, gyalogtúrát, szánkózást, napfürdőzést, úszást.

A célok elérését szolgáló tevékenységek:

- A személyes higiéné elsajátíttatása
- Az egészséges étkezés (rendszeres gyümölcs és zöldségfogyasztás)
- A csoportszobák, folyosók, mellékhelységek, udvarok tisztántartása
- Rendszeres élményszerző napokon a közvetlen környezeti értékek megismerése, értékörzés, természetvédelmi feladatok.(pl. „Zöldnapok”, kirándulások, séták)
- A környezettel, természettel kapcsolatos témák feldolgozása, képességfejlesztő tevékenységek formájában. (pl. évszakokkal, növényekkel, gyümölcsökkel, állatokkal kapcsolatos ismeretek)
- Védjük, óvjuk az udvarok flóráját, faunáját. Az udvarok területén számtalan madáretetőt és itatót helyezünk el, melyben kerti rozsdafarkúak, feketeterigók, verebek és cinkék élnek. Télen eleséggel, vízzel, nyáron fürdési lehetőséggel látjuk el a madarakat.
- Folyamatosan telepítjük és a gyerekekkel együtt gondozzuk az udvarok allergiát, mérgezést, sérülést okozó növényektől mentes növényvilágát.
- Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja (szelektív hulladékgyűjtés, papírgyűjtés) lakó és óvodai környezet közös megóvása.
- A gyermekek szabadban történő egészséges mozgását nap, mint nap mobil játékeszközökkel is biztosítjuk.
- A hagyományápolás, gazdagítása a szülők bevonásával, közös programokon is zajlik (pl. őszi köszöntő, mocorgó nap, nyárköszöntő, stb.)
- A mozgásos tevékenységek tárházát színesíti a vízhez szoktatás lehetősége a város tanuszodájában, az ovi- foci (a székhely és a Kakas Tagóvodában), a - Mocorgó sportnap
- Anyag és energiatakarékos óvodaüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása

- A dolgozók életmódjukkal, munkájukkal pozitív mintát nyújtanak környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre. (Autómentes nap)
- Az aktuális környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalomban folyamatosan tájékozódunk.
- Óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása
- Partnerkapcsolatot ápolunk:
 - a város Tanuszodájával
 - Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskolával
 - Bicskei Egységes Művelődési Központ és Könyvtárral
 - Szent László Általános Iskolával
 - Kertbarátkör

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ A környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás kialakítása.
- ⇒ Az egészséges, biztonságos és esztétikus környezet kialakítása.
- ⇒ Az egészséges életmód szokásainak, igényének alakítása, megismertetése.
- ⇒ A harmonikus, összerendezett mozgás, a testi képességek fejlődésének elősegítése.
- ⇒ Az egészségmegőrzés, edzés, prevenció.
- ⇒ Az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyerekek elfogadása
- ⇒ A sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek különbözőségének figyelembevétele,
- ⇒ Megfelelő szakemberek bevonásával, - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi és lelki feladatok ellátása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ A gyermekek képesek önállóan tisztálkodni, öltözködni, rendezettek, ápoltak.
- ☺ Önállóan, esztétikusan terítnek, kulturáltan étkeznek, az evőeszközöket rendeltetésszerűen használják.
- ☺ Képesek környezetük rendjének helyreállítására.
- ☺ Állóképességük jó, mozgásuk összerendezett.
- ☺ A gyermek képes, a személyi higiénés feladatok ellátására: önálló testápolásra, WC használatra, zsebkendő használatára, öltözködésre, vigyáz a tisztálkodási eszközökre, helyére teszi azokat.

- ☺ Szokásává válik a kulturált étkezési magatartás, az egészséges táplálkozás, önállóan dönti el, hogy mennyi ételt fogyaszt, önállóan szed a tálból, illetve önt a kancsóból.
- ☺ Ügyel saját külsőjére, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- ☺ Kialakul a természetes és mesterséges környezet felfedezésének és védelmének igénye.
- ☺ Felismeri a környezetében rejlő baleseti forrásokat, és képessé válik ezek elkerülésére. A már megtörtént baleseteknél segítséget nyújt.

2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„A gyermek fejlődése szempontjából döntő fontosságú, hogy érezze, nemcsak szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen.”

Herman Alice

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, **nevelést** végző munkatársakkal.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Célunk:

Az óvodai élet során ismerjék meg önmagukat, az együttélés szabályait, a társas életben elvárt viselkedésmódokat.

Óvodáskorban a gyermeki magatartás megnyilvánulásaiban, a tevékenységekben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek, sajátos motivációként alakítják a viselkedést.

Az óvodába lépés a gyermek számára új szociális térbe jutást jelent, ahol a szülő mellett az óvodapedagógus szakszerű irányítással, intézményi keretek között segíti tevékenység-szükségleteinek kielégítését, biztosítja a szocializációs tanulás lehetőségét.

A gyermeket együttműködő személyiségként kezeljük.

A nevelés folyamatában ezért igen nagy hangsúlyt kap a gyermeki szabadság érvényesítése. Ez természetesen nem jelenti a korlátok nélküli szabadságot. Pedagógiai munkánkat az odafigyelés, mások érzésének megértése, a másság elfogadása hatja át, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, SNI és BTMN gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének elősegítése érdekében prevenciós és korrekciós feladatok ellátása, szakemberek bevonásával.

Környezeti feltételek:

Környezetünket úgy alakítjuk ki, hogy esztétikailag hívogató, a gyermek-létszámnak megfelelő, nyugodt, kényelmes legyen. A gyerekek érezzék jól magukat benne. A terem a gyerekeké, mely tükrözi érdeklődésüket, megfigyeléseiket, alkotásaikat.

Minden csoportnak igyekszünk kialakítani a szokásrendjét, hagyományait, jelképrendszerét, szimbólumát, amely összetartozásukat mélyíti.

Az óvodapedagógus személyisége minden megnyilvánulása érzelmi biztonságot, szeretetet, megértést és védelmet sugároz a gyermek felé. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Az eltérések tolerálásában mintát adva, tudják elfogadtatni a gyerekekkel a nehezen beilleszkedő, lassan szocializálódó, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű társaikat.

Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés és szocializációhoz kapcsolódó tárgyi feltételrendszer:

- Apró ajándék készítése (óvodába érkezés a gyermek egyik személyes ünnepe)
- Csoportszimbólumok megjelenítése csoportszoba ajtón, faliújságon
- Csoport neve, gyermekek névsora és csoportban dolgozó felnőttek nevének feltüntetése
- Személyes tárgyak, „kincses kosár”, „kincses láda”
- Mosdóban jellel ellátott fogmosó pohár, fésű, fogkefe, törülköző tartó
- Életkorhoz igazodó csoportszobai felszerelések: bútorok, nyitott polcok, játékeszközök, önkifejezéshez kapcsolódó eszközök

Az érzelmi nevelés és a szocializáció (lelki egészségvédelem) a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel.

A lelki egészség fejlesztésének feladatai: a társas-társadalmi beilleszkedés megvalósítása, a normatartás elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

A pszicho-szociális nevelés az óvodáskorú gyermekek szempontjából rendkívül fontos. Személyiségének érzelmi meghatározottsága lehetővé teszi a környezet jelenségeihez, dolgaihoz, tárgyaihoz fűződő pozitív és negatív érzelmek kialakulását, kialakítását. A szocializáció szempontjából fontos a közös élményekre épülő közös tevékenységek végzése.

Az óvodában folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermekek környezethez történő alkalmazkodását, felkészítse őket, és megoldási stratégiákat adjon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben.

Óvodakezdés, befogadás-beszoktatás:

Megítélésünk szerint meghatározó jelentőségű az ismerkedés, a megismerés az óvónő, szülő részéről egyaránt.

Óvodakezdés előtt a nyári hónapokban lehetőséget biztosítunk a szülőknek, hogy gyermekükkel együtt meglátogassák intézményünket. Ismerkedhetnek a felnőttekkel, leendő gyermektársaikkal, az épülettel, udvarral, játékokkal, az óvodai élettel (beiratkozás előtt tartandó „Nyitott kapuk” napján).

Az óvodai felvételt követően tájékoztató szülői értekezletet tartunk az érintett gyermekek szülei számára.

Az óvodába lépés előkészítő szakaszában az óvónői pár körültekintően készül a gyermekek fogadására, a családok, gyermekek megismerésére, - látogatást tesznek otthonaikban.

A beszoktatás folyamatos, szorosan együttműködve a családdal, annak érdekében, hogy gyermekük biztonságérzete minél előbb kialakuljon.

Kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságot adó eszközeiket magukkal hozhatják.

Amíg a csoport érdeke megkívánja, mindkét óvodapedagógus teljes műszakban dolgozik, szorosan együttműködve a dajkával, pedagógiai asszisztenssel.

A részben osztott illetve osztatlan (vegyes életkorú) csoportokban a családiasabb légkör kialakítása, valamint a különbözőségek kezelése érdekében, a nagyobb gyermekeket bevonjuk a kicsik beilleszkedésének segítségébe, felkészítjük őket a csoportba érkező új gyermekek fogadására. Különös hangsúlyt fektetünk erre a családias légkör megteremtésének érdekében.

Figyelembe vesszük a gyermekek egyéniségét, fejlettségét, tempóját, szokásait és ennek megfelelően egyénre szabottan végezzük feladatainkat. Az első perctől személyes kapcsolattal, mesével, dallal, ölbeli játékokkal kedveskedünk a kicsiknek.

A régi óvodásokat érzelmileg felkészítjük az újak fogadására. Ehhez gazdag tevékenykedő, együttműködő hétköznapiakat biztosítunk, melyben jól formálódik egymáshoz való viszonyuk.

A szocializáció folyamata

„Másokkal közösségben együtt tevékenykedni, jobb családot, jobb csoportot, jobb világot jelent- és több sikeres embert.”

Peter Kleine

Az óvodáskorú gyermek társas kapcsolatainak alakulásához, az érzelmi kötődésekhez időre van szükség.

Ahhoz, hogy a csoport tagjának érezze magát, tapasztalnia kell, hogy számon tartják, a csoportnak szüksége van rá.

A szocializációt nagymértékben segíti a személyiségközpontú szemlélet.

- Figyelemmel kísérjük a gyermekek egyéni életét, a családi élményeket megbeszéljük.
- A tartósan hiányzó gyermekek szüleivel kapcsolatot tartunk.
- A gyermekeket születésnapjukon felkészítjük.
- A játszóhelyek tagolása lehetőséget ad a kisebb baráti társaságok elmélyült, együttes tevékenységéhez.

Az egészséges „én” kép alakulását nagymértékben befolyásolja a felnőttek és a társak megnyilvánulásai, jelzései.

Minden gyermeket külön egyéniségként fogadunk el és fogadtatjuk el gyermektársaival, minden egyes gyermeket pozitív oldaláról megközelítve.

- A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt.
- A gyermek és csoport előtt álló feladatokat igyekszünk minden gyermek számára elérhetővé és vonzóvá tenni.
- Tiltás helyett választási lehetőséget adunk a gyerekeknek, hogy döntéseket hozhassanak, a változásra képessé váljanak.

A fejlődésben meghatározó szerepet tölt be az óvodapedagógus, aki napközben az „anyát” helyettesíti. Átgondolt, a gyermekre figyelő, nevelő munkájával, ésszerű szabályok kialakításával, befolyásolja, segíti a „mi”- tudat kialakulását is és teret enged a gyermek önkifejező és önértékesítő törekvéseinek.

Ennek leghatékonyabb színtere a játék, a közös élmények, a közös beszélgetések, a csoportélet hagyományai, ünnepei.

Megismertetjük óvodásainkkal szűkebb és tágabb környezetünket.

Megteremtjük a lehetőségét a hazához, tájhoz, kultúrához való kötődés erősítésének, az értékek megbecsülésének.

Szerves része óvodai életünknek a hagyományok ápolása, jeles napjaink, nemzeti ünnepeink.

A hétköznapi és ünnepnapok tevékenységeiben a gyerekek erkölcsi tulajdonságait fejlesztjük:

- együttérzésre,
- önzetlenségre,
- toleranciára,
- mások érdekeinek figyelembevételére,
- társaik szeretetére,
- a munka tiszteletére,
- az emberi és kulturális értékek megbecsülésére, védelmére neveljük őket.

A gyerekek által vállalt feladatokban kitartásra, az akadályok leküzdésére, a megkezdett tevékenységek befejezésére ösztönözzük őket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ Az integráció adta feladatokra a nevelési év indítását megelőzően, tervezéssel készül fel a gyermekek fogadására.
- ⇒ Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése
- ⇒ Az integrált gyermekek befogadásának, elfogadásának segítése.
- ⇒ Érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek formálása, erősítése.
- ⇒ Közös élményekkel, komplex tevékenységekkel a környezetben való biztonságos eligazodás segítése.
- ⇒ Erkölcsi normák, akarati tulajdonságok erősítése, szokás és normarendszer megalapozása.
- ⇒ A szabálytudat igényének megalapozása.
- ⇒ A szűkebb és tágabb környezet felfedeztetése, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapjainak lerakása.
- ⇒ Az elfogadó, ráfigyelő, segítő empátikus magatartásminta biztosítása.
- ⇒ A pozitív „én” - kép, önbizalom, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozása.
- ⇒ A szocializálódás során a „mi” - tudat kialakulásának segítése.
- ⇒ Személyes- és csoportélet hagyományainak ápolása.
- ⇒ A kialakított szokásrendszer keretein belül, a gyermek önkifejező és önértékesítő törekvéseinek adjon teret.
- ⇒ Nevelje a gyermekeket a másság elfogadására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ A gyermekek igénylik a társaikkal közös tevékenységeket, érzelmileg fogékonyak környezetükre.
- ☺ Képesek a csoport közösségben egy-egy társukkal közösen cselekedni, kisebb és az egész csoporttal együttműködni.
- ☺ El tudják helyezni önmagukat a közösségben: melyik csoport tagjai, milyen korcsoportosak.
- ☺ Közösségük tagjait név szerint ismerik, érkezéskor-távozáskor köszönnek.
- ☺ A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadja.
- ☺ Társas kapcsolataikban a kérést-köszönést megfelelően alkalmazzák, képesek az udvariassághoz-, az illemhez tartozó szokások betartására, alkalmazására.
- ☺ Képesek mások és a másság elfogadására, alkalmazkodásra.
- ☺ Kialakult bennük a hazaszeretet érzésének csírája: tudják melyik ország szülöttei, hol élnek, milyen nyelven beszélnek, ismerik a nemzeti zászló színeit.

- ☺ Rendelkeznek azokkal az érzelmi-akarat tulajdonságokkal, amelyek szükségesek az iskolakezdéshez: feladatokban kitartás, a megkezdett tevékenységek befejezése, akadályok leküzdése, kudarctűrő képesség, képes az iskolai élet elfogadására.
- ☺ Megfelelő önbizalommal, önállósággal, önértékelő képességgel rendelkezik.
- ☺ Erkölcsi értékrendszere (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) megalapozódik.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

*„Tanulni kell magyarul! A nyelv az élet szolgája!
Nemcsak a jelenét, a jövőjét is, azt a nyelvet
amelyet, örökbe kaptunk új szellemmel fényezve,
csorbítatlanul kell átadnunk utódainknak!”*

Kosztolányi Dezső

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Anyanyelvi nevelésünk célja:

A sokrétű tapasztalatszerzés és a nyelvi kommunikációs készség fejlesztése.

Feladata:

Az anyanyelvi nevelést fontos feladatnak kell tekintenünk, mivel a nyelvtudománnyal foglalkozó kutatók rájöttek arra, hogy „gyorsuló világunkban” az emberek közötti beszédkapcsolatok beszűkülnek, ellaposodnak.

Nyelvi kommunikáció nélkül pedig, társadalmi kommunikáció sem képzelhető el. Az emberek a társadalmon belül elszigetelődnek egymástól.

Kisgyermekeknél ezt más oldalról kell megközelítenünk, hiszen a gyermek a beszédtanulással válik igazán önkifejező emberré.

A beszéd a legfontosabb önkifejező eszköz, melynek fejlesztése, irányítása az óvodapedagógus feladata, egyformán érdeke az egyénnek, a családnak és a társadalomnak.

A gyermeki beszéd alakulására legerőteljesebben ható tényező az életkor növekedése, mely során egyre több anyanyelvi tapasztalatra tesz szert, és legsokrétűbb hatása a szociokulturális körülményeknek van.

A családon belül gyűjtött tapasztalatok alapján tanul meg beszélni, s tanulja meg a nyelvi kommunikációhoz szükséges beszédviselkedést (pl. gesztikulálást, mimikát, beszédsebességet, hangsúlyok használatát), s mindezek megértését. Ebből következően a gyerekek különböző szintű és jellegű beszédképességgel kerülnek az óvodába, egyéni fejlődési ütemük is eltérő.

A rosszul beszélő gyermek minden feladatot gyengébben teljesít, mint megfelelő beszédfejlettségű társai.

Elsődleges az óvodába kerülő gyermeknyelvi kultúrájának felmérése, valamint az óvodapedagógus kezdeményező és nyelvi mintát nyújtó szerepe. A fejlesztés folyamatában meghatározó a gyermek és óvónő közötti szoros, bizalmas kapcsolat, az a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör, ahol a beszélőkedv, kommunikációs készség fokozódik.

Az óvodai élet a gyermekek legfontosabb tevékenységére a játékra épül, melyben minden lehetőség adva van intenzív, tervszerű, nyelvi, kommunikációs készségek fejlesztésére a különböző kommunikációs helyzetekhez való alkalmazkodásra.

Az anyanyelvi nevelést nem kezelhetjük elszigetelten, mert a beszéddel, a kommunikációval mintegy közvetítőként segíti a zenei, vizuális, irodalmi, környezeti nevelést, a matematikai ismereteket és a testnevelést.

Az óvodapedagógus által tervezett didaktikus anyanyelvi játékok tematikusan kapcsolódnak a kötött vagy kötetlen tevékenységekhez.

Az óvodába kerülő gyermeknek már van egy bizonyos szókincse, melyet tapasztalati úton szerzett, ennek gazdagítása, bővítése fontos feladatunk. Figyelemmel kell kísérnünk a szövegértést, mint a nyelvi gondolkodás alapját. A hangképzés, szóalkotás, mondatok használata minden iskolába lépő gyermek számára alap az írás, olvasás tanulásához.

Az óvodapedagógusnak időben fel kell ismernie a beszédhibákat, súlyosabb esetben már 3 éves korban logopédushoz kell irányítani a gyermeket, és biztosítani kell a logopédiai ellátását.

Az anyanyelvi nevelésnek óriási a személyiségformáló hatása, a szavak ösztönös ismételtetésétől eljutnak a belsővé válás fokáig, amikor már a belső képeiket szavakba tudják önteni.

Az anyanyelvi - kommunikációs nevelés eredményes megvalósítása egyúttal a szociális viselkedés fejlesztését is szolgálja. (társra figyelés, válasz készség, jártasság a kapcsolatformákban, szóbeli és viselkedésbeli alkalmazkodás, szabályok tiszteletben tartása, beszédfegyelem stb.)

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, - beszélő környezettel, szabályközvetítéssel (javíthatóság elkerülésével).

Az anyanyelvi nevelésre az óvodai élet minden mozzanatában van lehetőség, ezt ki kell használni!

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör biztosítása.
- ⇒ A gyermekek beszédkedvének fokozása, nyelvi képességének fejlesztése anyanyelvi játékokkal.
- ⇒ A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása.
- ⇒ A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket, kezdeményezzenek párbeszédet.
- ⇒ A kommunikáció, különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.
- ⇒ Képesé tenni a gyermekeket, hogy másokat is tudjanak meghallgatni.
- ⇒ A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése, beszélgetéssel, mesével, verssel, stb.
- ⇒ Beszédmegértés fejlesztése, óvónői kérdésekkel, magyarázattal,
- ⇒ A gyermeki kérdések inspirálása, azok megválaszolása a természetes és kommunikációs kedv fenntartására ösztönzés.
- ⇒ Helyes beszédminta adása, szabályközvetítéssel

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- ☺ A gyermekek bátran, szívesen beszélnek és kezdeményeznek beszélgetést.
- ☺ Elmondják élményeiket, elbeszélésük folyamatos.
- ☺ Az anyanyelv szabályainak megfelelő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel és sebességgel beszélnek. Különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot.
- ☺ Tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- ☺ Képesek figyelmesen hallgatni társaikat, a felnőtteket.

- ☺ Párbeszédre érettek, válaszolnak a feltett kérdésekre.
- ☺ A közvetlen felidézés mellett képes a szándékos felidézésre, megnő a megőrzés időtartama.
- ☺ Képes a figyelemmegosztásra-, átvitelre, a szándékos figyelemre.
- ☺ A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodása mellett az elemi fogalmi gondolkodása is kialakulóban van.
- ☺ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- ☺ Auditív és vizuális képességei optimálisan fejlett.
- ☺ Differenciált észlelése kifinomult.
- ☺ Érzékelése pontos.
- ☺ Felismeri és megfogalmazza az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket.
- ☺ Figyelemösszpontosításra képes.
- ☺ Reprodukív emlékezettel rendelkezik.
- ☺ Fogalmi gondolkodása kialakult.

*„Semmi nincs az értelemben,
ha az előtte nem volt az érzékekben.”
Comenius*

Az értelmi nevelés célja:

A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása. A gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás -alkotóképesség) - fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az értelmi fejlesztés, nevelés folyamatában a gyermeki kíváncsiságnak, érdeklődésnek igen nagy szerepe van. A spontán tapasztalatok, ismeretek rendszerezése és bővítése közben fejlődik az óvodások értelmi képessége és kreativitása. Az óvoda az egészségfejlesztő és a gyermekeket körülvevő környezeti ismereteknek csupán egy részét közvetíti.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az

ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán adódó élethelyzetekben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon, tevékenységi formákban, időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és cselekedtetés a közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a sokoldalú tapasztalatszerzés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából.

A gyerekeket a tanulásban a kíváncsiság az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat a tevékenység, a helyzet motiválja.

A tanulás közben végzett sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére a tapasztalatszerzés a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra, az emberi és a tárgyi környezet szépségének felfedezésére.

Hatására a gyermekek tapasztalatai rendeződnek.

Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk.

Képessé válnak a problémák felismerésére és megoldására, erősödik kreativitásuk.

Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad.

Óvodáinkban a szervezett tanulás alatt a játékba integrált tanulást értjük, mely a nap egészét áthatja. A tevékenységek közben újabb és újabb tapasztalatokhoz juttatjuk a gyermekeket, folyamatosan követve és segítve az egyes gyermekek tanulási képességeinek alakulását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása).
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A játékos cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

- A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből indulunk ki.

Komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatjuk el a gyermekeket az ismeretekhez, tapasztalatokhoz.

Célkitűzésünk, hogy a tanulási tevékenység folyamatában a gyerekek örömmel és önként vegyenek részt, ne csupán külső motiváció készítse őket erre.

Ezért fontos, hogy minden gyermek egyéni adottságait megismerve képességeinek megfelelő feladat elé állítsuk.

A követelményeket mindig az egyéni teljesítőképességhez mérjük.

Programunkban keretjelleggel biztosítjuk az óvodapedagógusok számára, hogy a gyermekek igényeihez, személyre szabottan egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat alkalmazzanak.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet folyamán.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ A tanulási folyamat megszervezése során biztosítsa a gyermekek egyéni képességei szerint szükséges tapasztalás, gyakorlás és a bevésés lehetőségét.
- ⇒ Alakítsa ki a nyugodt tanuláshoz szükséges feltételeket és a megfelelő csoportlégkört.
- ⇒ Értelmi képességek fejlesztése terén törekedjen a komplexitásra (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- ⇒ A gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát sokoldalú érdeklődését elégítse ki.
- ⇒ Kínáljon lehetőséget a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit, ezzel fejlesztve a kreativitást.
- ⇒ Biztosítsa a gyermekek egyénre szabott érdeklődésének megfelelő tevékenységeket.
- ⇒ Fejlessze a gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát.
- ⇒ Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.
- ⇒ A tanulást támogató feltételek (cselekvő aktivitás, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének) biztosításával felismerések, próbálkozások támogatása, az érdeklődés ébrentartása.

- ⇒ Személyes, mintaadó szerepével egészítse ki a gyermekek önálló saját tevékenységeit.
- ⇒ Pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kialakulását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ A gyermekek képesek meglévő ismereteik alkalmazására, ok-okozati összefüggések felismerésére.
- ☺ Tudják mondanivalójukat összefüggően előadni.
- ☺ Szándékos figyelmük a feladat végzése alatt tartós.
- ☺ Megadott szempontok szerint képesek önálló megfigyelések végzésére.
- ☺ Képesek azonosulni a feladattal, igényükké válik a megoldásra törekvés, problémamegoldó gondolkodásuk kialakul.
- ☺ Tevékenységeikben képesek társaikkal az együttműködésre.
- ☺ Meghallgatják társaik élményeit, tapasztalataik elmondását.

4. Hagyományápolás, természeti- és a csoport életével kapcsolatos ünnepek

*„Hagyományaink annyit érnek,
amennyit gyermekeink fejlődéséhez,
azaz a holnap számára nyújtanak.”
Falvy Károly*

Célunk:

A népi kultúra, a néphagyomány helyi értékeinek megismertetése, ápolása.

A néphagyomány szempontjából két alapvetően fontos kérdést tartunk szem előtt:

- a hagyományok megismerését nem lehet elég korán kezdeni,
- tudnunk kell, hogy egy-egy mára már múlttá vált néphagyomány, helyi hagyomány részletéből mit fogad be a gyermeki szív és értelem, mi az, ami uttravaló lesz számukra.

Az óvodai nevelés folyamatába a népi kultúra azon elemeit építjük be, amelyek igazodnak a gyerekek életkori sajátosságaihoz.

A hagyományőrzést nem külön témaként értelmezzük, hanem az óvodai nevelés komplex részeként.

A mindennapok és egyes jeles napok hagyományőrző szokásai az óvodai élet tevékenységrendszerébe jól illeszkednek.

Megismertetjük a gyerekekkel a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A gyerekek cselekvésén keresztül olyan, a későbbi életre is meghatározó élményeket kapnak, amelyek a szülőföldhöz, a társakhoz való érzelmi kötődést alapozzák meg.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységet biztosítunk.

Óvodánkban megtartásra javasolt jeles napok, ünnepek időbeli sorrendben:

Az ősz jeles napjai, ünnepei:

Csoport névadójának születésnapja; szeptember

Szüreti mulatság, őszköszöntő; október

Állatok világnapja; október 04.

Márton nap

Kisebbek:

- ♣ Megfigyeljük, megtapasztaljuk a természet változásait.
- ♣ Terméseket gyűjtünk, ezekből barkácsolunk.
- ♣ Diószedésen veszünk részt.
- ♣ Éneket, mondókát, verset, mesét hallgatunk és mondunk az almáról, dióról, szőlőről.
- ♣ Részt veszünk a közös szüreti mulatságon, őszköszöntőn.
- ♣ Megfigyeljük és beszélgetünk a gyerekekhez közel álló állatokról (kedvenc háziállatuk).

Nagyobbak:

- ♣ Termésekből barkácsolunk.
- ♣ Őszi gyümölcsökből salátát készítünk, kompótot főzünk.
- ♣ Lehetőség szerint kirándulunk a szőlőhegyen, ismerkedünk a szüreti munkákkal.
- ♣ Szüreti játékokat játszunk, énekelünk, táncolunk.
- ♣ Szüreti mulatságot rendezünk.
- ♣ Sétákat, kirándulásokat szervezünk a közvetlen környezetünkben.
- ♣ Megfigyeléseket végzünk: üres a gólya- és fecskefészek, patakpart állat- és madárvilága, Alcsúti arborétum.

A tél jeles napjai, ünnepei:

Advent; a karácsonyt megelőző negyedik vasárnaptól

Mikulás; december 06.

Luca nap; december 13.

Karácsony; december 24-25-26.

Farsang; vízkeresztől hamvazó szerdáig

Kisebbek:

- ✿ Megismerkedünk az Advent jelképével (koszorú, 4 gyertya, naptár)
- ✿ Készülődünk minden nap valami aprósággal karácsonyra.
- ✿ December 04-én, Borbála napon gyümölcsfaágat hajtattunk.
- ✿ December 13-án, Luca napon cserépbe búzát vetünk.
- ✿ Egyszerű díszeket, ajándékokat készítünk.
- ✿ Az ünnephez kapcsolódó ételeket fogyasztunk; sült alma, mazsola, dió, méz, mák, pattogatott kukorica.
- ✿ Verssel és dallal készülünk Mikulásra és Karácsonyra.
- ✿ A farsangi mulatságon a gyerekek jelmezt öltenek magukra.

Nagyobbak:

- ✿ Együtt készítjük el az adventi koszorút, minden héten eggyel több gyertyát gyújtunk meg rajta, várjuk az ünnepet.
- ✿ Adventi naptáron kísérik figyelemmel az ünnep közeledtét.
- ✿ Asztaldíszet készítünk, mézest sütünk, díszítünk.
- ✿ Részt veszünk a városi adventi gyertyagyújtáson és a műsoron szerepelünk.
- ✿ Február 02-án, gyertyaszentelő napján beszélgetünk a medvéhez kapcsolódó népi időjósokról.
- ✿ Macis mondókát, dalokat énekelünk.
- ✿ Ezen a napon mindenki elhozhatja a kedvenc maciját.
- ✿ Farsangra készülődünk tréfás versekkel, énekekkel.
- ✿ Álarccokat készítünk különböző technikákkal.
- ✿ A farsangi mulatságra a gyerekek jelmezt öltenek magukra.

A tavasz jeles napjai, ünnepei:

Március 15. Nemzeti ünnep

Húsvét; első tavaszi napéjegyenlőség utáni következő vasárnap.

Tojásfestés, locsolkodás

Víz világnapja március 22.

Nyitott kapuk napja: április derekán

A Föld napja április 22.

Anyák napja; május első vasárnapja

Madarak, fák napja; május 10.

Sportnap; május második hetében

Gyermeknap; május utolsó hetében

Tavaszi kirándulás

Nagyok búcsúztatása; május vége, június eleje

Nyárköszöntő

Kisebbek:

- ✿ Zászlókat vagy kokárdát készítünk.
- ✿ Lehetőség szerint a Kossuth térre, Kossuth Lajos szobrához látogatunk.
- ✿ Mondókákat, locsolóverset mondunk, tavaszi dalokat énekelünk.
- ✿ Egyszerű ajándékot készítünk.
- ✿ Megfigyeljük a természet változásait, gólyafészkek, fecskefészkek benépesülését.
- ✿ Kirándulunk közösen a nagyobbakkal.
- ✿ Ajándékkal kedveskedünk az édesanyáknak.

Nagyobbak:

- ✿ Elkészítjük csoportunk tavaszi dekorációját.
- ✿ Tojást festünk, díszítünk.
- ✿ Kísérleteket végzünk a földdel.
- ✿ Környezetünk rendezése, szépítése az udvaron, konyhakertek gondozása.
- ✿ Szeretettel fogadjuk az óvodánk iránt érdeklődőket.
- ✿ Kirándulunk a természetbe, megfigyeljük a közvetlen, és lehetőség szerint a távolabbi környezetünk élővilágát: „A FÖLD A MIÉNK”, vigyázzunk rá!
- ✿ Ajándékot készítünk az édesanyáknak, verssel, dallal köszöntjük őket
- ✿ A Bicske szíve parkban, illetve az óvoda udvarán játékos sportvetélkedőt rendezünk,
- ✿ Gyermeknapon feldíszítjük az óvodát, ünneppé tesszük ezt a napot, meglepetést készítünk a gyermekeknek.
- ✿ Családdal közös kerti partit szervezünk, ahol együtt tevékenykedünk a szülőkkel.
- ✿ Elbúcsúztatjuk az iskolába készülő nagycsoportosokat.

Az évet végig kísérő helyi hagyományok:

Születésnap

Az egész év folyamán minden gyermeket felköszöntünk a születésnapján, csoportünnep keretében. Gyertyát gyújtunk, ajándékkal kedveskedünk neki, énekelünk, kívánságát teljesítjük - ez „AZ Ő NAPJA”.

Városi adventi gyertyagyújtás, ünnepi műsorral.

Nyugdíjas karácsony

Karácsonyi műsorral köszöntjük a nyugdíjas pedagógusainkat, közös karácsonyi délelőtti szervezünk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ A népi- és helyi hagyományok gazdag tárházából a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő, számukra örömteli ingereket, élményeket adó, és cselekvésre készítő elemek kiválogatása, és azoknak a nevelés folyamatába illesztése.
- ⇒ A hagyományok, ünnepek szervezési feladatainak tervezése, lebonyolítása.
- ⇒ A szükséges eszközök, kellékek biztosítása.
- ⇒ A néphagyományokon alapuló népszokások értékeinek megőrzése.
- ⇒ A gyermekeket megismertetni a népi kultúra értékeivel, a jeles napokkal, és a hozzájuk kapcsolódó szokásokkal, tevékenységekkel, mesékkel, mondókákkal, rigmusokkal, időjósításokkal, népi játékokkal, néptáncsal, népi hangszerekkel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ Örömmel készülődnek, tevékenyen vesznek részt a hagyományok, ünnepek, népszokások megtartásában.
- ☺ Ismerik környezetük jellemző néphagyományait, helyi hagyományait, ünnepeit.
- ☺ Örömmel fogadják, hallgatják, vesznek részt mások hagyományőrző tevékenységeiben.
- ☺ A német nemzetiség kultúrájának és hagyományainak ápolása.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Óvodánk csoportszervezési gyakorlata

Intézményünkben homogén, részben osztott és osztatlan szerkezetű csoportok kerülnek kialakításra.

A csoportszervezést meghatározza:

- Köznevelési törvény
- a mindenkori beiratkozók létszáma,
- az adott évben iskolába lépők száma,

- a gyermek fejlettsége, egyéni adottságai,
- az óvodapedagógusok javaslata.

A jövőben is törekszünk az optimális csoportlétszám kialakítására, munkánk eredményessége érdekében.

1. Hetirend:

A csoportok heti-rendjüket napi bontásban összehangoltan határozzák meg.
Szolgáltatások: szülői igény alapján.

A szervezeti és időkeret megváltoztatása az óvodapedagógus kompetenciája!

A korcsoportok ajánlott tevékenységi időkerete:

A 2,5-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete	10-15'
A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete	15-20'
Az 5-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete	45'

A korcsoportok ajánlott tevékenység tervezésének kezdete:

A 2,5-4 évesek napi szervezett tanulás tervezése	november 1-től
A 4-5 évesek napi szervezett tanulás tervezése	október 1-től
Az 5-7 évesek napi szervezett tanulás tervezése	szeptember 15-től

2. Napirend:

Napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi.

Az óvodákban zajló folyamatos napirend a nyugalmat, kiegyensúlyozottságot és az optimális fejlődéshez szükséges feltételeket biztosítja.

A gyermekek az elkezdett tevékenységüket mindaddig folytathatják, amíg motiválja őket maga a tevékenység, amíg szívesen végzik azt.

A folyamatos napirend rugalmassága lehetővé teszi, hogy egyéni tempó-, teljesítőképesség, egyéni igény szerint végezzék a gyermekek a tevékenységeket.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek: motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.

A stabilitást az állandó, vagy rendszeresen visszatérő tevékenységek alkotják, melyek biztonságot, nyugalmat, folytonosságot nyújtanak.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

Rugalmasan kezeljük:

- a szabadban tartózkodás idejét,
- a gyermekek eltérő biológiai szükségleteiből adódó különbségeket,
- az eltérő alvásigény voltát,
- a tevékenységek különböző gyermeki érdeklődésen alapuló eltérő időarányát,
- játékidő beosztását.

Stabilitást jelent:

- az étkezések,
- a játék,
- a tevékenységek,
- a levegőzés,
- a pihenés időpontjai.

Javasolt napirend

Időtartam	Tevékenység
6.15-10.30 JÁTÉK A Csoportszobában	- A gyermekek folyamatosan érkeznek, a nagycsoportosoknak ajánlott 8.00-ig. - Testápolási teendők; folyamatos reggelizés. - Szabadon választott játéktevékenységek. - Játékba illesztett egyéni-, mikro-, vagy makro-csoportos tevékenységek. - Képességek fejlesztése egyéni formában, játékosan. - 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység - Kimenetel előtti „kupaktanács”. - Tízórai: zöldség vagy gyümölcsfogyasztás, folyadékpótlás.
10.15 - 11.45 JÁTÉK A Szabadban, csoportszobában	- Szabadon választott játék, tevékenységek. - Élményszerzések, séták, kirándulások, látogatások, megfigyelések, tapasztalatszerzés, mikro- vagy makro csoportos formában. - Készségfejlesztő tevékenységek. - Mindennapos testmozgás (kocogás, futás, mozgásos szabályjátékok).
11.45 -17.15 JÁTÉK A csoportszobában vagy az udvaron	- Testápolási teendők; ebéd - Pihenés, alvás mesével, altatódalokkal. - Folyamatos ébredés. - Öltözködés. - Testápolási teendők; uzsonna. - Szabadon választott játék, tevékenységek. - Készségfejlesztő tevékenységek egyéni vagy mikro csoportos formában. - Szülőkkel való találkozás, rövid információcsere - Mozgásos játékok.

Szülői igény szerint:

A nagycsoportosok, heti egy alkalommal a fenntartó által támogatott úszás-vízhez szoktatás foglalkozáson vesznek részt.

- Szolgáltatások (ingyenes és költségtérítéses)

VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Az óvodáskorú gyermekek képességeinek kibontakoztatásában meghatározó szerepe van a tevékenységeknek.

Az óvodai nevelésben jelentős tevékenységformák a játék, a tanulás, a munka, valamint a szabadidős tevékenységek.

Programunk szemlélete alapján a tevékenységi formák nem különülnek el egymástól. Egymást átszőve érvényesülnek.

Természetes élethelyzetekben komplex módon egymást kiegészítve szolgálják a teljes körű személyiségfejlesztést.

Az önkifejezés, a kontaktusteremtés, a kapcsolattartás fontos eszközei, amelyek óvodáskorban cselekvésre, manipulációra, közvetlen szenzomotoros tapasztalásra épülnek.

A szabad játék és az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységekkel állandó lehetőséget biztosítunk a sokszínű tevékenykedésre a gyermekek szükségleteinek megfelelően.

1. A játék

*„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét,
szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi: csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy e világban otthonosan mozgó,
eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”*

Varga Domonkos

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus.

Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény

szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységsszervezésben is meg kell mutatkozni.

Célunk:

a játék folyamán a szabad önkifejezés, a kreativitás, valamint a pozitív érzelmek alakításával a komplex személyiségfejlesztés.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legjelentősebb tevékenysége.

Az óvodáskorú gyermek alapvető szükséglete, spontán szabad tevékenysége, örömforrása. A kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon hosszantartó és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A játék a gyermek legteljesebb személyiségfejlesztő eszköze, amibe komplex módon illeszthető a többi tevékenység. Lehetőség nyílik arra, hogy megismertessük, felfedezzük a gyermeket leginkább érdeklő, körülöttünk lévő világot, a „Mi világunkat”.

A gyermek a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről.

A játékban alakulnak társas kapcsolatai, gazdagodnak szociális érzelmek, kommunikációs képességei szerzett tapasztalatai, ismeretei. Ezért az életre nevelés is a játékból indul ki, a játék segítségével teljesedik ki.

Tehát a gyermek dolga az óvodában: Jót és jól játszani!

Az óvodapedagógus feladata: Megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljainak elérése érdekében.

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal játékuk tartalmát gazdagítják. Ezért arra törekszünk, hogy a szerzett tapasztalat és ismeretszerzés pozitív érzelmeket váltson ki, azaz élménnyé váljék.

Lehetővé tesszük, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalataikat, élményeiket a gyerekek játékukban újra átélhessék.

A 3-7 éves korban megjelenő játékfajták, azok tartalma, minősége a gyermekek egyéni sajátosságainak és életkorának függvénye.

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták.

Gyakorló játék

A gyakorló játék során a gyermek felfedez, manipulál, gyakorol, képzeletileg előre meghatároz és ismétel.

Biztosítjuk a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket és mintát adunk a játékok helyes használatához. A ritmikus, azonos cselekvés többszöri megismétlése örömezés a kisgyermek számára, ugyanakkor fejleszti a szem-kéz koordinációt is, készségei fejlődnek és a gyermek különböző képességeit gyakorolja.

Szimbolikus játék

❖ Szerepjáték

Már a legkisebekenél megjelenik a szerepjáték.

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta a személyiségfejlesztéshez.

Leggyakoribb szerepjáték a családjáték az orvosos, a boltos, fodrászos, óvodai szerepjáték, közlekedési játék. Valós élethelyzeteket, szerepeket utánoznak akár érzelmi okokból vagy cselekvési vágyból. A gyermekek szociális tanulással a felnőtt mintáról sajátítják el, tanulják meg az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait.

Lehetővé tesszük a szabad választást, az önállóság, az egyéni ötletek érvényesülését, a játék megszervezését.

Helyzettől függően az óvónő is vállal szerepet, ezzel mintát ad és erősíti a társas kapcsolatok alakulását. Segítjük, buzdítjuk a bátortalan gyerekeket a szerepvállalásra. Ötleteket adunk változatos eszközkinálattal bővítjük ennek lehetőségét.

❖ Bábozás, dramatikus játék

A bábozás a gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, mely a gyermeki fantáziára épül, és szoros összefüggésben áll a dramatikus játékkal. Dramatizáláskor a gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket játsszák el kötetlen módon. Motivációként megfelelő kellékek állnak rendelkezésre, esetenként ezeket a gyerekekkel együtt készítjük.

Szükség szerint óvónői szerepvállalással segítjük a bábozás, dramatizálás sikerességét. Ilyenkor újraélik a mese örömeit.

A kötetlen bábozásnak, dramatizálásnak jelentősége abban van, hogy a saját maguk által kitalált történeteket vegyítve a tanult ismeretekkel játékként élik meg. Kiteljesedik kreativitásuk, szárnyalhat képzeletük.

Fejlődik kommunikációs készségük, gyarapodik szókincsük, a mesék szófordulatait jellegzetes kifejezéseit, használják, gyakorolják

Építő, konstruáló játék

E tevékenység közben a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak, létrehozhatnak valamit. Kezdetben spontán építenek, de később meghatározott céllal átgondoltan teszik ezt.

Nagyon fontos az eszközök változatossága. A csoport összetételének, fejlettségének, érdeklődésének, az aktualitásoknak megfelelően bővítsük, vagy cseréljük a készletet. Legyenek különböző nagyságú, anyagú kész és félkész eszközök. Az óvónő a jól kiválasztott és megfelelő minőségű eszközök biztosításával tudja játék közben tudatosan fejleszteni a gyermekek képességeit.

Építés és konstruálás közben átéli az alkotás örömét, a társakkal való együttműködés eredményességét, fejlődik kreativitásuk. Megtapasztalják a rész és egész viszonyát, fejlődik megfigyelőképességük, gondolkodásuk. Megtanulják a síkból térbe való átfordítást (a képen látott házat megépíti).

Építés közben rengeteg matematikai ismeretet szereznek (szín, forma, térbeli kiterjedés stb.). Segíti a finommotorika fejlődését, tág lehetőség nyílik a percepció fejlesztésére, fejleszti a gyermekek kreativitását.

❖ Barkácsolás

A barkácsolás mindig a játékból induljon ki, kötetlen formában. Az elkészített eszközökkel játszhatnak, vagy legyen más funkciójuk. Eleinte az óvónő a gyermekek között tevékenykedve keltse fel érdeklődésüket, előttük készítsen eszközöket. Fokozatosan vonja be őket a tevékenységbe.

A barkácsolás során változatos technikákkal ismertethetjük meg a gyerekeket: vágás, ragasztás, tépés, hajtogatás, varrás, szövés, fonás, szögelés, stb. Fontos hogy mindig változatos eszközöket biztosítsunk számukra. Munka közben átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitásuk, társas együttműködésük.

Új kifejezéseket ismernek meg, bővül szókincsük. Barkácsolás közben a gyerekek sokféle ismeretet, tapasztalatot szerezhetnek az anyagok tulajdonságairól, megmunkálhatóságáról. Gyarapodhatnak matematikai ismereteik, fejlődik a szem-kéz koordináció, a finommozgás, a percepció.

Szabályjáték

A szabályjátékok egy része a gyermekek mozgását, más része elsősorban az értelmi képességeket fejleszti. Eleinte egyszerű, könnyen betartható, szabályokhoz kötött játékot tervezzünk. Később már a nagyobbakat a játékvezetésbe is bevonhatjuk, sőt adjunk lehetőséget arra, hogy ők maguk is hozzanak létre szabályokat. A szabályjáték egy meghatározott magatartást vár

el a résztvevő gyerekektől. A gyermekek saját maguk, állíthatnak fel szabályokat játékaik során ez fejleszti a gyermekek kreativitását. Így elsősorban szabálytanulási készségük fejlődik, másodsorban társaikhoz való viszonyuk az együttes cselekvőképességük. Az óvodai játék színtere a csoportszoba és az udvar. Az időjárástól és a napirendtől függően választjuk meg a helyszínt. Az udvaron nagyobb a hely, ezért a mozgásos játékokat többnyire itt szervezzük, de fontos hogy az egyéb tevékenységekben is változatos lehetőségeket biztosítsunk.

Az óvodai játék lehet:

- spontán játék
- az óvodapedagógus által kezdeményezett, irányított játék

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Spontán játék:

A gyermek önként vállalt tevékenysége, melyben saját élményeit, tapasztalatait éli meg. Játékában integrálja a külső és belső világot.

Kezdeményezett, irányított játék:

Az óvodapedagógus tudatos, átgondolt fejlesztő, feltételteremtő tevékenysége. Indirekt módon így befolyásolja a gyermeki világképet. Ez a játékban tanulás sajátos formáját eredményezi.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
- ⇒ Megfelelő hely kialakítása a mozgalmasabb és csendesebb tevékenységek elkülönítésére.
- ⇒ Elegendő idő biztosítása az összefüggő, folyamatos játék kialakulásához.
- ⇒ A létszámnak megfelelő játékeszköz, anyagok, játékszerek biztosítása, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik, a motiváció fejlesztő hatását erősítik.
- ⇒ Az egyéni élményeken túl, a közös élményszerzési lehetőség biztosítása.
- ⇒ Ötletek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- ⇒ A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása, kialakulásának segítése.

- ⇒ A gyermekek fejlettségének, személyes élményeinek, problémáinak megismerése - ennek megfelelően a játékfolyamat segítése - szükség szerint.
- ⇒ Társas kapcsolatok, érzelmi kötődések támogatása, az együttműködés szokásainak, az udvarias magatartás formáinak alakítása.
- ⇒ A csoportélethez kötődő hagyományok ápolása.
- ⇒ A napi tevékenységek során a mozgásos játékok beiktatása az ehhez szükséges feltételek biztosítása / megfelelő légkör, hely, idő, eszköz /.
- ⇒ A pozitív érzelmek, a közlési vágy felerősítésével a helyes magatartás gyakorlása, elfogadható viselkedési szabályok kialakítása.
- ⇒ Változatos játéklehetőségek ismételtesével a gyermekek önállóságának, kitartásának, érzékszerveinek pontosabb működésének fejlesztése.
- ⇒ A gyermekek mozgásigényének, aktivitásának kielégítése.
- ⇒ Az óvodás korban megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének gazdagítása.

A fejlődés jellemzője az óvodáskor végére:

- ☺ Jellemző játékfajta a szerepjáték és szabályjáték.
- ☺ Megértik és elfogadják társaik elgondolásait, képesek az együttműködésre.
- ☺ A szabályokat elfogadják és betartják.
- ☺ Önállóak a közös játék megtervezésében, szervezésében, a szerepvállalásban, eszközök megválasztásában, szabályok megalkotásában, az egyszerűbb konfliktusok, problémák megoldásában.
- ☺ Képesek közösen játékot tervezni, szerepeket kiválasztani.
- ☺ A játszócsoportok között tartós és szoros kapcsolat alakuljon ki.
- ☺ Az élményhelyzetek reprodukálása közben építsenek, szereljenek.
- ☺ Óvodáskor végére ismerjenek szabályjátékokat, közösen törekedjenek a szabályok betartása fölött.
- ☺ Ismerjenek képességfejlesztő játékokat.
- ☺ Önállóan választanak bábokat kedvelt meséikhez, történeteikhez.
- ☺ Felismernek legalább 3-4 mesét a bábok és szereplőik alapján.
- ☺ Saját élményeik eljátszásához elkészítik az egyszerű bábokat.
- ☺ Ismernek 1-2 olyan anyagot és fogást, amely a barkácsoláshoz szükséges.
- ☺ A szerepjátékban, dramatizálásban a barkácsolt eszközt használják fel.

Szabadidős tevékenység

„A szabad cselekvés mindig magasabb rendű, mint a kötelességből végzett.”
Rudolf Steiner

Célunk:

A gyermekeket képessé tenni az önálló döntéshozatalra, hogy cselekvő önálló egyéniséggé váljanak.

A gyermek a számára felkínált sokfajta tevékenység közül szabadon választ.
A szabadidős tevékenységeknek azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, hogy a gyermekek megtanulhassanak gazdálkodni az önmaguk számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

Az óvodában sajátosan értelmezzük a szabadidős tevékenységet, mivel az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek. A délutáni időszakban is jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül (pl. rajzolás, énekes körjátékok, mozgásos játékok, anyanyelvi játékok, társasjátékok, mese, vers stb.) közül szabadon választhassanak.

Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és újabb gyakorlásra készíteti a gyermeket.

Az udvari játék során lehetőség nyílik a csoportnál nagyobb közösség, az óvodai közösség megismerésére, az egymással való együttjátszásra.

Az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, mivel nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához, együttjátszásukhoz.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékeny teret a gyermekeknek.
- ⇒ A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként a változtatások lehetőségét és szükségességét gondolja át.
- ⇒ Csoportját ne szigetelje el, biztosítson lehetőséget a nagyobb közösséggel való megismerkedésre.
- ⇒ Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.

- ⇒ Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget a képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kérésének teljesítésére.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ A gyermekek képesek önállóan választani a tevékenységek között.
- ☺ Hatékonyan gazdálkodnak lehetőségeik időbeni tartalmával.
- ☺ Önállóan döntenek szabadidős tevékenységük kiválasztásában, a végzett tevékenység időtartamában a társak személyében.

2. Verselés, mesélés

„A játéktól eltérően a mese nem utánzó, hanem képzeletbeli beleélést kíván, passzív részvételt...”

Mérei Ferenc- V. Binét Ágnes

Célunk:

a nyelvi képességek fejlesztése nyelvileg tiszta, értékes mesékkel, versekkel. Spontán módon kapcsolódhatnak a különböző gyermeki tevékenységekhez, a gyermekek vagy az óvónők kezdeményezésére.

A mesék, versek, a gyermekekben élményeket, átélt érzelmeket, hangulatokat idéznek fel. Az a gyermek éli bele magát igazán a mese cselekményébe, versek érzelmi, hangulati világába, akinek az élete élmény-gazdag. A mese, vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szólásokat közvetít.

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, **ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást.** Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, **eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.**

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

Óvodáskorban a gyermekek versszeretetének alapja a zeneiség, a ritmus, a rím és a szójáték. Ezek ismételtetése emocionális, esztétikai élményeket vált ki belőlük. A népi mondókák az anyanyelv sajátos ritmusát, hangzását jelenítik meg. A gyermekek képzeletének fejlődésében jelentős szerepet játszik a mese. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Empatikus képességük révén a mesék hallgatása során életre kelnek a mesealakok, különböző meseszituációk. A **mese** tárgyi világot is

megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. Választ kapnak problémáikra, elősegíti önmaguk és a világ megértését.

Az élıszavas mese életkorilag megfelel az óvadás gyermek szemléletmódjának és világképének. **A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.**

A mese - képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. **A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.**

A mesék dramatizálása komplex tevékenység, amely integrálja a művészeti ágakat.

A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi-népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák rigmusok a magyarság történelmét feldolgozó elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek **valamint más népek, nemzetiségek meséinek** egyaránt helye van. Az óvónőnek sok mesét, verset és mondókát kell tudnia azért, hogy bőséges anyagból, színesen gazdagon mesélhessen, fontos a felhasznált anyag igényes kiválasztása.

A fejlesztés tartalma:

3-4 éves kor:

Nyelvi biztonsággal, ügyességgel együtt mondják a felnőttel a mondókákat, verseket és egyedül ismételtetik azokat.

Élvezettel hallgatják a rövid meséket főként az állatokról, a láncmeséket, amelyben ismétlések, rigmusok vannak.

A képeskönyveket szívesen lapozgatják. Eleinte az egy képet ábrázoló színes könyveket, majd fokozatosan a több tárgyat, egy-egy jelenetet ábrázolót nézegetik.

Az év folyamán 8-10 mondókát, verset ismételtessenek a gyermekek, és kb. ugyanennyi új mesét halljanak.

4-5 éves kor:

A négyéveseknek már ismeretei vannak a valóság és a szó egységéről, a dolgokról, azok nyelvi képi jelöléséről, a tartalomról, formáról.

Erősen figyelnek a mesére, a rövid gyermekverseket hamar az emlékezetükbe vésik.

A felnőtt történeteit (saját magáról is) az állatmeséket az egyszerűbb szerkezetű tündérmeséket, a rövidebb ismétlésekkel tagolt verses meséket élvezik.

2-3 új kiolvasót, 6-7 új verset ismételtessenek, 12-14 új mese hangozzon el az év folyamán.

5-7 éves kor:

A humoros összefüggő történeteket szeretik. A bonyolultabb felépítésű, sokfajta történésből, szerteágazóbb cselekményből építkező meséket kedvelik. Nagy hatással vannak a lírai gyermekversek, a humoros helyzetekben főleg a helyzetkomikum hat rájuk.

Mondhatunk találós kérdéseket is, amely rejtvény a kitalálás az intellektuális öröm első lépését jelenítik meg.

A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják.

15-20 új mesével, 15-20 új verssel, 4-5 új kiolvasóval gazdagodjon a gyermekek élménye.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ A mese és a versmondás csak a kulturált mindennapi beszéd közegében élmény, ezért meg kell teremteni a hátteret.
- ⇒ A mesehallgatást csend vegye körül.
- ⇒ A mozgással kísért verseknek, mondókáknak nem árt a háttérzaj.
- ⇒ A mese és versmondásnak, helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség, igény van rá. Nem szükséges kezdeményezett tevékenységi forma keretén belül maradni, hiszen az elalvás előtti mese ugyanolyan értékű.
- ⇒ A felhasznált anyag igényes kiválasztása az életkori sajátosságoknak megfelelő legyen.
- ⇒ Az alapvető helyes viselkedési szabályok elsajátíttatása, szokássá alakítása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ☺ Szívesen és gondosan bánnak a mesekönyvekkel.
- ☺ Önállóan verselnek, kedvük szerint mozdulatokkal kísérik a verseket.

- ☺ Várják a mesét, verset, maguk is dramatizálják kedvelt meséiket, maguk is segítenek a mesemondásban.
- ☺ Figyelmesen csendben végighallgatják a mesét.
- ☺ A folytatásos meséket, verses meséket, meseregényeket össze tudják kötni.
- ☺ Dramatizáláshoz bábozáshoz szükséges eszközöket önállóan használják, a szerepeket maguk között felosztják

3. Ének, zene, népi játék, tánc

*„A zene hatása olyan emberformáló erő,
mely kihat az egész személyiségre.”*

Kodály Zoltán

Célunk:

a zenei képességek fejlesztésén túl, közös éneklés, közös játék örömének megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket, zenei érdeklődésüket. A népi hagyományok, gyermektáncok megismerésével, ápolásával a nemzeti identitástudatot alakítjuk.

A zenei nevelés alapja óvodáinkban az énekes játék. Előadásuk közben az összes zenei képesség együtt, egyidejűleg fejlődik.

Az ölbeli játékok, népi gyermekjátékok, énekes játékok örömet nyújtanak a gyermekeknek.

Az élményt nyújtó közös énekzenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. Az éneklés, zenélés, **népi játékok**, **néptánc** a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Az óvónő, aki sok énekes játékot játszik csoportjában, tesz legtöbbet gyermekei zenei fejlődéséért.

Az óvodai zenei nevelés legfontosabb célja: az ének, a játék öröme a zene megszerettetése, a szépre a „tisztá forrásra” való rácsodálkozás.

A zene, a muzsika a gyermekek érzelmeire pozitívan hat, és egész későbbi életét meghatározza a kiskorban kapott művészeti nevelés. A gyermek felfedezi a dallam a ritmus a mozgás szépségét a közös éneklés örömét.

Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai énekzenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés, óvodai nevelésünkön belül hatékonyan megvalósítható.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek nemzeti hovatartozását, nemzetiségi nevelését. **Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.**

Segíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az ének-zenei tevékenység a gyermek és az óvodapedagógus kezdeményezésére az egész napot áthatja. A mozgás, a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt a gyermek számára.

Az óvodapedagógus énekes, zenei, mozgásos minta a gyermek számára, felelős azért, hogy az éneklés-zenélés a népi gyermekjátékok, hagyományok ápolása a gyermekek mindennapi tevékenységévé váljanak. A felnőtt minta, spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Fontos: a zenei kreativitás fejlesztése. A zenei hallás, a ritmus és formaérzék fejlesztése, a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak megismerése és felismerése, a játékos képességfejlesztés, a mondóka, a gyermekjátékok, táncok, dalok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások, népdalok tanulása. Népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás). A mindennapos zenei élmény a legfontosabb előrelendítője a tehetségfejlesztésnek, és a zenei kreativitás kialakulásának.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző - állami, egyházi, jeles - ünnepekhez fűződik.

Dallamanyag kiválasztásának szempontjai:

3-4 éves gyermekek:

- mondóka és dalanyag, olyan alkalmas játékokból álljon, amelyet felnőtt játszik a gyermekekkel
- ölben ülve, döcögtető, lovagoltató, tenyeres, stb.
- később a játékos utánzó mozgás, egyszerű körséta, guggolás vagy szerepcserés játékok a megfelelőek

4-5 éves gyermekek:

- az egyszerű körjáték, bonyolultabb mozgásokkal
- guggolás, taps, visszafordulás, páros körbejárás, forgással bővíthet
- az utánzó mozgások mellett felhasználunk változatos formákat

5-7 éves gyermekek:

- már több szereplős bonyolultabb mozgással, nagy térben mozgó játékokat is választhatunk
- párválasztós, két körös, csoportos fogó, sorgyarapító, hidas játékformákat alkalmazzunk
- A gyerekek a tréfás játékokat kedvelik

A dalanyag kiválasztásának aránya: 75-25% a játékos népi gyermekdalok javára. Az óvodapedagógus akkor állította össze helyesen csoportja zenei programját, ha az a gyermekeknek játékot, szórakozást, örömet jelent!

Zenei készségfejlesztés területei:

- Éneklési készségfejlesztés
- Ritmusérzék fejlesztés
- Hallásfejlesztés
- Zenehallgatás

Az óvodapedagógus feladata:

- ⇒ Az óvodában, a környezet hangjainak megfigyeltetése, az énekléssel zenéléssel felkelteni a gyermekek zenei érdeklődését.
- ⇒ Formálni zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- ⇒ Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekekkel felfedeztetni a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- ⇒ A népdalok éneklésével a népi gyermektáncok és népi játékok, a hagyományok megismertetésével a hagyományok megismerését, továbbélését segítse.
- ⇒ **A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag** megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzeti és etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozást.
- ⇒ Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósításával megalapozni, elősegíteni a gyermek anyanyelvének kialakulását.
- ⇒ A nap bármely szakában kötetlen vagy kötött formában biztosítja lehetőséget az ének-zenére.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ A gyermekek szívesen vesznek részt énekes játékokban, szeretnek énekelni, önállóan kezdeményeznek énekes játékokat, ismert dalokat.
- ☺ Énekelnek egyedül és dallamotívumokat is tudnak visszaénekelni.

- ☺ Mozgásuk önmagukhoz és csoportjukhoz mérten koordinált.
- ☺ Az egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végzik.
- ☺ Ügyelnek az egyenletes ritmusra éneklés és mondóka közben.
- ☺ Helyes testtartással, kézfogással játsszák a körjátékokat.
- ☺ Képesek a tempóhoz mozgásukkal is alkalmazkodni.
- ☺ Örülnek a szerepvállalásnak, elfogadják a játékszabályokat.
- ☺ Örömmel vesznek részt a népi játékokban.
- ☺ Felismerik a magas- mély éneklés közötti különbséget, maguk is alkalmazzák.
- ☺ Ismerik a halk- hangos közötti különbséget, tudnak így énekelni.
- ☺ Összehasonlítják és énekléssel, mozgással bemutatják a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat, tudnak így tapsolni.
- ☺ Felismerik a dallamot dúdolásról.
- ☺ A dalokat, mondókákat -belső hallás alapján összekapcsolják.
- ☺ Érzékenyek a természet és a környezet hangjaira. Hangszínek finom eltéréseit képesek megkülönböztetni.
- ☺ Megismerkednek néhány ritmushangszerrel és használják is.
- ☺ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától.
- ☺ Szöveges és nem szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak csoportosan illetve egyénileg is.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

„Ha lehetővé tesszük a gyermekeknek, hogy művészeti tevékenységgel kifejezze az érzelmeit, akkor legalapvetőbb vágyainak engedünk szabad utat... de mégsem akármilyen utat.”

„A művészet alkot valamit, és nemcsak a tárgyak világában, hanem a lélek birodalmában is.”

Frans Calgren

Célunk:

a gyermeki élmény, fantáziavilág képi megjelenítése a különböző képzőművészeti eszközök segítségével.

A természet szépségéből fakadóan a gyermekek tér -, forma -, szín képzetének gazdagítása, a szép iránti nyitottság, igényesség, esztétikai érzékenység alakítása.

A vizuális észlelés, emlékezet, képzelet fejlesztése.

Az idézet bizonyítja, hogy a művészet energiákat mozgat, feszültségeket kelt, érzelmeket vált ki, gondolatokat indít el, asszociációkra készítet. A gyermek

számára az elfojtott, fel nem dolgozott frusztrációk újra élednek és kifejeződhetnek vizuális formában.

A gyermeki ábrázolás a világ megismerésének sajátos formája. Ebben a tevékenységben találkozunk az őt körülvevő anyagokkal, eszközökkel. A külvilághoz fűződő kapcsolatát érzelmi síkon éli át, és cselekvéseiben keresztül tükrözi. A reakciók egyik specifikus kifejeződése a gyermekrajz és téralakítás. E tevékenységei alapján lehetőség nyílik a gyermek mélyebb megismerésére.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat.

Vizuális tevékenységek

A vizuális tevékenységek helyszínei: csoportszoba, természeti környezet (pl. óvodaudvar, megfigyelő séták, kirándulások helyszínei) alkalomszerűen. Itt megvalósulhat a pitypang-fűzés, kavicsokból képek kirakása, bogyós termések láncfűzése, színes vadvirágcsokor komponálása stb.

További vizuális tevékenységek az óvodában:

RAJZOLÁS: papírra, aszfaltra, homokba, hóba, táblára stb.

FESTÉS: ecsettel, szívószállal, fogkefével, pálcikával, zsinórral, újjal, stb.

NYOMDÁZÁS: zöldségekkel, terményekkel, dugóval, falevéllal, textillal, vattapamaccsal, stb.

MINTÁZÁS: agyaggal, lisztgyurmával, gyurmával (plasztilinnal), homokba stb.

EGYÉB TECHNIKÁK: tépés, vágás, ragasztás, mozaik-, textil-, termény-, fonalkép készítése, karcolás, díszítőmunkák, hajtogatás, varrás, gyöngyfűzés, szövés, gipsznyomat, vegyes technikák-, viaszkarcs-, télen hóemberépítés és különböző építőjátékok.

A vizuális tevékenységek fejlődésének tartalmi jellemzői:

A legtöbb óvodába érkező 3-4 éves gyermek, firkálási szinten áll.

Első évben kötetlenül rajzolgatnak, mintáznak, ismerkednek a festékekkel, a technikákkal, az ábrázolás eszközeivel.

Próbálkoznak különféle formák létrehozásával eltérő formájú, színű és nagyságú képfelületen, változatos anyagú papírokon.

A vizuális tevékenység lehetőségét, feltételeit naponta, a nap egész folyamatában biztosítjuk. Maga a tevékenység, a környezet esztétikai alakítására, az esztétikai élmények befogadására ad lehetőséget. Ha képességüket meghaladó témák, illetve technikák felkeltik érdeklődésüket, bekapcsolódásukat differenciált feladatadással segítjük. Egyéni foglalkoztatással lehetővé tesszük, hogy a gyermek elindulhasson a természetes rajzfejlődés útján.

Az 5-7 éves gyermek vizuális ismereteit újabb technikákkal, élményekkel, ötletekkel gazdagítjuk.

Kedvelt változatos témát nyújtanak az évszakok, a természet szépségei, az egyéni és közös élmények, események, ünnepek, az otthon, a család, a közlekedés, testünk témája, a növények, állatok.

Közös játékokhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz különböző technikákkal tárgyak, kellékek készítése.

Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, festése- nagyobb méretben is

Rajzolt formák díszítése a gyermekek tetszése szerint.

Mesék, események képi ábrázolása különféle technikákkal, anyagokkal (pl. montázs, domborművek).

Plasztikai munkáikon a legjellemzőbb forma a legfőbb tagoltság érzékelésének gyakorlása.

Sokféle természetes anyag felhasználásával, anyagok ismeretére vonatkozó megfigyelések és tapasztalatok gyűjtése, az anyagok formálhatóságának tudatosítása (pl. papírtépés, nyírás, hajtogatás, ragasztás, mintázás, kötözés, szövés stb.) a tevékenykedés során. **Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.**

Térbeli tapasztalatok megfigyelése, téralakítás, kisebb nagyobb térbeli alakzatok létrehozása.

Műalkotások nézegetése, véleményalkotás, térbeli, színbeli, formai és hangulati szempontból.

A tevékenység megszervezése

Vizuális technikákat tervszerűen, kötetlen, irányított, mikrocsoportos formában szervezzük. A témától függően lehetőséget adunk alternatív technikai feldolgozásra a gyermek egyéni elképzelései alapján.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ Az óvónő keltse fel a gyermekekben az alkotás örömét.
- ⇒ Biztosítsa több fajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszköz).
- ⇒ A gyermekek számára állandó, elérhető helyen álljon rendelkezésre szükséges mennyiségű, minőségű és méretű eszköz.
- ⇒ Helyesen kialakított szokásrendszerrel biztosítsa a változatos tevékenység mellett a rendezett környezetet.
- ⇒ Kísérje figyelemmel azt, hogy milyen új anyagok, eszközök kerülnek forgalomba. Válogassa ki, melyek alkalmazhatók az óvodai nevelésben is.
- ⇒ Ismertesse meg a gyermekekkel az eszközök megfelelő használatát.
- ⇒ Ismertesse meg a rajzolás mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- ⇒ Vegye tekintetbe az egyes gyermekek közötti (ábrázolás) képességbeli különbségeket.

A fejlődés jellemzője az óvodáskor végére:

- ☺ Aktívan, örömmel vegyenek részt az ábrázoló és alkotó tevékenységekben.
- ☺ Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- ☺ Színhasználatuk változatos, gazdag.
- ☺ Ceruzafogása helyes.
- ☺ Emberábrázolásaikban megjelenik a részformák, a mozgások jelzése.
- ☺ Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- ☺ Beszélgetni tudnak alkotásaikról. Értékeléseik közelítenek a realitáshoz.

5. Mindennapos mozgás

*„Mozgatja a fejecskéjét, aztán a kis
kezecskéjét.
Hajlik jobbra, hajlik balra, gyere, gyere,
kezdjük újra.”
Szabó Borbála*

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, aktív szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, szervezett mozgásos tevékenységek.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabad levegő kihasználására.**

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Célunk:

az egészséges életmódra nevelés, testi fejlődés elősegítése, ezen belül a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a mozgás fejlesztése és megszerettetése.

A mozgásfejlesztést tágan értelmezzük, az aktív nagymozgástól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja a pszichikai, az értelmi és a szociális képességek alakulását.

A mozgás sokoldalú tevékenység-és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A testnevelés foglalkozáson kívül jelen van spontán vagy szervezett formában a szabad játékban, a környezeti és esztétikai nevelés, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységekben is.

A mozgásfejlesztés a torna, a játékos mozgások, és az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek két területen valósulnak meg: szabad játékban, és a testnevelés foglalkozáson. A szabad játéktevékenységben célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet, a szabadban és csoportszobában egyaránt.

A tervszerű mozgásfejlesztés a testnevelés foglalkozásokon és a mindennapos testmozgás keretében történik.

Mozgásfejlesztés a testnevelés foglalkozás keretében, minden korcsoportban heti egy, tanköteles kortól kettő foglalkozás ajánlott, amelyből egyik kiváltható úszásoktatással.

A mozgás tevékenység anyaga természetes nagymozgások, játékos mozgások, prevenciós gyakorlatok. A motoros képességek fejlesztéséhez szükséges a kondicionális képességek (erő, gyorsaság, állóképesség) és a koordinációs képességek (egyensúlyérzék, mozgásérzékelés, ritmusképesség, gyorskoordináció, állóképességi koordináció, reakcióképesség), valamint mozgékonyág, hajlékonyág, lazaság fejlesztése. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kis mozgások kialakulásához.

Az éves mozgás anyag tervezésekor a didaktikai és pszichológiai szempontok mellett vegyük figyelembe a helyi adottságokat és az időjárás adta lehetőségeket. A foglalkozásokon a különböző nehézségű, egyéni szükségletet figyelembevevő differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A gyakorlatok készítsék őket optimális erőfeszítésre. Ehhez átgondolt, tudatos tervezésre van szükség.

Mindennapos mozgás:

Naponta legalább egyszer 10-30 perc a napirendbe illesztve, a csoportban dolgozó óvónők döntése alapján.

Anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják kiegészülve 1-1 gimnasztikai gyakorlattal, a kötelező foglalkozásokhoz és a korosztály számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazodva.

A fejlesztés tartalma életkoronként:

A 3-7 éves gyermekek motoros fejlődése a természetes mozgásokkal a legeredményesebb. Ennek gyakoroltatása életkoronként változó.

Egészségügyi, higiéniai feltételek:

A tornafoglalkozások előtt, tornaruhába és tornacipőbe öltözködnek a gyerekek. A tornaterem és az eszközök tisztasága a balesetmentes környezet nélkülözhetetlenek a testnevelés feladatainak maradéktalan megvalósításához.

Az óvodapedagógus feladatai:

3-4 éves kor:

- ⇒ Nagymozgások (pl. különböző járások, futás, csúszás, mászás talajon és szereken) fejlesztése.
- ⇒ Testtudat (testkép, testfogalom, testséma) fejlesztés: játékos módon, mozgás közben ismerkedjenek meg a testrészeikkel és azok funkciójával.

4-5 éves kor:

- ⇒ A téri tájékozódási képesség fejlesztése: irány követés, alakzatok kialakítása változó formában.
- ⇒ Egyensúlyérzék fejlesztése.
- ⇒ Koordinációs képességek fejlesztése, az oldaliság gyakorlása.

5-7 éves kor:

- ⇒ Észlelés fejlesztése.
- ⇒ Finommotorika fejlesztése.
- ⇒ Keresztcsatornák fejlesztése.
- ⇒ Az eltérő szükségletű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek mozgásigényének folyamatos kielégítése, mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- ⇒ Rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása.
- ⇒ A mozgástapasztalatok bővítése sok gyakorlással, a mozgáskészségek alakítása.
- ⇒ A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- ⇒ Kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése.

⇒ A mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ A rendszeres, szervezett és a szabad mozgásos játéktevékenységekben a gyermekek felszabadultan, örömmel vesznek részt.
- ☺ Mindennap aktívan végzik a mozgásos tevékenységeket.
- ☺ A mozgásos tevékenységek teljes ideje alatt végzik az irányított és utánzó gyakorlatokat, játékos mozgásokat, tevékenységeket.
- ☺ Rendelkeznek optimális edzettséggel, állóképességgel, teherbíró-képességgel.
- ☺ Az óvodapedagógusi utasítást követve, pontosan hajtják végre a gyakorlatokat.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, ~~kirándulásokon~~, az óvodapedagógus által kezdeményezett **párhuzamos** tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

3. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvoda gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, **amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.**

4. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

5. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,

- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

6. Külső világ tevékeny megismerése

*„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni - vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz - ültess fát,
Ha terved egy életre szól - embert nevelj!”*

Kínai bölcs mondás

Célunk:

A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten, minél több tapasztalatot szerezzenek a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi, környezeti, formai, mennyiségi, téri viszonyairól. (mozgásos és érzékszervi) tevékenységeken keresztül az őket körülvevő és társadalmi környezetből.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét az értékek megőrzését.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat.

A környezet az öröklés mellett a fejlődés egyik potenciális forrása. Ezért fontos a környezet megismerésére nevelés köré komplexen csoportosítani az óvodai nevelés témaköreit.

Alapvetőnek tekintjük a gyermekek társas környezetével és természeti környezetével való kapcsolatát. Ezáltal alakul társas magatartásuk fejlődik beszédmegértő nyelvi kifejezőképességük.

Tartalmi szempontból két egymástól elválaszthatatlan tapasztalati témakört foglal magába a külső világ tevékeny megismerése.

1. A tárgyi-természeti környezettel, jelenségekkel kapcsolatos tapasztalatoktól a társadalmi környezet történéseinek, érzékeléséig terjed.
2. A környezetben, a tevékenységekben, az élethelyzetekben, szerezhető matematikai tapasztalatokat integrálja (összegezi).

A 3-7 éves korú gyermekek természetes megnyilvánulása az érdeklődés, kíváncsiság, melynek során tapasztalatokat szereznek a közvetlen és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. Tárgyi- természeti- társadalmi környezet megismerése.

Kiinduló pontnak tekintjük a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, hiszen a környezet a fejlődés forrása. Ezekre a tapasztalatokra építve, élményekkel, ismeretekkel gyarapítva fejlődik a gyermek. Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek különböző környezetből érkeznek az óvodába, más-más hatásokkal, benyomásokkal, kultúrával.

Tevékenységek segítségével cselekvés útján jutnak a gyerekek új ismeretekhez. Környezetükkel való kapcsolatukat a felnőttek közvetítésével valósítják meg. A pedagógus tudatos munkája mellett a gyermekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva nyújtunk új ismereteket az őket körülvevő közvetlen szűkebb és tágabb emberi- tárgyi környezetről. A meglévő ismereteket mélyíteni, rendezni kell. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz így tanulja meg annak védelmét, az értékek őrzését.

A környezet megismerésére nevelés témái kevésbé behatároltak. Szinte kínálják a valóság megtapasztalásának lehetőségét a következő témakörökben:

- Évkezdés
- Évszakok
- Család
- Testünk
- Állatok
- Növények
- Közlekedés
- Néphagyományok, jeles napok

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való életkorának megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások a közösséghez tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, óvodánk jeles napjait /pl. Szüreti mulatság, Márton nap, Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Anyák napja, Gyereknapi, Madarak Fái Napja/ megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Az óvodapedagógus megismerteti a gyermekekkel a fenntarthatóság lehetőségét példamutatással a gyakorlatban.

Az ismeretek közvetítésével, közösen átélt élményekkel alapozzuk meg a hazaszeretet csíráit, az életkornak megfelelő alapvető műveltséget, nemzeti és népi hagyományok ápolását, tovább vitelét (március 15.).

A gyermekben a természet megismertetésével, megismerésével megalapozzuk a természet szeretetét; a természet tisztaságának, szépségének védelmét, a természet TISZTELETÉT.

Mivel az óvodáskor végére kialakulnak a gyermekek alapvető személyiség jegyei, ezért fontos feladatunk ebben az életkorban a napi életet átható, tudatos természet szeretetre, védelemre nevelés, TUDATFORMÁLÁS.

Környezetvédelmi, - megóvási szokások kialakítása pl. szelektív hulladékkezelés.

A gyermek érzelmi alapon válogat a család és az óvoda által nyújtott hatásokból, ezért nagy a felelősségünk, hogy mire irányítjuk a figyelmet.

Ha a gyermekben kifejlődik a természet iránti érzékenység, akkor nem csak a növény és állat-világ, hanem az ember iránt is tapintatosabb, megértőbb lesz, pozitívan hat viselkedésére, segíti a szocializációt.

A környezet megismerésére nevelést, a komplexitást úgy tudjuk a leghatékonyabban megvalósítani, ha a következő idézet szerint cselekszünk.

*„Lassíts, egyszerűsíts, és légy kedves”
(FPI játéktovábbképzés 1996-97.)*

Lassíts: inkább kevesebbet nyújtsunk, de az váljon maradandó élménnyé a gyermek számára. Az őket körülvevő világot, annak egy-egy részletét minél több oldalról érzékeltessük, tapasztaltassuk.

Egyszerűsíts: figyelembe vesszük a gyermek szűkebb környezetét, az óvoda lehetőségeit, a gyermekek egyéni tapasztalatait. A gyermekek kezdeményezéseire, korábbi tapasztalataira támaszkodjunk.

Légy kedves: az érzelmi élet domináns az óvodás korban, ezért a megismerését az érzelem motiválja.

A környezet megismerésére nevelés témaköreinek feldolgozása:

Az életkor előrehaladtával a témák lineárisan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek. Ez teszi lehetővé az alapos megismerést.

Témakörök:

I. negyedév: Évkezdés: Nagybobbak lettünk
 Iskolások leszünk
 Évszakok: Ősz
 Idő: hét, nap, napszakok
 Színek
 A testünk: Testrészek, érzékszervek, funkciójuk
 Egészség, betegség
 Mozgás
Az ősz témakör az első negyedévben feldolgozott témaköröket végig kíséri.

II. negyedév: A család: Családtagok
 Családtagok munkája
 Felnőttek, gyerekek → gondoskodás
 Évszak: Tél
 Idő: hét, nap, napszakok
 Közlekedés: Szárazföld
 Vízi
 Légi
A tél témakör a második negyedévben feldolgozott témaköröket végig kíséri.

III. negyedév: Évszak: Tavasz
 Idő: hét, nap, napszakok
 Állatok: Házi állatok → állatvédelem
 Erdő állatai
 Vizek-mezők állatai
 Növények: Környezetünk növényei
 Gyümölcsök, zöldségfélék, virágok
 Növények fejlődése, gondozása → emberi munka

A tavasz téma a harmadik negyedévben feldolgozott témaköröket végig kíséri.
Fontos: a komplexitásra törekvés, kapcsolatteremtés más nevelési területekkel.

Óvodába lépéskor megismertetjük a gyermekeket az óvó nénikkel, társaikkal, óvoda épületével, majd az egyre bővülő környezettel.
A növekedésükkel érzékeltetjük az évek múlását.

Az évszakok megfigyelését a természetben végezzük.
A lehetőségekhez mérten, legalább évszakonként visszalátogatunk ugyan abba az erdőbe, patakpartra, határba, parkba.
Összehasonlítanak, következtetéseket vonnak le a gyermekek.

A következő szempontok szerint láttatjuk, figyeltetjük meg a környezetet:

- természet esztétikuma, színek
- időjárás elemei, változásai
- természeti jelenségek, különböző kísérletek
- élőlények, növények
- termések, termények, kavicsok, egyéb
- öltözködés

Az évszakok köré csoportosítjuk a megfelelő témákat. Kapcsolódva valamilyen formában az adott évszak jellemzőihez. Pl.: ősz-őszi gyümölcsök-szüret; tél - család - szeretet; tavasz - kikelet - kiscsirke (házi állatok megfigyelése). Minden téma a közvetlen környezetből gyökerezethető, de a gyermekek érdeklődésének, igényének megfelelően eljuthatunk, pl.: akár a trópusi állatokig is.

Az élményszerzés elsődleges színtere a természet, valamint a természetes környezet. A természetes környezetben történő megfigyeléseken túl múzeumlátogatásokkal (pl. Mezőgazdasági Múzeum, Természettudományi Múzeum) Vadas parkban, Arborétumban tett sétákkal és tudományos könyvek, filmek nézegetésével, hangfelvételek hallgatásával is színesítjük az élményszerzést. A kirándulások, megfigyelő séták alkalmával gyakoroljuk a gyalogos közlekedést. Megfigyeljük a közvetlen környezetünkben közlekedő járműveket (autóbusz, személygépkocsi, vonat, stb.) lehetőség szerint a tágabb környezetünkben közlekedő járműveket (villamos, trolibusz, metró, repülőgép, hajó) azok közlekedését és az ott dolgozók munkáját. Ellátogatunk a vasútállomásra.

E megfigyeléseket, tapasztalatokat felhasználva tudunk később kitekinteni a vízi, légi és szárazföldi közlekedésre.

Az óvodáskorban tervezhető tartalmak

- Az óvoda elfogadása után ismerkedjenek a közvetlen környezetével, az óvoda utcájával, egy-két nevezetesebb középülettel.
- Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, időjárását, stb.
- Gyűjtsenek terméseket, kavicsokat az évszakra jellemzően.
- Figyeljék meg a környezetükben élő állatokat, növényeket.
- Szerezzenek tapasztalatokat a gyümölcsökről, zöldségfélékről.
- Beszélgessenek a családról, családtagokról, közösen átélt élményekről.
- Beszélgessen a családi kapcsolat alapját képező szülő- gyermek viszonyról, melyben az anya nő, az apa meg férfi.
- Ismerkedjenek testükkel, érzékszerveikkel.
- Születési nemnek megfelelő önazonosság erősítése.

- Séták alkalmával gyakorolják a gyalogos közlekedést és annak szabályait.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- ⇒ A környezet tevékeny megismeréséhez biztosítsa a feltételeket spontán vagy szervezett formában.
- ⇒ Az ismeretek átadására biztosítsa a lehetőséget a hét, ill. a nap bármely szakában.
- ⇒ Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.
- ⇒ Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- ⇒ Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- ⇒ A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról, környezetükről: ismerik nevüket, lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, intézményneveket.
- ☺ Felismerik a napszakokat: reggel, dél, este, éjszaka.
- ☺ Különbséget tesznek az évszakokban.
- ☺ Gyakorlottak az alapvető közlekedési szabályokban.
- ☺ Ismerik a környezetükben megtalálható közlekedési eszközöket, tudják, hogy azok hol közlekednek.
- ☺ Ismereteik vannak a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről függetlenül attól, hogy közvetlenül tapasztalatot szereztek-e róla.
- ☺ Ismerik a növény szót, szűkebb környezetükben élő növényeket, a növény fejlődését és az időjárás összefüggését. Gyakorolják a növény gondozását és védelmét.
- ☺ Ismereteik vannak az állatokról, különböző szempontok szerint tudják csoportosítani őket, ismerik azok gondozását és védelmét.
- ☺ Felismerik az időjárás és öltözködés összefüggéseit.
- ☺ Ismerik önmaguk, testük tisztán tartását, ápolását.
- ☺ Ismerik testrészeiket, érzékszerveiket, meg is tudják nevezni.
- ☺ Óvják környezetük társadalmi és természeti értékeit.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései, matematikai nevelés

Célunk:

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza (játékos formában cselekvéses tanulás útján.) Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéltőképesége, fejlődik-tér, - sík és mennyiségsszemlélete.

Feladata:

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése az elemi ok okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Cselekvéses tanulás keretén belül matematikai műveletek gyakorlása.

Az eredményes óvodai ismeretszerzés alapjai a kisgyermekkorai gondolkodásfejlődés. A gondolkodás a valóságból szerzett tapasztalatok rendszerezését, kapcsolatainak felmérését biztosítja. A gyermeki gondolkodás azokra a tapasztalatokra épít, amelyeket a megismerő tevékenysége során szerez, érzékelés, észlelés, megfigyelés útján.

A gondolkodás fejlesztését óvodás korban elsősorban a játékok, játékos cselekmények segítik. Matematika jellegű játékok (képességfejlesztő, szabály, társas, térbeli) a gondolkodás fejlesztése szempontjából nagyszerű lehetőségeket és értékeket kínálnak.

A gyermekek a játékok révén tapasztalatokat gyűjtenek önmagukról, másokról, dolgokról, jelenségekről, szűk környezetükről. Ezekből, illetve ezekben felfedeznek matematikai jelenségeket, bővül ismeretük és szókészletük, alakul alkalmazkodó képességük a társaikhoz, környezetükhöz.

A matematikai nevelés két életkori szinten történik az óvodában:

1. bevezetés a matematikába (matematikai érdeklődés megalapozása)
2. differenciált fejlesztés.

A matematikai nevelés tartalma

Legjellemzőbb matematikai tevékenységformák:

- Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása.
Szétválogatás, sorba rendezés minőségi és mennyiségi tulajdonságok alapján (több-kevesebb-ugyanannyi).
Egyszerű ítéletek alkotása.

Egyszerűbb logikai műveletrendszerek alapozása, osztályozás, csoportosítás.

- Számfogalom alapozása.
Mennyiségek, halmazok összemérése, párosítása, számlálása (több-kevesebb-ugyanannyi)
Kevés elemű halmaz számosságának megállapítása.
Mérések különböző egységekkel.
Tapasztalatok a darabszám változásairól, bontás.
- Geometria tapasztalatszerzés.
Építések, alkotások szabadon és másolással, tevékenységek tükörrel.
Tájékozódás a térben és a síkban ábrázolt világban (térirányok, téri tájékozódás).

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ Optimális feltételek biztosítása az élményszerzésre, a matematikai tapasztalatok és ismeretek elsajátítására.
- ⇒ Matematikai képességek fejlesztése játékos formában, cselekvéses tanulás.
- ⇒ A spontán és szervezett tapasztalatszerzésre és az ismeretek átadására biztosítsa a lehetőséget a hét, illetve a nap bármely szakában makró, vagy mikro csoportos formában.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ☺ Megértik az óvónő kérdéseit, követik gondolatmenetét.
- ☺ Beszélnek matematikai problémáról, egymás állításának igazságát megítélik.
- ☺ Képesek tulajdonságuk szerint szétválogatni dolgokat, és sorba rendezni azokat.
- ☺ Összehasonlításukat szóban is kifejezik.
- ☺ Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat.
- ☺ Össze tudnak mérni két halmazt párosítással.
- ☺ Megszámlálnak tárgyakat legalább tízig.
- ☺ Halmazokat képeznek hozzátevéssel, elvevéssel.
- ☺ Halmazokat képeznek különböző elrendezéssel, bontással, ugyanannyit, többet és kevesebbet.
- ☺ Tudnak azonosítani különböző helyzetben lévő azonos alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- ☺ A térben való tájékozódásban, térirányok megkülönböztetését, értik és követni tudják a névutók jelentését.

7. Munka

„A képességek, tevékenységekben nyilvánulnak meg és általa alakulnak...”

Dr. Nagy József

Célunk:

A munkatevékenységen keresztül fejlesszük a gyermek figyelmét kötelességvállalását és annak teljesítési igényét.

A munka: az óvodás gyermekek számára játékos jellegű önként, örömmel végzett tevékenység.

Az óvodában végzett munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze, mely a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutató azzal egybeeső tevékenység.

A munka felelősséggel jár, munkavégzés közben a gyermek megfigyel, tapasztalatokat gyűjt, ismereteket szerez természeti, társadalmi környezetünkről.

Személyiségfejlesztő hatása megmutatkozik az érzelmi képességek fejlődésében: a munka eredményének örömeiben, hasznosságában, fontosságában.

A gyermekek munkához szükséges készségei munkavégzés közben formálódnak, fejlődnek.

Gyermeeki önállóságuk, önbecsülésük nő, miközben fejlődik együttműködési képességük társaikkal.

A közösségért végzett munka elősegíti a társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Az egyén személyiségéből fakadó tényezők közül a következők hatnak pozitívan a szociális kompetencia fejlődésére:

- kitartás,
- önállóság,
- felelősségérzet,
- céltudatosság,
- kötelességteljesítésük gyakorlása,
- önértékelésük fejlődése,
- közösségi megítélése,
- pozitív attitűd a környezet felé,
- aktív együttműködése,
- saját és mások elismerése, elfogadása,
- a személyiség nyitottsága,
- nézőpontváltás képessége,
- probléma megoldás, konfliktuskezelés képessége.

Játékidőben, a napirend bármely tevékenységében lehetőséget biztosítunk a munkavégzésre.

Munkafajták és fejlesztési tartalmuk óvodánkban:

Az óvodai életet végigkísérő önkiszolgáló munka, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkái (testápolás, öltözködés, étkezés, személyi higiénia).

A játékban megjelenő, önmaguk és társaik valódi szükségleteit kielégítő munkák, az önként vállalt és alkalmi tevékenységek.

A csoporthagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődés, takarítás, díszítés, teremrendezés, meglepetés, ajándékkészítés stb.)

Az élő környezet rendszeres ápolása az udvaron, a csoportszobában. A naposság a csoportközösség érdekében elvégzett munka.

Tudjuk, hogy a családban a szülők, óvodában az óvónők és a dajka nénik munkához való hozzáállásának példája, minta értékű a gyermekek számára!

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést, folyamatos pozitív értékelést igényel.

Az óvodapedagógus feladata:

- ⇒ A gyermeki munka, tudatos pedagógiai szervezést, gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.
- ⇒ Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, képességei szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló munkát, illetve a társai érdekében végzett tevékenységet.
- ⇒ Biztosítsa a rendszeres, folyamatos a mindennapokba beépülő munkatevékenységeket.
- ⇒ A munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a munkához szükséges eszközökkel, szerszámokkal, és ezek hozzáférhető módon a gyermek rendelkezésére álljanak.
- ⇒ Törekedjen arra, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, teljes önállósággal végezhessek azokat.
- ⇒ A feladatok differenciálása életkori és egyéni képességek szerint.
- ⇒ Mutassa be az emberi munka jelentőségét, az alkotás szépségeit.
- ⇒ Ismertesse meg a szülők munkáját.
- ⇒ Működjön együtt a szülőkkel, a gyermekekért, csoportokért vállalt munkában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ Önállóan végzik a saját személyükkel kapcsolatos tevékenységeket.

- ☺ Kialakult feladattudattal, kötelességtudóan végzik a rájuk bízott, illetve közösség érdekében végzett munkát.
- ☺ Egyszerűbb megbízatások esetén képesek a munkafolyamat szervezésére, munka-megosztásra.
- ☺ A naposi tevékenységet önállóan végzik.
- ☺ Figyelmük kiterjed a végzett munka esztétikus voltára is.
- ☺ Vigyáznak a rendre, óvják az eszközöket.
- ☺ Folyamatosan részt vesznek a környezetük gondozásában, a gyűjtő munkába.
- ☺ Az óvoda épületén belül és azon kívül (udvar, kert) szívesen vállalnak munkatevékenységet.
- ☺ Segítenek kisebb társaiknak és a segítségre szorulóknak.

VII. AZ INTÉZMÉNY SPECIÁLIS ÉS SAJÁTOS FELADATAI

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló

„Vegyétek észre, ha egy gyermek különleges, nem azért különleges, mert külön akar lenni, hanem azért, mert nem tud más lenni.”

(Szabó Magda)

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről - szerint,

kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Az óvodai nevelőmunkában fontos annak a tevékenységközpontú szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, tehetségének kibontakoztatását.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek

- sajátos nevelési igényű gyermek: mozgásszervi, érzékszervi értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság előfordulása esetén halmozottan

fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás zavarral) küzd.

- beilleszkedési, tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- kiemelten tehetséges gyermek (az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában, magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség).

A különleges bánásmódot igénylő gyermekeknél állandó, vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi vagy szociokulturális okok miatt egyéni, sajátos nevelési-oktatási szükségleteik vannak. Ezáltal a speciális nevelési- oktatási szükségletekhez igazodva egyéni bánásmódot igényelnek az óvodában.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

Speciális nevelési szükségletű gyermekek:

- tanulásban akadályozottak (enyhe fokban értelmi fogyatékosok, nehezen tanulók)
- értelmileg akadályozottak (mérsékelt, súlyos, legsúlyosabb fokban értelmi fogyatékosok)
- beszédben akadályozottak (beszédsérültek, beszéd-hang és nyelvi zavart mutatók)
- látássérültek (vakok, gyengénlátók)
- hallássérültek (nagyothallók, siketek)
- mozgáskorlátozottak (mozgás- és testi fogyatékosok)
- viselkedés és teljesítmény zavarral küzdők
- autista (szociális-kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének zavara, amely az egész személyiség fejlődésére hatással van)
- tanulási problémával küzdő (lassú, motiválatlan, családi, szociális kulturális, nyelvi hátrányok)
- tanulási zavarral küzdők (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)
- magatartásproblémával küzdő (visszahúzó, ellenséges, kötekedő, hiperaktív) gyermekek
- kivételes képességű gyermekek

A különleges bánásmódot igénylő gyermekeknél eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, a motiválás.

A gyermekek inkább egyéni feladattal köthetőek le, fontos a követelmények következetes számonkérése, az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése. A motiváció segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást.

Az eredményes óvodai nevelés feltétele az óvónői attitűd, az óvónők szakmai kompetenciája, a támogató környezet az óvodán belül és kívül, és az egyértelmű kormányzati intézkedések.

1.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének általános elvei

"Minden gyerek egyedi, és mint ilyen, joga van elvárni személyisége tiszteletben tartását."

/A gyerekek alapvető jogainak és szükségleteinek chartája/

Célunk:

A sajátos nevelési igényű gyermekek személyiségfejlődésének segítése, az integrált nevelés során a sérült illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi, speciális fejlesztése. Életminőségük javítása, esélyegyenlőségük biztosítása, hátrányos megkülönböztetés tilalma. A befogadó óvodapedagógus szakmai munkájának segítése, támogatása.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja - a „sajátos nevelési igényű „ gyermekek nevelését ellátó óvodák helyi nevelési programjában az alábbiak figyelembevételével kerül megvalósításra:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiség fejlődését az eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezet segíti.
- a sajátos nevelési igényű gyermek iránti elvárást sajátosságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg: terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága befolyásolja: a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent.
- az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik: a nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek, ennek érdekében a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- a sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését is

szolgálja csoportos, kiscsoportos vagy egyéni formában: ennek érdekében sérülés-specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása szükséges, és indokolt lehet speciális segédeszközök használata, a segédeszközök elfogadtatása, az azok következetes használatára és megőrzésére nevelés folyamatos feladat.

- a különleges gondozásból adódó feladatok végrehajtásánál törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- a fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai - orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni. A multiszenzoriális fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését, az egyes fogyatékosági típusnak megfelelően más- más terület kap nagyobb hangsúlyt.
- Az intézmény pedagógusai törekedjenek részt venni az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akreditált továbbképzéseken.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A látási fogyatékos gyermek látásteljesítménye (vízusa az ép látáshoz 100%, viszonyítva két szemmel és korrigáltan is 0-33% közötti).

A látási fogyatékos gyermekek a nevelés- oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók, gyengélátók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett a látási fogyatékoság kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.

A súlyosan hallássérült- siket és enyhébben hallássérült - nagyothalló - gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére képtelenek,

vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt a beszéd érthető ejtése teljesen elmarad, vagy meg sem közelíti a hallók teljesítményét.

Fentiek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat. A súlyos következmények csökkenthetők a legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi - egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes alkalmazásával.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés az óvodában. A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti a számtalan élmény és minta, amelyet a kortárs csoportban megél.

Az óvodai nevelés során a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről kell gondoskodni, hogy a tankötelezettségi korra elérje azt az iskolakészültséget, amellyel tanulmányait elkezdheti.

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzósság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.

Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségében, az utánzó képesség gyengeségében nyilvánul meg.

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Az autisztikus gyermekekre legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányosságai, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése és az egyenetlen képességprofil.

A gyógypedagógus feladatai:

- ⇒ A Szakértői Bizottság véleményében rögzített vizsgálati eredmények és javaslatok, illetve mérési eredmények alapján egyéni fejlesztési tervet készít, ami meghatározza a fejlesztő foglalkozások menetét.
- ⇒ Heti rendszerességgel tartja a fejlesztő foglalkozásokat.

- ⇒ Együttműködik a gyermekkel foglalkozó szakemberekkel: óvodapedagógus, logopédus, pszichológus, családvédelmi szakember.
- ⇒ Megismerteti az óvodapedagógust és a szülőket a gyermek fejlesztési tervével, lehetőséget biztosít a hospitálásra.
- ⇒ Segíti az óvodapedagógus munkáját, szakmai tanácsokkal látja el, rendszeres megbeszélést tartanak a fejlesztés eredményes megvalósulásáért.
- ⇒ A szülőkkel folyamatos kapcsolatot tart, bevonja a fejlesztő munkába őket és tájékoztatja a gyermek fejlődéséről.

Az óvodapedagógus feladatai (integrációval kapcsolatos):

- ⇒ A különleges gondozás keretében a gyermek állapotának megfelelő gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban való részesítés, attól kezdődően, hogy a sajátos nevelési igényt megállapította a szakértői bizottság.
- ⇒ Elfogadó, támogató nevelői légkör, magatartás biztosítása.
- ⇒ A fejlesztés feladatait csoporton belül a megfelelő szakember útmutatásai alapján, egyéni fejlesztési terv szerint végezze.
- ⇒ Az elvárások fejlődésük üteméhez való igazítása.

A pszichológus feladata (amennyiben a gyermek ellátása speciális módszertani igényében, illetve törvény által szabályozott jogosítványai tekintetében kompetenciájába tartozik):

- ⇒ Érzelmi támogatás nyújtása, az önértékelés fejlesztése.
- ⇒ A gyermek felkészítése arra, hogy új helyzetekben hogyan tudja kompenzálni hiányosságait.
- ⇒ Motorikus készségek és kognitív képességek fejlesztése.
- ⇒ A sajátos nevelési igényű gyermek integrációjának segítése a társak felkészítésével, elfogadó és támogató attitűd kialakításával, mintaadással az empátiára és együttműködésre.
- ⇒ A gyermek szociális készségeinek fejlesztése, az esetleges peremhelyzet feloldása.
- ⇒ Az énkép fejlesztése, a személyiség integrációjának elősegítése.
- ⇒ A szülők tájékoztatása, pszichoedukáció, tanácsadás, szakirodalom nyújtása, további intézményeket vagy szakembereket ajánl.
- ⇒ Konzultáció a pedagógusokkal.

A logopédus feladata:

- ⇒ Finommotorika fejlesztése, a nagymozgások harmonizálása,

- ⇒ Fonémahallás fejlesztése,
- ⇒ Helyes artikuláció kialakítása,
- ⇒ Verbális figyelem és akusztikus emlékezet fejlesztése,
- ⇒ Nyelvi képességek és gondolkodás fejlesztése,
- ⇒ Beszéd és gondolkodás összhangjának kiépítése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ☺ A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- ☺ A gyermekközösség természetesen fogadja a másságot, társaikat segítik.
- ☺ Fogyatékosság típusának és mértékének figyelembevételével, önmagához képest fejlődjön.
- ☺ A nevelés hatására a sérülés arányában képes legyen az iskolai életre.

1.2. A beilleszkedési tanulási magatartási nehézséggel küzdő gyermek (továbbiakban: BTMN)

A köznevelési törvény szerint, „beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.”

A tanulási zavar jellegzetes tünete, a figyelem zavarai, ami lehet nehezen rögzíthető figyelem éppúgy, mint letapadó. Előfordul, hogy a figyelem szelektáló funkciója nem működik megfelelően.

Zavar keletkezhet az érzékelésben, ill. a motorikum területén, ami szintén tanulási nehézséghez vezet.

A tanulási nehézségekből kialakulhatnak viselkedési rendellenességek, amelyek valójában stratégiák a kudarcok kezelésére (bohóckodó, nyafogó, szélsőséges érzelmi reakciót adó), de a gyermek testi tüneteket is produkálhat másodlagosan. A tanulási nehézséget általában több ok együttes hatása okozza. Hozzájárulhatnak társadalmi okok, káros szokások, (túl sok televízió nézés, okos eszközök használata), de lehet genetikai háttere is.

Az okok között szerepelhetnek lelki eredetűek is: traumák, önértékelési zavarok, szülő-gyerek kapcsolatban fennálló, ill. más családi problémák, pedagógussal való konfliktus.

Ezen okok következtében:

- az idegrendszeri struktúrák érése lelassul,
- egyes részterületein lemarad,
- az egyes területek közötti kapcsolat nem alakul ki, vagy labilis marad,
- hibás kapcsolatok jönnek létre.

A fejlesztőpedagógus feladata:

- ⇒ Hospitálás alkalmával megfigyeli a gyermeket különböző tevékenységei során.
- ⇒ A szűrések elvégzése után, konzultál az óvodapedagógusokkal, logopédussal, pszichológussal a feladatok pontos meghatározása érdekében.
- ⇒ A fejlesztés fő indikációja az életkor és a tünet súlyossága.
- ⇒ Az ismeret elsajátítás folyamatát gátló gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése.
- ⇒ A hatékony beépüléshez szükséges jártasságok, készségek kialakítása, ill. megerősítése.
- ⇒ Motiváció felkeltése, növelése.
- ⇒ A jó magatartás erősítése.
- ⇒ Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- ⇒ A gyermek alkalmazkodásának, kortárcsoportba való beilleszkedésének segítése.
- ⇒ Együttműködés a családdal és a szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladata:

- ⇒ Egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett kötetlen és kötelező tanulási helyzet létrehozása.
- ⇒ A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutatkozó részképességbeli hiányosságok pótlása.
- ⇒ Egyéni fejlesztési terv készítése a Nevelési Tanácsadó, a fejlesztő pedagógus, saját megfigyelések, és a szülőktől kapott információk alapján.
- ⇒ Együttműködés a szakemberekkel.
- ⇒ Csoportváltás esetén a gyermek fejlettségére irányuló dokumentumok átadása-átvétele, szakmai tapasztalatcsere.
- ⇒ A gyermek befogadása az új csoportba.

A logopédus feladata:

- ⇒ Finommotorika fejlesztése, a nagymozgások harmonizálása,
- ⇒ Fonémahallás fejlesztése,
- ⇒ Helyes artikuláció kialakítása,
- ⇒ Verbális figyelem és akusztikus emlékezet fejlesztése,
- ⇒ Nyelvi képességek és gondolkodás fejlesztése,
- ⇒ Beszéd és gondolkodás összhangjának kiépítése.

A pszichológus feladata:

- ⇒ Kognitív, szociális és emocionális képességek és készségek egyénre szabott egyéni és/vagy csoportos fejlesztése.
- ⇒ Az esetleges peremhelyzet feloldása.
- ⇒ Érzelmi támogatás nyújtása az önértékelés fejlesztése.
- ⇒ Az énkép fejlesztése a személyiség integrációjának elősegítése.
- ⇒ A szülők tájékoztatása, pszichoedukáció, tanácsadás, szakirodalom nyújtása, további intézményeket vagy szakembereket ajánl.
- ⇒ Konzultáció a pedagógusokkal az érintett gyermekekkel kapcsolatosan.
- ⇒ Szükség esetén javaslatok, véleményezés az iskolaérettség témakörében.
- ⇒ Szülői konzultációk, tanácsadás, információnyújtás pl.: az iskolaválasztásban.
- ⇒ Az iskolával kapcsolatos előzetes szorongások csökkentése.
- ⇒ Szükség esetén az iskola felkeresése a gyermek iskolai integrációjának elősegítése céljából.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ Ua., mint az XI. fejezet 2. pontja, valamint:
- ☺ Rendeződik a mozgás, az elemi és a finommozgások egyaránt,
- ☺ Egyensúlyérzék megfelelő fejlettsége,
- ☺ Pontos testséma, dominancia stabil megléte,
- ☺ Fejlődik a szem-kéz koordinációja, megfelelően tájékozódik a térben.
- ☺ Gondolkodása eléri a fogalmi gondolkodás szintjét,
- ☺ Emlékezete megbízhatóbb lesz,
- ☺ Figyelme tartóssá válik,

1.3. Tehetséges gyermekek fejlesztése

*"Ne erőszakkal oktasd a gyermeket tanulmányokra
drága barátom, hanem játszva tanuljanak; már
csak azért is, hogy könnyebben megfigyelhesd
melyiknek mire van hajlama."*

(Platon)

Harsányi István szerint: „Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos, vagy több területén az átlagot messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.”

A köznevelési törvény szerint,

„kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”

Óvodáskorban, tehetségigéretről, gyanúról, tehetségre irányuló hajlamokról beszélhetünk.

Adottságai valamilyen területen az átlagosnál jobbak és ehhez sokszor a kíváncsiságnak és az akaratnak szokatlan erőssége társul.

Célunk:

Az óvodai élet rendje biztosítson lehetőséget a tehetséges gyermek tehetségére irányuló hajlam kibontakoztatására, a tehetség gondozására.

Kivételes képességű gyermekek:

- az intellektuális tehetség (Különböző tudományterületeken kimagasló: matematika nyelvi)
- művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)
- pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyességet igénylő területek)
- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító)

Az óvodai élet a maga kiegyensúlyozott, biztonságos, elfogadó légkörével felszínre hozza a többet mutató gyermek adottságait, képességeit. Megfelelő neveléssel, tág cselekvési szabadságot adva- a családdal együtt- lehetőséget biztosíthatunk a tehetség csíráit hordozó gyermekeknek a kreatív újat teremtő felnőtté váláshoz.

Tehetségesnek tekintjük, azt a gyermeket, aki valamely nevelési területen az átlagtól eltérő kiemelkedő képességgel rendelkezik.

A tehetséges gyermek viselkedésében együttesen megmutatkozik három alapvető tulajdonságcsoporthoz, melyet az óvodapedagógus kiaknázhathat:

- átlag feletti képességek (általános, specifikus)
- magas szintű kreativitás (eredetiség, rugalmasság)
- feladat iránti elkötelezettség (kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás).

A tehetség ígéretét hordozó gyermekek valamiben különböznek társaiktól. A korai felismerés segíti a pozitív énkép kialakítását.

A tehetség kibontakozásához szükséges képességek - önbizalom, kíváncsiság, céltudatosság, önkontroll, a társas kapcsolódás képessége, kommunikációs érzék, az együttműködés képessége - döntően az érzelmi intelligenciához kapcsolódik. Ezért fontos a derűs, jó légkör elérése, mely felszabadító lehet a gyermek számára, és amelyben egészségesen fejlődhet.

A tehetségfejlesztés képességeinek módjai: a gyorsítás, léptetés, (Egy év alatt több ismeretre tesznek szert, mint társaik). Külön tanulnak más tehetségesekkel. Differenciált, különleges tehetséggondozásban részesülnek az óvodában.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ A csoport légköre legyen elfogadó, bátorítsa a gyermeket egyéni megoldásokra.
- ⇒ Mikro csoportos differenciált tanulási folyamat szervezése, képesség és érdeklődés szerint.
- ⇒ Szabadidős tevékenység során adjon módot sokféle és sokszínű kreatív lehetőségre.
- ⇒ Pozitív érzelmek keltésével segítse elő a gyermek önértékelését.
- ⇒ Folyamatosan tartson kapcsolatot a szülővel a tehetség kibontakoztatásának érdekében.
- ⇒ Több újszerű tevékenységre teremtsen alkalmat (pl.: improvizatív játék, kreatív zenei gyakorlat).
- ⇒ Segítse a szülőket a megfelelő iskolaválasztásban.
- ⇒ A velük született adottságok céltudatos fejlesztése.

A fejlesztőpedagógus feladata:

- ⇒ Felismerni a tehetséget és megjelenítési formáit.

- ⇒ Biztosítsa a gyermek számára a gazdag tevékenység bázist.
- ⇒ Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben.
- ⇒ Elégítse ki a tehetséges, kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási, biztonsági, elfogadottság és egyéb speciális szükségletét sokszínű és sokféle cselekvési lehetőséggel.
- ⇒ Ösztönözze intellektusukat és kreativitásukat, támogassa az egyéni megoldásokat.
- ⇒ A fejlesztés tempója és tartalma igazodjon a gyermek egyéni fejlettségéhez.
- ⇒ Segítse elő a komplex, rugalmas gondolkodásmód fejlesztését.
- ⇒ Segítse a szülőt, tehetségígéretes gyermeke nevelésében: hívja fel a figyelmet az alul-, ill. túlterhelés veszélyére. (akarat helyes kezelése, énképalakítás, tehetségfejlesztés)

A logopédus feladata:

- ⇒ Finommotorika fejlesztése, a nagymozgások harmonizálása,
- ⇒ Fonémahallás fejlesztése,
- ⇒ Helyes artikuláció kialakítása,
- ⇒ Verbális figyelem és akusztikus emlékezet fejlesztése,
- ⇒ Nyelvi képességek és gondolkodás fejlesztése,
- ⇒ Beszéd és gondolkodás összhangjának kiépítése.

A pszichológus feladata:

- ⇒ közreműködés a gyermekekben szunnyadó sokféle tehetség felismerésében, kibontakoztatásában,
- ⇒ a tehetséges gyermek énképének, önértékelésének megfelelő alakítása, a személyiség integrációjának elősegítése,
- ⇒ a gyermek szociális készségeinek fejlesztése, az esetleges peremhelyzet feloldása,
- ⇒ a gyermek (és a társak) felkészítése arra, hogy új helyzetekben hogyan tudja kamatoztatni tehetségét,
- ⇒ szülők tájékoztatása, pszichoedukáció
- ⇒ konzultáció a pedagógusokkal.

A fejlődés jellemzője az óvodáskor végére:

- ☺ A tehetséges gyermek erős oldalának fejlődése.
- ☺ A bemenethez képest, fejlődik a divergens gondolkodás.
- ☺ Egyéni, kreatív megoldásokra való törekvés.
- ☺ Realizálódik önértékelésük.

1.4., „Mini csoport”, a 2 és fél éves korosztály óvodai nevelés-gondozása

A nevelés-gondozás valamennyi helyzetének célja a gyermek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a nevelés-gondozás valamennyi területén lehetőséget kell biztosítani a kisgyermek számára ahhoz, hogy érdeklődésének, pillanatnyi pszichés szükségleteinek megfelelően ismerkedhessen személyi- és tárgyi környezetével úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kapjon optimális és sokoldalú fejlődéséhez és szocializációjához.

A gondozás (testi szükségletek kielégítése) és a játék egyenrangúan fontosak, melyekben lényeges a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítése.

A mini csoportos élet legyen élvezetes, részvételre motiváló és kielégítő, jórészt tapasztalatszerzési lehetőségekre épülő tanulási élményeket, biztosító, társas közegben zajló, interakciót ösztönző.

A gyermekek számára biztosítani kell, hogy koruknak és fejlettségüknek megfelelően vegyenek részt az egyes élethelyzetek, tevékenységek előkészítésében, kiválasztásában, alakításában. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja a gyermek pozitív önértékelésének erősítése és a különböző faji, kulturális, vallási, nyelvi, nemi valamint fizikai és mentális képességbeli különbségek tiszteletének kialakítása.

Gondozás

Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő - óvodapedagógus és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése.

A személyes és a szociális kompetencia kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicsérrettel jutalmazza (ez növeli az együttműködési kedvet), a sikertelenségért viszont nem jár elmarasztalás.

Lényeges az elegendő idő biztosítása, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyermekről adott jelzései kihatnak az önfogadásra, a

személyiség egészséges alakulására. A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást.

Játék

A gyermekkor legfontosabb tevékenysége, amely segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődését.

Az óvodapedagógus a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást.

A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti.

A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Mondóka, ének

A mini csoportban sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, az óvodapedagógus kellemes ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés.

A gyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbbélését.

A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket keltenek, örömélményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek.

Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez.

A zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére.

Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére.

A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeiken keresztül a személyiségre.

A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. Fejődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókincse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását.

A mini csoportban a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van. A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás – nem az eredmény.

Az óvodapedagógus a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséggel, az alkotókedv ébren tartásával, a gyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével, megőrzésével segítheti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését.

Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, az egymásról és a környezet szépségéről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. viráglocsolás, gyümölcsnap előkészítése... stb.).

Az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat.

A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló műveletsorhoz igazodással próbálkozás, az együttműködés és a feladatok megosztása. Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet

esztétikuma iránti igényességet, a mások felé fordulást, mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.

Mozgás

Kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, és fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást.

Mind a szobában, mind az udvaron biztosítani kell a gyermekek számára minél nagyobb mozgásteret, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják a gyermekek az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk.

A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása. Fontos szempont, hogy a környezet balesetmentes legyen, a veszélyforrásokat kiküszöböljük.

Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a gyermekeknek, annál nagyobb örömet lelik a játékban.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, udvaron, több lehetőség adott, mint szobában. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik. A szobában is szükségesek nagymozgásos játékok.

Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget.

Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, ismeretgyarapításnak a mini csoportban nincs helye.

A mini csoportban a nevelés-gondozás területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük: minden olyan tapasztalat- és/vagy információszerzési folyamat tanulás, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben és/vagy a gondolkodásban.

A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenység, ill. tevékenységbe ágyazottan történik. A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkorban tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció. A tanulás formái: utánpótlás, spontán játékos tapasztalatszerzés, a

kisgyermeknevelő, óvodapedagógus-gyermek interakcióiból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás.

A kisgyermeknevelő és az óvodapedagógus a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozás során alkalmazott módszereiben figyelembe veszi, hogy náluk hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat, és ebben direkter kell részt vennie, mint az egészséges gyermekeknél.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében kevésbé építhet arra a belső motivációra, amely az ép gyermeknél természetesen jelentkezik a fejlődés folyamán.

A beszéd a kisgyermekkorban nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek más az anyanyelvük, mint a nemzeti nyelv.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ A fejlődés folyamatos támogató, megerősítő óvodapedagógusi jelenlét.
- ⇒ Biztonságot nyújtó légkör és tárgyi környezet kialakítása.
- ⇒ Az óvodapedagógus élménynyújtó és mintaadó magatartása.
- ⇒ A szabad játéktevékenység folyamatos biztosítása a napirendben.
- ⇒ Együttjátás a gyermekkel, a közös tevékenység során viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása.

1.5. Korcsoportjukat ismétlő gyermekek fejlesztése

További egy év óvodai nevelésre javasolt, korcsoportját ismétlő gyermeket óvodánkban az óvodapedagógus a fejlesztőpedagógus, szükség esetén logopédus és pszichológus látja el.

Az óvodapedagógusok megfigyelése esetenként a Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálata és egyéni felmérés alapján átfogó képet kapunk a gyermek fejlődésével kapcsolatban.

Az életkori átlagához viszonyítva hol tart a fejlődésben, melyek azok a területek, amelyek fejlesztésre szorulnak:

- nagymozgás,
- finommozgás.
- beszédfejlődés,
- kognitív képességek,

- szociális érettség.

Ezen információk alapján állítjuk össze az egyénre szabott játékos képességfejlesztő programot.

Figyelembe véve a fejlesztendő területek prioritását, egymásra hatását az adott képességek kialakulásának, megszilárdításának fokozatait.

A fejlesztőprogram: egyénre szabottan, a gyermekek egyéni fejlettségéhez, képességeihez igazodik, időről-időre figyelembe véve aktuális teljesítményüket.

Célunk:

Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése, egyénre szabottan.

Az óvodapedagógus feladata:

- ⇒ Egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett kötetlen és kötelező tanulási helyzet létrehozása.
- ⇒ A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutatkozó részképességbeli hiányosságok pótlása.
- ⇒ Együttműködés a szakemberekkel.
- ⇒ Csoportváltás esetén a gyermek fejlettségére irányuló dokumentumok átadása-átvétele, szakmai tapasztalatcsere.
- ⇒ A gyermek befogadása az új csoportba.

A fejlesztőpedagógus feladata:

- ⇒ Hospitálás alkalmával megfigyeli a gyermeket különböző tevékenységei során.
- ⇒ A megfigyelések elvégzése után, konzultál az óvodapedagógusokkal, logopédussal, pszichológussal a feladatok pontos meghatározása érdekében.
- ⇒ Egyénre szabott képességfejlesztő programot állít össze.
- ⇒ Az ismeret elsajátítás folyamatát gátló gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése.
- ⇒ A hatékony beépüléshez szükséges jártasságok, készségek kialakítása, ill. megerősítése.
- ⇒ Motiváció felkeltése, növelése.
- ⇒ A jó magatartás erősítése.
- ⇒ Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.

A logopédus feladata:

- ⇒ Finommotorika fejlesztése, a nagymozgások harmonizálása,
- ⇒ Fonémahallás fejlesztése,
- ⇒ Helyes artikuláció kialakítása,
- ⇒ Verbális figyelem és akusztikus emlékezet fejlesztése,
- ⇒ Nyelvi képességek és gondolkodás fejlesztése,
- ⇒ Beszéd és gondolkodás összhangjának kiépítése.

A pszichológus feladata:

- ⇒ Kognitív, szociális és emocionális képességek és készségek egyénre szabott egyéni és/vagy csoportos fejlesztése.
- ⇒ Szükség esetén javaslatok, véleményezés az iskolaérettség témakörében.
- ⇒ Szülői konzultációk, tanácsadás, információnyújtás pl.: az iskolaválasztásban.
- ⇒ Az iskolával kapcsolatos előzetes szorongások csökkentése.
- ⇒ Szükség esetén az iskola felkeresése a gyermek iskolai integrációjának elősegítése céljából.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ Ua., mint az XI. fejezet 2. pontja.

2. Gyermekvédelem az óvodában

*„Mit tehetnék érted, hogy a szívedben öröm legyen....”
Bródy János*

Célunk:

A prevenció, a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, ill. a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel. A gyermekek esélyegyenlőségének elősegítése.

A gyermekvédelemre vonatkozó törvényi szabályozást: A gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI. számú tv. tartalmazza.

Alapelvek:

- A gyermek nevelésére elsősorban a családja jogosult és köteles, amelyhez segítséget nyújt az állam és az önkormányzat.

- A rászoruló gyermek gondozásához, neveléséhez és társadalmi beilleszkedéséhez komplex, célzott, differenciált ellátást kell biztosítani.
- A család életébe történő hatósági beavatkozás kizárólag akkor engedhető meg, ha az a gyermek érdekében elkerülhetetlen.
- Az óvoda a gyermekek 3 éves korától ellátja - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint - a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is. (Kt. tv.24.§(2))
- Tilos a hátrányos megkülönböztetés.
- A gyermekvédelemben a szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek komplex, célzott, differenciált ellátása.
- Az óvodában nem szervezhető olyan foglalkozás, illetve nem folytatható olyan tevékenység, amely a gyermekek számára népszerűsíti
 - a homoszexualitást,
 - a gyermek születési nemének megváltoztatására irányuló beavatkozásokat,
 - transzszexualitást.

Az óvodai gyermekvédelem az első legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyermekek minden problémája itt érzékelhető először.

Előnyei:

- Az óvoda az első társadalmi intézmény, ahol a gyerekek a nap jelentős részét töltik.
- Az óvodában minden gyermekről többoldalú információhoz jutunk.
- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek kiszűrhetők.

Az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciójából következően az óvodai gyermekvédelem az óvodai nevelőmunka szerves része. A pedagógiai tevékenységgel szemben támasztott alapvető követelmény, hogy pedagógiai eszközökkel biztosítsa minden gyermek részére a fejlődéshez szükséges feltételeket, lehetőségeket, hogy szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél, vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak.

Megvalósulásának feltétele: a család és gyermek-centrikus preventív szemlélet.

A gyermekvédelem fő feladata:

- a gyermek családban tartása, ehhez minden segítség biztosítása.

Óvodánk gyermekvédelmi feladatai:

Probléma megelőzés.

Általános feladatkezelés: valamennyi óvodai gyermekvédelmi tevékenység, amely az óvodás gyermekek érdekében történik.

Ezek:

- az óvodai nevelés egészséges feltételeinek megteremtése,

- mentálhigiéné, lelki egészségvédelem,
- gondozási és testi szükségletek kielégítése,
- a mozgás és testi képességek fejlődésének elősegítése,
- az egészséges életmód az egészség megőrzés szokásainak kialakítása,
- az érzelmi nevelés biztosítása,
- az egészséges én-kép fejlesztése,
- az értelmi fejlesztés megvalósulása,
- évente gyermekorvosi szűrés
- szocializálódás biztosítása.

Probléma észlelés.

Jellemzően az óvoda az első intézmény, ahová a kisgyermek a családból kerül, itt válik észlelhetővé, ha a gyermek:

- sajátos nevelési igényű,
- hátrányos, halmozottan hátrányos vagy veszélyeztetett helyzetű,
- beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzd,
- egyéb segítségre szorul.

Probléma és ok feltárás.

Azok a módszerek, amelyekkel az esetek kiszűrhetők:

- családlátogatás,
- gyermek közvetlen jelzése,
- játék közbeni eltérő cselekedetek megbeszélése, megfigyelése, (pszichológus)
- gyermeki munkák, alkotások elemzése, (grafológia)
- esetfeltáró elemzések, megbeszélések, szakmai konzultáció.

Probléma kezelés.

A segítség megfelelő módja:

- Minden eset egyedi, tehát alapos körütekintést igényel.
- A gyermekkel fokozott, differenciált, szeretetteljes, empatikus bánásmód és gondozás.
- A szülőkkel, szakemberekkel való célzott, hatékony együttműködés.

Az óvoda gyermekvédelmi felelősei - az igazgató, igazgatóhelyettes, tagóvoda igazgató - és valamennyi óvodai dolgozó feladata:

- Ismerje fel a problémát, keresse az okokat, nyújtson segítséget, illetve jelezzen az illetékeseknek:
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatnak, Védőnői Szakszolgálatnak, Gyámügyi Hivatalnak, Jegyzőnek, Roma Nemzetiségi Önkormányzatnak.

A gyermekvédelmi felelős évente gyermekvédelmi munkatervet készít.

A gyermekvédelmi felelős feladatait az óvodai SZMSZ tartalmazza.

Az óvodapedagógus feladata:

Gyermekek körében:

- ⇒ a gyermekek megfigyelése,
- ⇒ megelőzésben aktív részvétel,
- ⇒ nyilvántartásba vétel,
- ⇒ bizalom, biztonságérzet erősítése,
- ⇒ szeretetteljes elfogadás,
- ⇒ gyermek érdekeinek védelme,
- ⇒ jelzés a gyermekvédelmi felelős ill. vezető felé,
- ⇒ differenciált, egyéni foglalkozás biztosítása.

Óvodai közösségben:

- ⇒ együttműködés,
- ⇒ szemléletformálás,
- ⇒ tanácsadás,
- ⇒ szakirodalom ajánlás,
- ⇒ információ áramoltatás.

Szülők körében:

- ⇒ együttműködés,
- ⇒ szemléletformálás,
- ⇒ tanácsadás,
- ⇒ szülői értekezleteken aktív részvétel, közreműködés
- ⇒ családlátogatás.

A pszichológus feladata:

A gyermekek körében:

- ⇒ a gyermekek megfigyelése, szűrése, szükség esetén vizsgálata
- ⇒ jelzés a gyermekvédelmi felelős felé
- ⇒ egyéni foglalkozások az érintett gyermekekkel
- ⇒ érzelmi támogatás nyújtása
- ⇒ Szociális készségek fejlesztése, az esetleges peremhelyzet feloldása
- ⇒ Az énkép fejlesztése, a személyiség integrációjának elősegítése
- ⇒ Egyes pozitív viselkedési minták hiányának pótlása

Az óvodai közösségben:

- ⇒ rendszeres konzultáció a pedagógusokkal, gyermekvédelmi felelőssel, és szükség esetén más szakemberekkel
- ⇒ szemléletformálás, tanácsadás, információnyújtás, pszichoedukáció

A szülők körében:

- ⇒ a szülők tájékoztatása, pszichoedukáció, szemléletformálás
- ⇒ egyéni és csoportos konzultációk, tanácsadás, információnyújtás
- ⇒ aktív részvétel a szülői értekezleteken
- ⇒ szükség esetén bekapcsolódás a családlátogatásba

2.1. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének segítése, felzárkóztatása

*„Ha az embert olyannak vesszük, mint
amilyen, tulajdonképpen rosszabbá tesszük,
de ha olyannak vesszük őt, amilyennek lennie
kell, akkor azzá tesszük őt, amivé lehetne.”*

(Goethe)

Célunk:

Az eltérő tapasztalás, élményhatás, tudásanyag megismertetése és a hiányok pótlása.

A társadalomba való beilleszkedés rendkívül összetett bonyolult folyamat, a gyermek fejlődésének központi eleme.

Leginkább módosítható a gyermek szociális környezete, amely végérvényesen formálja a fejlődő személyiség minden jellemzőjét.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nagy része olyan családi környezetben nevelkedik, amely több fontos szociokulturális és gazdasági mutatók szerint eltér a többségi társadalom modelljétől.

A családoknál igen gyakran hiányoznak az olyan tárgyak - játékok, mese- és képeskönyvek, fejlesztőjátékok-, amely az utóbbi évek során a gyermekek fejlődésének nélkülözhetetlen elemeivé váltak.

Lelassul a gyermek értelmi és érzelmi fejlődése:

- nem alakul ki a megfelelő attitűd, a tárgyi környezet iránt
- fokozódik a társas tevékenység, olyan formáinak jelentősége, amely antiszociális és elsősorban agresszív magatartást eredményez
- nem fejlődik ki kellően a finommozgás
- a kognitív fejlődés lassul, így nehezebbé válik az iskolai tanulmányok megkezdése, illetve az esetleges lemaradások behozása

A szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek tanulási képességeinek fejlesztésénél a mozgásra alapozunk.

A 3 -7 éves korosztály alapvető, legtermészetesebb megnyilvánulása a mozgás. E területen tekinthető homogénnek ez a korosztály az óvodáskor kezdetén.

A mozgásos tapasztalatokból gyökereznek az értelmi műveletek, egyben az önmagunkról kialakított testséma is.

Az óvoda feladata a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésénél:

- a gyermekek értelmi felzárkóztatása
- a tanulás- illetve teljesítmény- motiváció kifejlődésének serkentése
- a szociális készségek, a szociális kompetencia és a szociális érettség kibontakoztatása
- a társas viszonyok kialakulásának elősegítése
- a gyermek-felnőtt viszony kialakulásának serkentése
- a pedagógus módszertani felkészültségének növelése
- feltáró munka elvégzése,
- a szakmai hálózattal a kapcsolattartás fenntartása
- Szülői közösség bevonása (feltárás segítése, hátrányos helyzetű gyermekek patronálása)

A fejlesztés területei:

- nagymozgások fejlesztése:
célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa és iránya változik (járás, futás, ugrás, csúszás, kúszás, mászás)
- egyensúly fejlesztése:
állás, járás, kúszás, ugrás
- finommotorika fejlesztése:
gyurmázás, gyöngyfűzés, papírhajtogatás, puzzle, vágás, „papír-ceruza” feladatok
- szem-kéz, szem-láb koordináció:
célba dobás, labdajátékok, ugróiskola
- testséma fejlesztés:
testrészek ismerete, testkoordinációjának, test személyi zónájának alakítása, oldaliság tanítása, testfogalom,

Az óvodapedagógus feladata:

- ⇒ Megfelelő, inger gazdag környezet biztosítása, mely kihasználja a természetes gyermeki érdeklődést, és tevékenységre ösztönöz.(ez azonban ne jelentsen túlzott impulzitást, mert ez nehezíti a helyzet megértését és a helyzetben való eligazodást)

- ⇒ A foglalkozás legyen rendszeres, naponta vagy hetente többször. (fontos, hogy a gyakorlások alkalmával a teljes automatizáció szintjére juttassuk el a gyermeket)
- ⇒ Minden nevelési területen a gyermeki tevékenységre, a képességek fejlesztésére törekedjünk, cél a komplexitás.
- ⇒ A fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához és fejlettségi szintjéhez igazodva történjen, a feladatokat és a játékokat fokozatosan nehezítsük.
- ⇒ A feladatokat játékos formában gyakoroltassuk.

A pszichológus feladata:

- ⇒ A gyermek szociálisan hátrányos helyzetéből fakadó negatív pszichés hatások kompenzációja.
- ⇒ Különböző tárgyhatalmalkodási módok megismerésének lehetővé tétele.
- ⇒ Motorikus készségek és kognitív képességek fejlesztése.
- ⇒ Szociális készségek fejlesztése, az esetleges peremhelyzet feloldása.
- ⇒ Az énkép fejlesztése, a személyiség integrációjának elősegítése.
- ⇒ Önértékelési problémák esetén érzelmi támogatás.
- ⇒ Viselkedési problémák rendezése, szabálytudat formálása, egyes pozitív viselkedési minták hiányának pótlása.
- ⇒ A szülők tájékoztatása, pszichoedukáció.
- ⇒ Konzultáció a pedagógusokkal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ☺ Nagymozgásuk tempója, ritmusa, iránya egyre tudatosabb pontossággal kifinomodik.
- ☺ Finommotorikájuk által fejlődik a differenciált és koordinált izomműködés, a szem- kéz koordinációjának kialakításán keresztül.
- ☺ Kialakul dominanciájuk, stabilan használják bal és jobb kezüket, iránytartásuk megfelelő lesz.
- ☺ Grafomotoros készségük fejlődik, gyakran és szívesen vágnak, gyurmáznak, festenek, rajzolnak.
- ☺ Én-tudatuk, társas kapcsolataik, szabálytudatuk kialakult.
- ☺ Differenciáltan megismerik a testrészeket, a test alap koordinátáinak felismerésével – függőleges, vízszintes, elülső, hátulsó-.
- ☺ Kialakul az oldaliság, az egyensúly.
- ☺ Felismerik az alapvető tér irányokat a saját testükhöz viszonyítottan.
- ☺ A mozgásos feladatok elvégzése során a hallott (auditív), a bemutatott (vizuális) mintákat elsajátítják.
- ☺

3 .Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek

Az 1-es típusú diabétesszel élő gyermek szülőjének más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján speciális ellátást biztosít

A feladat ellátását vállaló pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező foglalkoztatottnak, aki az Oktatási Hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzést elvégezte.

Feladatai:-

- ⇒ a vércukorszint szükség szerinti mérése
- ⇒ szükség esetén, orvosi előírás alapján , a szülővel, más törvényes képviselővel, a megad kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadása.

Az óvodapedagógus feladata:

- ⇒ évente egyszer az óvodaorvosi felvilágosításon való részvétel a diabétesszel kapcsolatban.
- ⇒ Évenet egy szülői értekezleten a cukorbetegség témájának érintése.
- ⇒ A gyermekek számára a cukorbetegségről és a cukorbetegek megsegítéséről beszélgetés.

VIII. SZOLGÁLTATÁSAINK

A szülők érdeklődése, igénye alapján - lehetőségeink és a törvényi rendelkezések figyelembevételével -megszervezzük a szolgáltatásokat. Ingyenesen igénybe vehető szolgáltatás a logopédia, dyslexia - megelőző foglalkozás, a sajátos nevelési igényű gyermekeknek megfelelő szakember biztosítása, valamint a gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete és az óvoda létesítményeinek, eszközeinek használata az ingyenes szolgáltatások igénybe vételéhez.

Jelenlegi szolgáltatásaink:

- gyógytestnevelő
- logopédus
- pszichológus
- fejlesztőpedagógus
- megbízott gyógypedagógus
- konduktor

Logopédiai ellátás:

A logopédus a beszédhibák felszámolásán, valamint a beszéddel összefüggő nyelvi- és kommunikációs zavarok javításán munkálkodik. A szűrések és vizsgálatok alapján látja el a gyermekeket. Az ellátás keretén belül konzultál a

szülőkkel és a pedagógusokkal (információnyújtás, tanácsadás, szakirodalom), szükség esetén foglalkozik a gyermekekkel, vagy további szakembereket ajánl.

A nevelési év végén a középső csoportosok artikulációs szűrővizsgálatait, szeptemberben ezek kontrollját végzi el. Ugyancsak szeptember hónaptól kerül sor az összes tanköteles korú gyermek óvodai diszlexia prevenciós vizsgálatára.

Pszichológiai ellátás:

Intézményünkben óvodapszichológus működik. Tevékenységével a nevelő-oktatómunkát segíti. Az óvodapszichológus munkája elsősorban megelőző jellegű. Óvodapedagógusi jelzés alapján, illetve szülői kérésre látja el a gyermekeket. Az ellátás keretén belül rendszeresen vagy alkalmanként konzultál a szülőkkel és a pedagógusokkal (információnyújtás, tanácsadás, szakirodalom), szükség esetén egyénileg és/vagy csoportosan foglalkozik a gyermekekkel, vagy további szakembereket ajánl.

Fejlesztőpedagógiai ellátás:

Az óvodai fejlesztőpedagógiai munka, olyan pedagógiai tevékenység, amely a tanuláshoz szükséges pszichés funkciók fejlesztését, ill. a sérült funkciók javítását, az esetleg hiányzó funkciók pótlását szolgálja. Megelőzi, vagy csökkenti azokat a tanulási nehézségeket, amelyek a lassúbb érés, vagy egyéb okok miatt keletkeznek a gyermeknél. Megváltoztatja a negatív motivációkat, csökkenti a viselkedési zavarokat, megelőzi a neurotikus tüneteket, melyek már az esetlegesen elszenvedett sorozatos konfliktusok és frusztrációk miatt alakultak ki.

A Szakszolgálat vizsgálata alapján:

- további egy év óvodai nevelésre javasolt (korcsoportját ismétlő),
- beilleszkedési tanulási magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket,
- egyéb pl. rész képesség fejlesztésére szoruló gyermekeket látja el.

További feladata:

- A tehetséges gyermekek differenciált fejlesztése.

Az ellátás keretén belül konzultál a szülőkkel és a pedagógusokkal (információnyújtás, tanácsadás, szakirodalom), foglalkozik a gyermekekkel, vagy további szakembereket ajánl.

Gyógypedagógiai és konduktori ellátás:

A gyógypedagógus (megbízási szerződéssel) az SNI gyermekeket látja el.

Gyógypedagógus feladatai:

- ⇒ SNI gyermekek fejlesztéséhez szükséges egyéni fejlesztési terv készítése a Szakértői Bizottság által meghatározottak figyelembe vételével.
- ⇒ SNI gyermekek fejlesztése az egyéni fejlesztési tervek alapján.
- ⇒ SNI gyermekek fejlesztésének adminisztrációja egyéni fejlődési lapon.
- ⇒ SNI gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógusok munkájának segítése tanácsadás formájában.
- ⇒ Kapcsolattartás a szülőkkel, tanácsadás.
- ⇒ Gyógypedagógiai vélemény készítése felülvizsgálathoz.

Az óvoda heti egy alkalommal biztosít helyet a hitoktatás számára.
Tiszteletben tartjuk a szülők világnézeti vallási - meggyőződését.

Az egészségügyi szakszolgálat dolgozói: gyermekorvos, fogorvos, védőnő látják el óvodánk egészségügyi felügyeletét. Az óvodában végzett szűrővizsgálatok lebonyolítása érdekében a védőnők rendszeresen látogatják óvodásainkat. A költségtérítéssel szolgáltatásokat szülői igények alapján az óvoda nevelési elveit figyelembe véve szervezzük.

IX. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

„Ha valakinek gyermeke van, az elsősorban már nem nő vagy férfi, hanem anya vagy apa.”

Charlotte Bühler

Célunk:

Az óvoda a családdal együtt partneri viszonyban, a családi nevelést kiegészítve biztosítja a gyermekek fejlődését.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait szokásait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A szülő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, az óvónőnek mindezt szaktudásával kell kiegészítenie, mely alapján segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez.

A gyermekek harmonikus fejlesztését megvalósítani csak őszinte, együttműködő, partneri, szülő - pedagógus viszony mellett lehetséges. A személyes kapcsolattartás során érvényesül munkánk során a tapintat, a segítő szándék, a

szülők elfogadása. Amennyiben szükséges, befolyásoljuk a családokat életmódjuk és szemléletük formálásában.

Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. **Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.**

A pszichológus rendszeresen konzultál egyénileg és csoportosan a szülőkkel, pedagógusokkal, alkalmanként a logopédussal, fejlesztő pedagógussal, gyermekvédelmi felelőssel. Aktív kapcsolatot tart fenn a Pedagógiai Szakszolgálattal, szükség esetén a Szakértői Bizottsággal és a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.

Tájékoztatottuk a szülőket programunkról, véleményüket felhasználtuk a helyi pedagógiai program összeállításakor.

Óvodánkban a szülők képviselőtét a Szülői Szervezet (közösség) látja el. Az óvoda életében részvételüket a Szervezeti és Működési Szabályzat szabályozza.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ⇒ Körültekintően szervezze meg az együttműködés formáit.
- ⇒ Információk áramoltatása.
- ⇒ Az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetése.
- ⇒ Hiteles tájékoztatás a gyermekek egyéni fejlődéséről.
- ⇒ A kapcsolattartási formák tervezése, dokumentálása a csoportnaplóban.
- ⇒ Vélemények, szülői igények, visszajelzések, „Szülői kérdőív” kibocsátásával, munkánk eredményességének növelése érdekében.

A kapcsolattartás formái:

- ⇒ Családlátogatások (óvodába lépés előtt és során).
- ⇒ Az óvodába lépők már a beiratkozást követően bekapcsolódhatnak, ismerkedhetnek óvodánkkal az óvoda udvarán.
- ⇒ Beszoktatás fokozatosan az óvodapedagógusok és a szülő megbeszélése alapján a gyermek igényének figyelembe vételével.
- ⇒ Napi információ csere (lényeges eseményekről, a gyermek állapotáról).
- ⇒ Szülői értekezletek, fórumok, fogadóórák.
- ⇒ Nyílt napok.
- ⇒ Nyitott kapu napja (betekintés az óvoda életébe leendő óvodások és szüleik számára)
- ⇒ Bicske Városi Óvoda honlapja: www.bicskevarosiovoda.hu
- ⇒ Szülőkkel, gyermekekkel együtt szervezett programok

- ⇒ Őszköszöntő, Nyárköszöntő, ünnepek, kirándulások, aktuális városi rendezvények
- ⇒ Egyéb összejövetelek

2. A székhely és tagóvodája közötti kapcsolatok

Olyan tartalmi kapcsolat kialakítására törekszünk, melynek során megismerjük, segíthetjük egymás munkáját. A gyermekek megismerhetik tágabb környezetüket, élményeiket gazdagítva.

A kapcsolattartás formái:

- ⇒ látogatások,
- ⇒ ügyelet biztosítása,
- ⇒ továbbképzések,
- ⇒ szakmai bemutatók,
- ⇒ szakmai munkaközösségek,
- ⇒ közös értekezletek,
- ⇒ városi rendezvények.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és **az egyéni** szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata

Cél:

a zavartalan óvodakezddés elősegítése.

Az óvodapedagógusok a kisgyermekeket óvodába lépésük előtt meglátogatják a bölcsődében, és megismerik a gondozó nénik tapasztalatait.

A kapcsolattartás formái:

- ⇒ látogatások,
- ⇒ szülői értekezlet,
- ⇒ városi rendezvények.

4. Az óvoda és az iskolák kapcsolata

Cél:

Óvodánk az iskolákkal olyan tartalmas kapcsolat kialakítására törekszik, mely elősegíti a gyermekek zavartalan iskolakezdését.

Kapcsolattartásunk során arra törekszünk, hogy az iskolák megismerjék munkánkat, Pedagógiai Programunkat.

Vegyék figyelembe tapasztalatainkat, mérési eredményeinket a gyermekek egyéni képességeinek ismerete területén.

- ⇒ A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak megismeréséhez.
- ⇒ Óvodánkban szívesen fogadjuk az iskola csoportjait.
- ⇒ Meghívjuk szülői értekezletre az általános iskolák képviselőit.
- ⇒ Az iskolák meghívására ellátogatunk volt óvodásainkhoz az első osztályba.
- ⇒ Figyelemmel kísérjük gyermekeink iskolai beilleszkedését.

A kapcsolattartás formái:

- ⇒ látogatások,
- ⇒ szakmai megbeszélések, szakmai munkaközösségi együttműködés
- ⇒ értekezletek,
- ⇒ rendezvényeken, ünnepeken, játszóházakon való részvétel,
- ⇒ nyílt napok.

5. Az óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata

Cél:

A közművelődési intézmények adta lehetőségek tudatos felhasználása és beépítése nevelőmunkánkba

A művelődési ház, könyvtár által nyújtott lehetőségekkel, programokkal a kialakult hagyományok szerint élni kívánunk.

A kapcsolattartás formái:

- ⇒ gyermek bérletes előadások látogatása (költségtérítéssel formában)
- ⇒ kiállítások látogatása,
- ⇒ pályázatokon való részvétel,
- ⇒ rendezvényeken való részvétel,
- ⇒ tájékoztató nyomtatványok, programismertető elhelyezése az óvodában,
- ⇒ könyvtári ismeretterjesztő foglalkozások.

6. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Napi kapcsolatban állunk óvodánk fenntartójával: Bicske Város Önkormányzatával. A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival, gyermekvédelemmel összefüggő feladatok ellátásában működünk együtt.

A városban működő gyermekotthonnal partneri kapcsolatot tartunk fenn. A Pedagógiai Szakszolgálat segítőkészen áll óvodásaink és szüleik rendelkezésére.

A Szakértői Bizottság a gyermekek fejlettségének vizsgálatában nyújt jelentős segítséget.

Az egészségügyi szakszolgálat dolgozói: gyermekorvos, fogorvos, védőnő meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében. Az óvodában végzett szűrővizsgálatok lebonyolítását a védőnők segítik.

Intézményenként évente felmérjük a szülői igényeket, ennek megfelelően biztosítjuk az egyházak képviselői számára a gyermekek hitoktatását.

7. Az óvoda kapcsolatainak együttműködésének-továbbfejlesztési lehetőségei:

- ☺ Egyenrangú nevelőtársi viszony, jó partnerkapcsolat.
- ☺ Kezdeményező, elfogadó szerep felvállalása.
- ☺ Bizalmat ébresztő magatartás.
- ☺ Tájékoztatási, véleményezési, egyetértési jogok gyakorlásának biztosítása.
- ☺ Információáramlás folyamatossá tétele, a minőségirányítási rendszer alapján.
- ☺ A szülők elvárásainak, igényeinek, véleményének rendszeres megismerése a minőségirányítási rendszer működtetésével.
- ☺ Javaslatok, elvárások figyelembe vétele, nyitott óvoda működtetése.
- ☺ A szülői jogok érvényesítésének biztosítása minden olyan esetben, amely a gyermekek nagyobb csoportját érinti.

X. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja.

- Pedagógiai program.

- *Az óvoda pedagógiai, működési munkaterve.*

Tervezési időkerete: 1 év. E dokumentum képezi a program és a gyermekcsoportokra elkészített óvónői - tervezés közötti kapcsolatot.

Tartalmazza:

- helyzetfeltáráson alapuló, előző évi értékelést,
- az új nevelési év feladatait, (programfejlesztési, gyermekvédelmi, továbbképzési feladatok, stb.)
- felelősi rendszer megtervezését, feladat lebontással,
- egészség és környezetvédelmi feladatokat,
- kapcsolattartást,
- a nevelőmunka ellenőrzését, értékelését,
- egyéb szolgáltatásokat,
- nevelőtestületi értekezleteket

- *A gyermekcsoportok nevelési - fejlesztési programja.*

Tervezési időkerete: félévente

Tartalmazza:

- a gyermekcsoport szokás és szabályrendszerét, (napirend, hetirend, szokások)
- eseménytervet, időkerete: havi bontásban (ünnepek, kirándulások, mozgás, sport, egyéb programok, óvoda- család programjai, egyéb szervezési, beszerzési feladatok)
- tevékenységi terv, időkerete: heti bontásban (fejlesztés célja, feladatai, tartalma)

- *Az egyéni fejlődés- fejlesztés dokumentumai.*

Tervezési időkerete: folyamatos, félévente

Tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséét,
- az óvónők megfigyelését,
- a fejlesztési programot,
- mérési eredményeket DIFER
- orvos, védőnő, pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus esetleges feljegyzéseit, javaslatait,
- egyéni fejlesztési terveket (SNI, BTMN)

- *A logopédus szakmai dokumentumai:*
 - forgalmi napló
 - munkanapló az ellátásról
- *A fejlesztőpedagógus szakmai dokumentumai:*
 - egyéni nyilvántartási lap és foglalkozási napló
 - munkanapló az ellátásról
 - egyéni fejlesztési terv
- *A pszichológus szakmai dokumentumai:*
 - egyéni nyilvántartási lap és foglalkozási napló
 - egyéni vizsgálatok dokumentációs anyagai
- *A gyógypedagógus szakmai dokumentumai:*
 - egyéni nyilvántartási lap
 - egyéni fejlesztési terv

XI. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

1. Az óvodába lépés

Intézményünkbe a gyermekek felvételét a köznevelési törvényben előírtaknak megfelelően végezzük.

Az óvodai felvétel, elhelyezés folyamatos.

Az óvodás évek megtervezésénél figyelembe vesszük a kisgyermek egyéni érését, fejlettségét.

A szülők időbeni, megfelelő tájékoztatása segítség a fokozatos óvodakezdésben (gyermekorvos, védőnők, Családsegítő munkatársai, óvodapedagógusok együttműködése).

A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

Az óvodapedagógus feladata:

- ⇒ a gyermek számára idegen környezetben a szorongás csökkentése
- ⇒ a gyermek érdeklődésének felkeltése, pozitív élményekhez juttatása
- ⇒ az óvoda szabályrendszerének, elvárásainak áthidaló közvetítése a gyermek felé.

A pszichológus feladatai:

- ⇒ a változások okozta extrém mértékű szorongás csökkentése
- ⇒ szülői konzultációk, tanácsadás

2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére Iskolai tanulásra alkalmasság, iskolaérettség

„Az esetek többségében azonban nem az intelligencia színvonaláról van szó, hanem alkalmazkodásról.”

Mérei Ferenc- V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

Testi érettség

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül egy újabb alakváltozáson megy át.

Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.

Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb.

Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.

Képes arra, hogy mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítsa.

Lelki fejlettség

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.

A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.

A lelkileg- szellemileg egészségesen fejlődő gyermek jellemzői:

- Érzékelése, észlelése differenciálódik, különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő- szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, megnevezi hazáját, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megóvásához, megbecsüléséhez szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociális érettség

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Kudarctűrő képessége folyamatosan erősödik.
- Feladattudata kialakulóban van és ez a feladat megértésben, a feladattartásban és a feladatok egyre eredményesebb szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Pszichológus feladatai:

- ⇒ Szükség esetén javaslatok, véleményezés az iskolaérettség témakörében.
- ⇒ Szülői konzultációk, tanácsadás pl. az iskolaválasztásban.

- ⇒ Az iskolával kapcsolatos előzetes szorongások csökkentése.
- ⇒ Szükség esetén az iskola felkeresése a gyermek iskolai integrációjának elősegítése céljából.

Iskolai tanulásra alkalmasnak tartjuk a gyermeket, ha az iskola első osztályának norma szintű követelményeit teljesíteni tudja, magatartásával megfelelő módon alkalmazkodik az iskolai közösségben. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az iskolába lépés a törvényi előírások alapján a gyermek érdekeinek megfelelően történik, mely függ a gyermek életkorától, fejlettségétől.

A köznevelésről szóló törvény 45. § módosított (2) bekezdése szerint a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. Hatályos 2020.01.01-től.

XII. A CÉLHOZ RENDELT ESZKÖZRENDSZER

Képzés, továbbképzés terén szükségesek:

Szervezett továbbképzések,

A továbbképzéseket a 2013-14-es nevelési évben Bicske Város Önkormányzata TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0097 számú „Megújuló pedagógiai munka és környezet Bicske Város óvodáiban” című pályázat biztosította.

Folyamatos szakirányú továbbképzések, intézményi költségvetésben tervezettek.

Tárgyi feltételek terén:

Minden évben az intézményi költségvetésben biztosítani szükséges az alapvető játékokra, szakmai eszközökre, anyagokra, tervezett kirándulásokra az infláció mértékével növelten- a pénzeszközöket.

A tárgyi feltételek biztosítását az intézményi eszköz- és felszerelési jegyzék tartalmazza.

XIII. A PROGRAM FELÜLVIZSGÁLATA

Programunkat háromévente, ill. szükség szerint felülvizsgáljuk. E munkában óvodánk valamennyi dolgozója rész vesz.

Évente:

Elemezzük, értékeljük az óvoda nevelő- fejlesztő munkáját:

- a gyermekek ismeret és képesség szintjét, (DIFER)
- szokás - szabályrendszerét,
- a szülők igényeit, elvárásait,
- az óvoda tevékenységrendszerét, fejlesztési tartalmait,
- a nevelőtestület szakmai állapotát, módosító javaslatainak beépíthetőségét,
- az óvoda tárgyi feltételeit és dokumentumait.

Megfigyeljük, mérjük:

- a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő, fejlesztő tartalmak,
- a program milyen eredményeket hozott a szocializáció terén a megismerésben, a kommunikációban,
- mit mutatnak a szülők visszajelzései.

Az értékeléshez a dokumentumelemzést, a feltételek vizsgálatát, a nevelő- fejlesztő munka közvetlen megfigyelését alkalmazzuk.

A tervezett nevelés- fejlesztés eredményeit vizsgáljuk:

- a gyermekek, egészséges életmódra nevelés terén elért fejlettségét,
- az érzelem és szocializáció terén elért fejlettség eredményeit,
- a gyermekjátéokra jellemző fejlettségi szintet,
- a gyermekek mesélése, éneklése, vizualitása, környezetismerete, mozgása, munkavégzése terén elért fejlettség eredményeit.

Vizsgáljuk a meglévő feltételrendszert: személyi, tárgyi körülményeket.

Az éves munkaterv tartalmazza a konkrét ellenőrzésre vonatkozó feladatokat és az ellenőrzésben, értékelésben résztvevők körét.

Az önellenőrzést, önértékelést minden kolléga elvégzi.

Az óvónők módszertani szabadsága mellett, a program célkitűzéseit mindenkinek kötelező betartani.

Bicske Városi Óvoda – Komplex személyiségfejlesztő pedagógiai programja

XIV. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

XIV. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Nyilatkozat

Az óvoda nevelőtestülete át nem ruházható jogkörében a helyi nevelési programot 2025. év augusztus hó 29. napján tartott határozatképes ülésén 100 %-os igenlő szavazattal 12/2025. (VIII.29.) nevelőtestületi határozatával elfogadta.

Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai a jegyzőkönyvben hitelesítő aláírásukkal tanúsítják az alábbi törvényi felhatalmazások alapján:

2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 26.§ (1)

2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 63.§ (1) f)

2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 83.§ (2) g)

(jegyzőkönyv kivonata 4. számú melléklet)

Kelt: Bicske, 2025. augusztus 29.

Tóth Erzsébet
Tóth Erzsébet
igazgató

Némethné Glosszauer Mónika
Némethné Glosszauer Mónika
munkaközösségek képviselője

Jóváhagyta a fenntartó részéről:

Bicske Város Önkormányzat Képviselő-testületének 21/2019 (XII.11.)

önkormányzati rendelete alapján a Szervezeti és Működési Szabályzata szerint:

Sulyokné Guba Judit
Humánerőforrások Bizottság elnöke

Kelt: Bicske, 2025.

XV. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

XV. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program érvényes:

2025.

Az óvodai Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

Törvényi szabályozás

Szervezeti átalakítás, átszervezés

Személyi változások

Nevelőtestület kérésére

Törvény által biztosított szülői jogok érvényesítése esetén.

A PEDAGÓGIAI PROGRAMOT 2023. szeptember 1-jétől az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el, és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. [Nkt. 26. § (1) bek., 83. § (2) bek. g) pont].

A Szülői Szervezet a Pedagógiai Programról megismerési lehetőséget, tájékoztatást kap.

2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 72.§ (5) a)

A programmódosítás előterjesztése:

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala: az óvoda honlapján, óvoda épületenként szülői példány biztosítása az arra kijelölt helyen.

Bicske, 2025. augusztus.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról Magyar Közlöny 2012.
Az óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról Magyar Közlöny 2009.
Az óvodai nevelés országos alapprogramja Magyar Közlöny 1996.
Az óvodai nevelés programja OPI, Bp., 1989.
Balázsne Szűcs Judit: Az ember aki óvodás Szort BT, Bp., 1997.
Szaitzne Gregorits Anna: Szabadon, játékosan, örömmel Szort BT, Bp., 1998.
Dankó Ervinne: Nyelvi - kommunikációs nevelés az óvodában OKKER, 1999.
Dr.Benedek István: Az intézményvezetés négy tétele OKKER, Bp.,1999.
Fábián Katalin - Laminé Antal Éva: Biztos minőség
- Minősegbiztosítás az óvodában!? Fabula Humán Szolgáltató BT. Bp., 2000.
Fábián Katalin - Laminé Antal Éva: Mérészközök, felmérőlapok
gyűjteménye az óvodai minősegbiztosítás elkészítéséhez FABULA BT. Bp. 2000.
Fábián Katalin: Tev.központú óvodai nevelési program. FABULA BT. Bp. 1996.
Dr.Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban OKKER Okt. Kiadó, 1999.
Nagy Jenőne: Csak tiszta forrásból Color Print Shop Bt. Szolnok, 1996.
Nagy Jenőne: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés OKKER Kiadó,Bp.1997.
Perlai Dezsőne: Az óvodáskor fejlesztő játéakai OKKER Kiadó 1998. Villányi
Györgyne: Óvodai programkészítés OKKER Kiadó 1998.
Kővér Sándorné dr.:Óvodavezetés nem csak vezetőknek Hajdúböszörmény,1993.
Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan Medicina 1997.
Porkolábné dr. Balogh Katalin: Komplex
prevenciós óvodai program Volán Humán Oktatási és Szolgáltató RT.1997.
Salamon Jenő: A megismerő tevékenység
fejlődés tana Nemzeti Tankönyvkiadó Bp. 1995.
Dr. Rókusfalvy Pál: Bevezetés
a pszichológiába Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola 1993.
Petren Ferencne: Az óvodavezetés
elmélete és módszertana Comenius Bt.,Pécs, 1999.
Szemán Józsefné dr. Útmutató A hátrányos helyzetű
cigány gyermekek óvodai neveléséhez. Hektográf Nyomda Püspökladány 1996.
Trencsényi László - Villányi Györgyne: Minősegbiztosítás
az óvodai- nevelési programban hogyan? OKKER Kiadó 1999.
Strauszné Simonyi Erzsébet: Az iskolai gyermekvédelem helye a
gyermekvédelem rendszerében Fővárosi Pedagógiai Intézet Bp. 1998.
Villányi Györgyne: Tanulmányok a
kisgyermeknevelésről OKKER Oktatási Iroda 1998.
Forrai Katalin: Ének az óvodában Zeneműkiadó Budapest 1974.
Raabe könyv

MELLÉKLETEK

1. számú: Alapító Okirat
2. számú: Német kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű Óvodai csoportok
kiegészítő programja
3. számú: Intézményi eszköz és felszerelési jegyzék
4. számú: Jegyzőkönyv kivonata

Okirat száma: 77/2024. (VIII.16.)

Alapító okirat

módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 8/A. §-a és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 21. § (2) és (3) bekezdése alapján a Bicske Városi Óvoda alapító okiratát a következők szerint adom ki:

1. A költségvetési szerv

megnevezése, székhelye, telephelye

1.1. A költségvetési szerv

1.1.1. megnevezése: Bicske Városi Óvoda,

1.1.2. rövidített neve: BVÓ

1.2. A költségvetési szerv

1.2.1. székhelye: 2060 Bicske, Árpád u. 13.

1.2.2. telephelye:

	telephely megnevezése	telephely címe
1	Bicske Városi Óvoda Kakas Tagóvodája	2060 Bicske, Apponyi Albert u. 2/A

2. A költségvetési szerv

alapításával és megszűnésével összefüggő rendelkezések

2.1. A költségvetési szerv alapításának dátuma: 2012. szeptember 1.

2.2.4. A költségvetési szerv alapítására, átalakítására, megszüntetésére jogosult szerv

2.2.1. megnevezése: Bicske Város Önkormányzata Képviselő-testülete

2.2.2. székhelye: 2060 Bicske Hősök tere 4.

2.3. A költségvetési szerv jogelőd költségvetési szervének

	megnevezése	székhelye
1	Szivárvány Óvoda	2060 Bicske Árpád u. 13.
2	Kakas Óvoda	2060 Bicske Rózsa u. 1.

3. A költségvetési szerv irányítása, felügyelete

3.1. A költségvetési szerv irányító szervének

3.1.1. megnevezése: Bicske Város Önkormányzata Képviselő-testülete

3.1.2. székhelye: 2060 Bicske Hősök tere 4.

3.2. A költségvetési szerv fenntartójának

3.2.1. megnevezése: Bicske Város Önkormányzata

3.2.2. székhelye: 2060 Bicske Hősök tere 4.

4. A költségvetési szerv tevékenysége

4.1. A költségvetési szerv közfeladata: Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 6. pontja alapján óvodai ellátás, a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény – továbbiakban: Köznev. tv. – 4. § 14a. a) pontja, valamint 8. § (1) bekezdésében foglalt óvodai neveléssel, a Köznev. tv. 4. § 14a. r) pontja alapján a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésével összefüggő feladatok ellátása. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény – továbbiakban: Gyvt. – 21. § szerinti gyermekétkeztetési, 21/A. § - 21/C. § szerinti intézményi gyermekétkeztetési; ingyenes és kedvezményes intézményi, valamint szünidei gyermekétkeztetési feladatok ellátása.

4.2. A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

	szakágazat száma	szakágazat megnevezése
1	851020	Óvodai nevelés

4.3. A költségvetési szerv alaptevékenysége:

a.) Az óvodai nevelés keretében logopédiai, valamint dyslexia-megelőző foglalkozások szerepelnek, a gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete biztosított.

b.) A Köznev. tv. 47. §-a alapján az intézmény ellátja az olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján: mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), enyhe értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

c.) A nevelőmunka az óvodában pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek megvalósításához, amelyből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges.

d.) Az intézmény gondoskodik a Gyvt. – 21. § szerinti gyermekétkeztetési, 21/A. § - 21/C. § szerinti intézményi gyermekétkeztetési; ingyenes és kedvezményes intézményi, valamint szünidei gyermekétkeztetési feladatok ellátásáról.

4.4. A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

	kormányzati funkciószám	kormányzati funkció megnevezése
1	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3	091130	Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
4	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
5	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
6	096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
7	098021	Pedagógiai szakszolgáltató tevékenység szakmai feladatai

4.5. A költségvetési szerv illetékessége, működési területe: Bicske Város közigazgatási területe

5. A költségvetési szerv szervezete és működése

5.1. A költségvetési szerv vezetőjének megbízási rendje: A költségvetési szerv vezetőjét Bicske Város Önkormányzata Képviselő-testülete nevezi ki legfeljebb 5 évig terjedő határozott időtartamra, köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban, a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvényt, valamint a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet rendelkezései alapján.

5.2. A költségvetési szervnél alkalmazásban álló személyek jogviszonya:

	foglalkoztatási jogviszony	jogviszonyt szabályozó jogszabály
1	köznevelési foglalkoztatotti jogviszony	2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról, a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról szóló 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet
2	megbízási jogviszony	a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény

6. A köznevelési intézményre vonatkozó rendelkezések

6.1. A köznevelési intézmény

6.1.1. típusa: Óvoda

6.1.2. alapfeladatának jogszabály szerinti megnevezése: A Nktv. 4.§ 14.a a) pontja, a Nktv. 4.§ 14.a r) pontja, valamint az Nktv. 8.§ (1) bekezdése szerint a köznevelési intézmény alapfeladata:

óvodai nevelés, valamint

a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

6.1.3. gazdálkodásával összefüggő jogosítványok: a költségvetési szerv előirányzatai fölött teljes jogkörrel rendelkezik. A költségvetési szerv önálló gazdasági szervezettel nem

rendelkezik, pénzügyi, gazdasági a Bicskei Polgármesteri Hivatal, 2060 Bicske, Hősök tere 4., PIR: 361493. látja el.

6.2. A köznevelési intézmény tagintézménye(i):

	tagintézmény megnevezése	tagintézmény címe
1	Bicske Városi Óvoda Kakas Tagóvodája	2060 Bicske, Apponyi Albert u. 2/A

6.3. A feladatellátási helyenként felvehető maximális gyermek-, tanulólétszám:

	feladatellátási hely megnevezése	alapfeladat megnevezése	munkarend megjelölése	maximális gyermek-, tanulólétszám
1	Bicske Városi Óvoda	a) Óvodai nevelés b) a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése		120 fő, ebből sajátos nevelési igényű 5 fő
2	Bicske Városi Óvoda Kakas Tagóvodája	a) Óvodai nevelés b) a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése		264 fő, ebből sajátos nevelési igényű 10 fő

6.4. A feladatellátást szolgáló ingatlanvagyon:

	ingatlan címe	ingatlan helyrajzi száma	vagyon feletti rendelkezés joga vagy a vagyon használati joga	az ingatlan funkciója, célja
1	2060 Bicske Apponyi Albert u. 2/A	2359	az ingatlan Bicske Város Önkormányzatának tulajdona	óvodai szolgáltatás
2	2060 Bicske Árpád u. 13.	19	az ingatlan Bicske Város Önkormányzatának tulajdona	óvodai szolgáltatás

ZÁRADÉK

Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 5. § (4) bekezdése alapján a Magyar Államkincstár nevében igazolom, hogy jelen alapító okirat módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövege megfelel az alapító okiratnak a BICSKE VÁROSI ÓVODA 2024. augusztus 29. napján kelt, 2024. január 01. napjától alkalmazandó 76/2024. (VIII.16.) számú Módosító okirat okiratszámú módosító okirattal végrehajtott módosítása szerinti tartalmának.

Kelt: Székesfehérvár, 2024. szeptember 02.

2. számú melléklet

**A NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉST FOLYTATÓ KÉTNYELVŰ
ÓVODAI CSOPORTOK KIEGÉSZÍTŐ PROGRAMJA**

„A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda mindkét nyelv, a nemzetiség nyelve és a magyar nyelv fejlesztését szolgálja. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül, a hangsúly a nemzetiségi nyelv fejlesztésén van. A két nyelv használatának arányát a pedagógiai programban kell meghatározni úgy, hogy annak az óvodai nevelési év első hónapjában az érintett gyermekek nyelvismerete vonatkozásában végzett felmérés adataira kell épülnie.” (17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet 4.§ (5) bekezdése)

A német nemzetiségi óvodai nevelés jellemzője:

- „1. A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.
2. A nemzetiségi nevelés célja és feladata, hogy biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermekek számára; ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat; észtse fel a gyermeket a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására; segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.
3. A nemzetiségi nevelést folytató óvodában törekedni kell arra, hogy gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett - figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét - minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzásra alapuló nyelvelsajátítást.
4. A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítja csoportjainak heti- és napirendjét.”

(17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról 3. sz. melléklet)

Deutsche Nationalitäten Kindergarten-Erziehung in den gemischten Altersgruppen Ficanka, Mokos und Katica.

Ziel:

Außer den Erziehungszielen der Kindergärten die in dem landesweiten Grundprogramm festgehalten sind, werden die Richtlinien für die Kindergarten- Erziehung der Nationalitäten, in Betracht gezogen.

Die Ziele der Erziehung zur Nationalitätensprache sind wie folgt:

Die Vermittlung der deutschen Nationalitätensprache zu den Kindern mit Rücksicht auf ihren individuellen Entwicklungsstand.

Das Pflegen der Kultur und der Traditionen damit die Kinder das kennen lernen.

Die Erweiterung des Wortschatzes, die Übung der Aussprache, die Entwicklung der Sprechfähigkeit in natürlichen Situationen, wie bei alltäglichen Handlungen und beim Spielen.

Aufgaben:

- Es ist wichtig eine gefühlsreiche (zwei)sprachige Atmosphäre zu schaffen und die beiden Sprachen (sowohl die Ungarische als auch die Minderheitensprache) den Kindern in unterschiedlichen Situationen und Tätigkeiten zu vermitteln.

- Bei abwechslungsreichen Tätigkeiten lassen wir das Verstehen nach dem Hören üben, wir vermitteln die Melodie der Sprache durch spielerische Reime und Kinderlieder sowie durch die Wiederholung einfacher Ausdrücke aus dem alltäglichen Leben.

- Wir lassen die Sprache regelmäßig in täglichen Situationen mittels Anschauungsmaterialien (Puppen, Bilder) üben.

Der Inhalt der Entwicklung:

Der passive Wortschatz des Kindes ist zu entwickeln und muss in kommunikativen Situationen aktiv gemacht werden. Die rhythmisch wiederholten Texte, Satzmodelle können plastisch gemacht werden, damit werden die Situationen für die Kinder verständlicher. Die Kinder der großen Gruppe müssen in ihrer Antwortgebung und in ihrer sprachlichen Ausdrucksfähigkeit bestärkt werden.

Hervorgehobene Aufgaben sind die Pflege der Traditionen, die Weitergabe der nationalen Kultur, die Vererbung der noch übrig gebliebenen sprachlichen Elementen wie (eventuell lokal gesammelte) Volkslieder, Reime Märchen oder Gedichte und deren Vermittlung zu den Kindern um die Identität zu formen und zu verstärken. Genauso wichtig ist die gefühlsmäßige Bindung in den alltäglichen Situationen zu prägen und damit das Sicherheitsgefühl des Kindes zu erschaffen und zu verstärken.

Die Kleinkinder eignen sich die Verhaltensweisen und Lösungsarten der unterschiedlichen Situationen in der Kommunikation ohne Hemmungen und mit hervorragender Fähigkeit der Nachahmung vom Erzieher als von einem Modell an. Das Kind ist in diesem Alter von Natur aus neugierig, möchte alles kennen lernen, ausprobieren, über die umgebende Welt Erfahrungen sammeln. Auf mehrere Sinnesorgane wirkend, mit wiederholten, geduldigen Erklärungen können wir sie die Umwelt erkunden lassen.

Das Interesse des Kindes - und auch die qualitativ hochwertige Arbeit mit der Sprache – erfordert von dem/der Erzieher(in) dass sein/ihr Sprechen und Betonung in den

kommunikativen Situationen mit seiner/ihrer Gestik, Mimik, mit der Körperhaltung und mit der ganzen inneren Welt in Harmonie ist. Der/die Erzieher(in) spricht mit den Kindern in der Nationalitätensprache und die schon von vorher bekannten Wörtern und die Metakommunikation verhelfen die Kinder dazu ihn/sie zu verstehen.

Die Pflege der Traditionen

Ergänzung zum Kapitel „Pflege der Volkstraditionen, Feste der Natur und der Gruppe“

Feste, Bewahrung der Traditionen der deutschen Nationalitäten

Herbst:

Am Sankt Michaels-Tag – Ernte Dankfest

Am Sankt Martinstag Feier in den Nationalitätengruppen – Martinstag

Winter:

Advent

Nikolausfest

Weihnachtsfest

Fasching

Frühling:

Ostern

Muttertag

Das Beliebt machen der deutschen Nationalitätensprache

Die Kinder, die in den Nationalitätenkindergarten eingeschrieben werden sind von ungarischer Muttersprache, deshalb ist es maßgebend die emotionale Sicherheit zu schaffen und dem Prinzip der Allmählichkeit zu folgen. In dem ersten Monat vom Kindergartenjahr machen wir eine Untersuchung, um die Sprachkenntnisse den Kindern zu kennenlernen, damit wir unsere Aufgaben wir darauf aufbauen können.

Wir verwirklichen in dem Alltag die Übermittlung und Pflege beider (sowohl der ungarischen als auch der deutschen Nationalitäten) Kulturen in kleinen Schritten. Wir gewähren den Kindern genügend Zeit dafür ihre individuellen Fähigkeiten zu entfalten und zu entwickeln, ihr Neugier und Bedürfnisse – nach Möglichkeit – zu befriedigen und ihre Probleme zu lösen.

Die Kinder im Kindergartenalter eignen sich das Wissen durch Nachahmung an. So ist es bei der muttersprachlichen Erziehung sowie bei anderweitigen Erkenntnisformen und vor allem im Bereich der Erziehung der deutschen Nationalitätensprache.

Das Model-Verhalten des Erziehers/der Erzieherin ist deshalb unentbehrlich, da er/sie von den Kindern nachgeahmt wird. Er/sie soll deshalb die Sprache gut beherrschen, soll in der deutschen Nationalitätensprache einfach formulieren. Er/sie soll die Sätze und Ausdrücke zuerst in ungarischer Sprache von bestimmten Bewegungen begleitet einführen und dann in Begleitung derselben Bewegungen die Äußerungen in der anderen Sprache wiederholen.

Die Aufgabe der Erziehung der Nationalitätensprache erfordert von dem/der Erzieher(in) dass er/sie die Sprache gerne und fließend spricht und die Sammlung und des Kulturerbes mit Herz und Seele übernimmt und diese dem Kinder gegenüber begeistert vermittelt.

Die Integration der sprachlichen Entwicklung in den Wochen- und Tagesplan der Kinder (Das Prinzip der Allmählichkeit)

Die Themen der Beschäftigungen in deutscher Sprache sind an die Themen der unterschiedlichen Tätigkeiten in ungarischer Sprache (Umwelt, Musik, Märchen und Reime) geknüpft.

Nach der Eingewöhnungsphase, nachdem der emotionale Kontakt zu dem Erzieher/der Erzieherin hergestellt ist, werden sogar die Kinder der kleinen Gruppe morgens in deutscher Sprache empfangen.

Die Lenkung der alltäglichen Tätigkeiten, wie das Grüßen, das Hände-Waschen und auch sonstige Tätigkeiten der Körperpflege (Benützung des Taschentuches, sich Kämmen), Diensthabende Arbeit sowie das Frühstück werden Schritt für Schritt mehr in deutscher Sprache ausgeführt. Natürlich muss die Lenkung der Spieltätigkeit, sowie die Lösung der Konflikte in ungarischer Sprache erfolgen, aber die Wörter, die erlernten Ausdrücke melden sich immer öfter auch im Fluss des Spielens. Der/die Erzieher(in) ist auch bestrebt, das tagtägliche Turnen in deutscher Sprache zu leiten, aber auch bei diesen Tätigkeiten halten wir uns an dem Prinzip der Allmählichkeit.

Die Beziehung der sprachlichen Entwicklung zu den restlichen Tätigkeitsformen

Das Spiel

Die sprachlichen Inhalte müssen den Kindergartenkindern nicht „beigebracht“ werden, sondern wir müssen sie diese in von uns geplanten und initiierten unterschiedlichsten Spielformen erleben lassen.

Wir betrachten das Spiel nicht nur als die erstrangige Tätigkeit des Kindes und die effektivste Form des Lernens sondern auch als ein Mittel zur Motivation, das ist also der einfachste Weg zur Aneignung der Sprache. Beim Spiel und bei den spielerischen Beschäftigungen erfolgt die Entwicklung der angemessenen Stufe des sprachlichen Signalsystems: die Erweiterung des Wortschatzes, die Entwicklung in der Wort-, Satz-, und Textebene.

Beim Spielen schaltet sich der/die Erzieher(in) indirekt aber bewusst ein, wird auch selber zum Spielgefährten. Von dem Erwachsenen wird eine aktiv mithandelnde Person, die mit der Gruppe zusammen spielt, lenkt und korrigiert die Fehler unbemerkt in dem er/sie die falsch ausgesprochenen Sprachbrücken richtig wiederholt.

Sport/Körperbildung

Zur Leitung der Körperbildung sind klare, genaue, verständliche und für alle eindeutige Ausdrücke nötig, deshalb erfolgt der Sport auf alle Fälle in ungarischer Sprache. Aber diese Beschäftigung ermöglicht es den Kindern, die Benennung ihrer Körperteile in deutscher Sprache kennen zu lernen, sowie sich in dem Raum zu orientieren, diese können also zur Erweiterung des deutschen Wortschatzes beitragen. Dadurch lernen sie also die Aufgaben zu verstehen und sie eignen sich einfachere Richtungsbezeichnungen wie herauf, herunter, oben, unten, an die Seite und neben, und die Körperteile an

Das aktive Erkennen der Außenwelt

Die Themen dieser Beschäftigungen knüpfen sich an die Themen der jeweiligen ungarischen Beschäftigungen an. Was schon in ungarischer Sprache mit Sicherheit gelernt ist, wird auch in deutscher Sprache bearbeitet.

Solche Themen sind: Sich Vorstellen, Zeichen, Alter, Familie, Wetter, Sich Anziehen (wichtigste Kleidungsstücke), Körperteile, Zahlen, mathematische Begriffspaare (groß-klein, kurz-lang), Verkehrsmittel, Tiere, Möbel, Farben, Obst und Gemüse.

Diese können nicht nur in den deutschen Beschäftigungen erscheinen, sondern auch zu den ungarischen ergänzend sein.

Die mathematischen Tätigkeiten werden auf jedem Fall in ungarischer Sprache gehalten.

Musik, Lied und Kindertanz

Das ist vielleicht das wichtigste Gebiet der deutschen Nationalitäten- Beschäftigungen, da es für die Kinder die emotionale Bindung zur Sprache bestimmt. Dies ermöglicht das Aneignen deutscher Lieder und Reime sowie das Spielen deutscher Kinderspiele.

Der Rhythmus der Lieder und Reime, deren leichte, spielerische Bewegungsformen stehen den Spielbedürfnissen der Kinder im Kindergartenalter nahe. Zu den wichtigen Aufgaben der Kindergärtnerin gehört, dass sie für diese Spiele den meisten Raum sichert.

Um das richtige Material heraus zu wählen gibt unsere Textsammlung die Unterstützung.

Das schon angeeignete deutsche Material kann an die ungarischen Beschäftigungen anknüpfen (die Kindergärtnerin kann das zum Beispiel zur Darstellung von laut-leise oder hoch-tief anwenden).

Da das Ziel es ist, eine Kultur zu übermitteln, sollten die Beschäftigungen mit deutschen Nationalitäten-Traditionen, Bräuchen, Kinderspielen und Tänzen angereichert werden. Jährlich sollten die Kinder einen deutschen Volkstanz erlernen, sie sollten auch die lokalen Trachten und alte Gebrauchsgegenstände kennen lernen.

Das Gelernte können sie auch ihren Eltern und ihren Kameraden im Rahmen eines offenen Tages vorstellen. Das Kennenlernen der Trachten können die im Kindergarten zur Verfügung stehenden Kleider unterstützen. Diese können sie bei Darstellung der Tänze oder bei festlichen Gelegenheiten tragen.

Das Musikhören gehört organisch zu dem Alltagsleben der Gruppe hinzu. Die Kindergärtnerin soll die Möglichkeit erschaffen, dass die Kinder auch auf diesem Gebiet die lokale Kultur antreffen, sie deutsche Nationalitätenmusik hören. Die Institution wird ihre Sammlung diesbezüglich fortwährend mit deutschen Nationalitäten CD-s erweitern. Die Kinder sollten möglicherweise mit ihren Eltern zusammen deutsche Nationalitäten-Veranstaltungen besuchen.

Märchen, Reime und dramatische Spiele

Der/die Erzieher(in) soll mit Puppen kurze Reime, Geschichten erzählen. Bei der Auswahl der dramatischen Spiele können auch die beim Sport angewandten nachahmenden Spiele auf die Reihe kommen, diesmal mit deutscher Lenkung (wir tun so als ob wir einen Luftballon aufblasen würden, oder als ob wir Zweige im Wind wären usw.).

Zeichen, Malen, Handarbeit

Der/die Erzieher(in) soll die Möglichkeit zur Erweiterung des Wortschatzes nutzen (Farben, Instrumente), ansonsten wird diese Beschäftigung dem Sport ähnlich in ungarischer Sprache geleitet. Sofern die Tätigkeit von der Beschäftigung ins Spielen übergeht, können das Loben und die Anregung in deutscher Sprache erfolgen.

Arbeitsartige Aktivitäten

Die Kinder gehen in dem Kindergarten auf einer täglichen Basis arbeitartigen Tätigkeiten

nach (Arbeit eines Diensthabenden, Umgestaltung des Raumes zum Schlafen, Vorbereitung der Arbeitsmittel, Ordnung machen, im Garten arbeiten etc.)

Unsere Hauptaufgaben

- Während der arbeitsartigen Tätigkeiten ist es die Formung und Erweiterung des passiven Wortschatzes des Kindes.;
- Anwendung von Satzmodellen in den Handlungen, bei älteren Kindern die Ermunterung zum Gebrauch der Satzmodelle;
- Das Kennen lernen der Phasen der arbeitsartigen Tätigkeiten dem Entwicklungsstand und den individuellen Fähigkeiten des Kindes angemessen;
- Die Sicherung von genügender Zeit dafür, dass die Phasen der Tätigkeiten ngeeignet, ausgeführt und richtig beendet werden können.

Die Eigenschaften der sprachlichen Entwicklung

Die **3-4 jährigen** Kinder sollen ihr Zeichen lernen und sie sollten sich vorstellen können. Dem Entwicklungsstand der Gruppe entsprechend sollten sie 2-3 Lieder, Reime und mit Lied begleiteten Spiele kennen. Sie sollten mit ihren Eltern zusammen an dem Offenen Tag der Nationalitätengruppe teilnehmen, sie sollten sich deutsche Volksmusik anhören. Die Themen zum aktiven Kennenlernen der umgebenden Welt sollten in die ungarischen Beschäftigungen eingebunden sein. Allmählich sollte der Sport in deutscher Sprache eingeführt werden. Die Kinder sollten in deutscher Sprache grüßen, beim Essen einen guten Appetit wünschen. Die Kindergärtnerin soll die Aktivitäten zur Körperpflege stufenweise auf Deutsch lenken. In der kleinen Gruppe wird die Teilnahme an den deutschsprachigen Initiativen durch die Motiviertheit und den Entwicklungsstand der einzelnen Kinder beeinflusst.

Die **4-5 jährigen** Kinder kennen schon auch die Zeichen ihrer Kameraden. Die Kindergärtnerin erweitert die Anzahl der Reime, Lieder und Spiele. Sie sollten die in der Nähe liegenden deutschsprachigen Siedlungen und deren Institutionen besuchen und sie sollten volkstümliche Tänze lernen. .

Die **5-6-7 jährigen** Kinder nehmen an Initiativen in deutscher Sprache teil, die in Bezug mit den ungarischen Beschäftigungen stehen.

Die zu erwartenden Resultate der Entwicklung am Ende des Kindergartenalters

- Die Kinder nehmen an den Beschäftigungen gern teil, sie achten auf ihre Kameraden und passen aufeinander auf;
- sie können über Bilder einfachere Behauptungen äußern;
- sie erreichen das Niveau des sprachlichen Verstehens und können auch einfachere Antworten geben;
- sie verstehen die einfacheren Fach- und Befehlswörter (täglicher Sport), Formen und Richtungen;
- sie erkennen und verstehen einfachere Ausdrücke und Wörter und sie können diese in der täglichen Praxis auch angemessen anwenden;
- die neuen Wörter können sie in ihre Gespräche einbauen;
- sie kennen 10-12 Kinderlieder, Kinderreime, und diese sprachlichen Elemente erscheinen auch in ihren spielerischen Aktivitäten

- sie können auf einfachere Fragen ihrer Person und ihrer unmittelbaren Umgebung betreffend in deutscher Sprache antworten

- über die Kenntnisse und über das lexikale Wissen hinaus haben sie eine gefühlsmäßige Bindung zu ihren Nationalitäten-Erlebnissen, zu der (altersgerecht vermittelten) Kultur.

Die Mittel der deutschen Nationalitäten-Erziehung

Über die traditionell benützten Kindergarten Hilfsmitteln (wie Möbel, Spielzeug, Beschäftigungsmittel, Pflege und Hygienemitteln) hinaus müssen die Mittel für die Gruppe fortwährend erweitert werden:

- Die Kinder- und Fachliteratur, die die deutsche Nationalitätenkultur vermittelt. Sammlungen die die musische Erziehung unterstützen.
- Charakteristische deutsche Nationalitätenspiele und Beschäftigungsmaterialien.
- Einfachere Volkstrachten

Die finanzielle Deckung dafür gewährt das jährliche Budget der Institution, sowie die auf die Nationalitätengruppe fallende Proportion der verbindlich abzusondernden Fonds für Besorgung von Mitteln.

Jegyzőkönyv kivonat

KIVONAT

A Bicske Városi Óvoda 2025. 08. 29.-én megtartott Nevelőtestületi értekezletén készült jegyzőkönyvből

12/2025. (VIII.29.) számú Nevelőtestületi

HATÁROZAT

Tárgy: Pedagógiai Program módosítása

A Bicske Városi Óvoda, Pedagógiai Program módosítását a Nevelőtestület – egyhangzóan elfogadta.

-Kmft.-

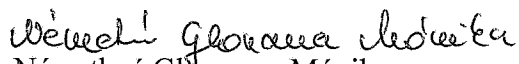

Jánfás Judit
jk. vezető

Dobos Ilona
jk. hitelesítő

Tóth Erzsébet
* igazgató

Takács-Ruppert Erzsébet
jk. hitelesítő

Némethné Glöszauer Mónika
munkaközösségek képviselője